

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

do projektu Planu Ogólnego
Gminy Budzów

Opracowanie:
mgr Diana Kopaczka-Lepa
dr hab. Dorota Matuszko, prof. UJ

Kraków, luty 2026 r.

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
1.1.	Przedmiot opracowania	4
1.2.	Podstawy formalno-prawne opracowania	5
1.3.	Cel i zakres merytoryczny opracowania	5
1.4.	Metody pracy i materiały wejściowe	8
2.	CHARAKTERYSTYKA STANU ORAZ FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ICH WZAJEMNE POWIĄZANIA	11
2.1.	Położenie administracyjne i fizyczno-geograficzne	11
2.2.	Użytkowanie i istniejące zagospodarowanie terenu	14
2.3.	Infrastruktura techniczna	16
2.4.	Geologia	19
2.5.	Zasoby surowcowe	21
2.6.	Rzeźba terenu	22
2.7.	Gleby	23
2.8.	Wody powierzchniowe	24
2.9.	Wody podziemne	25
2.10.	Klimat	27
2.11.	Roślinność	29
2.12.	Świat zwierzęcy	31
2.13.	Formy ochrony przyrody	32
2.14.	Struktura i korytarze ekologiczne obszaru	35
2.15.	Audyt krajobrazowy	37
2.16.	Zasoby dziedzictwa kulturowego	41
3.	OCENA STANU ŚRODOWISKA, JEGO FUNKCJONOWANIA ZASOBÓW, ODPORNOŚCI NA DEGRADACJĘ ZDOLNOŚCI DO REGENERACJI ORAZ WYSTĘPUJĄCYCH ZAGROŻEŃ	48
3.1.	Zanieczyszczenie powietrza	48
3.2.	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych	53
3.3.	Zanieczyszczenie wód podziemnych	57
3.4.	Zagrożenie powodzią	59
3.5.	Zanieczyszczenie gleb	62
3.6.	Zagrożenie osuwiskami i ruchami masowymi ziemi	63
3.7.	Hałas	70
3.8.	Pole elektromagnetyczne	72
3.9.	Zagrożenia związane z eksploatacją zasobów naturalnych	74
3.10.	Gospodarka opadami	75
3.11.	Odpady niebezpieczne	76
3.12.	Zagrożenie poważnymi awariami	78
3.13.	Odporność środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	78
4.	OCENA ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH I INNYCH USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	83
4.1.	Cel opracowania projektu planu ogólnego	83
4.2.	Ustalenia projektu planu ogólnego	85
4.3.	Powiązanie ustaleń projektu planu ogólnego z innymi dokumentami oraz sposób realizacji celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym	90
4.4.	Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego	95

4.5. Istotne dla projektu planu ogólnego zapisy zawarte w ustawach.....	96
4.6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu planu ogólnego.....	100
5. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA KOMPONENTY ŚRODOWISKA I ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	101
5.1. Oddziaływanie na rzeźbę terenu i gleby wraz z gospodarką odpadami.....	102
5.2. Oddziaływanie na zasoby naturalne	105
5.3. Oddziaływanie na warunki wodne	106
5.4. Oddziaływanie na obszary Natura 2000, Rezerwaty Przyrody, Obszary Chronionego Krajobrazu.....	109
5.5. Oddziaływanie na korytarze ekologiczne.....	110
5.6. Oddziaływania na bioróżnorodność	112
5.7. Oddziaływania na rośliny i zwierzęta	114
5.8. Oddziaływanie na powietrze	116
5.9. Oddziaływanie na klimat i klimat akustyczny	118
5.10. Oddziaływania na ludzi i dobra materialne	120
5.11. Oddziaływanie na krajobraz.....	122
5.12. Oddziaływanie na zabytki.....	124
6. OCENA ZGODNOŚCI ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNYCH PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z UWARUNKOWANIAM I EKOFIZJOGRAFICZNYMI ORAZ Z PRZEPISAMI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA	125
6.1. Zgodność z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi	125
6.2. Zgodność z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska	128
7. OCENA MOŻLIWOŚCI ELIMINUJĄCYCH LUB OGRANICZAJĄCYCH NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	129
8. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO	130
9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU	130
10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	130
11. WNIOSKI ZGŁOSZONE DO PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	131
12. STRESZCZENIE	132

1. WPROWADZENIE

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Budzów, wywołanego Uchwałą VI/50/2024 Rady Gminy Budzów z dnia 25 października 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Budzów. Niniejsza prognoza została zaktualizowana w związku z wprowadzonymi do projektu planu ogólnego zmianami i uzupełnieniami wynikającymi z uwag i zaleceń złożonych przez instytucje i organy w ramach procedury uzgadniania i opiniowania.

Opracowanie dotyczy gminy wiejskiej Budzów, zajmującej powierzchnię 7 356 ha, położonej w zachodniej części województwa małopolskiego i północno wschodniej części powiatu suskiego. Gmina Budzów graniczy z gminami: Zembrzyce i Maków Podhalański, znajdującymi się również w powiecie suskim, gminami Tokarnia, Pcim i Sułkowice położonymi w powiecie myślenickim oraz gminami Lanckorona, Stryszów zlokalizowanymi w powiecie wadowickim.

W gminie Budzów obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Budzów przyjęte uchwałą Nr XXI/198/2021 Rady Gminy w Budzowie z dnia 12 lutego 2021 r. z późniejszymi zmianami. W 2025 r. miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objęta była cała powierzchnia gminy Budzów. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące:

- sołectwo Budzów – plan zatwierdzony uchwałą nr XXII/113/2015 Rady Gminy Budzów z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Budzów (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego poz. 8549) z późn. zm.
- sołectwo Bieńkówka – plan zatwierdzony uchwałą nr XXV/196/2005 Rady Gminy Budzów z dnia 28 grudnia 2005 r. sprawie miejscowego zagospodarowania przestrzennego wsi Bieńkówka. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego nr 10, poz. 612) z późn. zm.,
- sołectwo Baczyn – plan zatwierdzony uchwałą nr XXV/195/2005 Rady Gminy Budzów z dnia 28 grudnia 2005 r w sprawie miejscowego zagospodarowania przestrzennego wsi Baczyn (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego nr 98, poz. 605) z późn. zm.,
- sołectwo Jachówka– plan zatwierdzony uchwałą nr XXV/197/2005 Rady Gminy Budzów z dnia 28 grudnia 2005 r. w sprawie miejscowego zagospodarowania przestrzennego gminy wsi Jachówka (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego nr 99, poz. 609) z późn. zm.,

- sołectwo Palcza – plan zatwierdzony uchwałą nr XXV/198/2005 Rady Gminy Budzów z dnia 28 grudnia 2005 r. w sprawie miejscowego zagospodarowania przestrzennego gminy wsi Palcza (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego nr 102, poz. 620) z późn. zm.,
- sołectwo Zachełmna – plan zatwierdzony uchwałą nr XXV/199/2005 Rady Gminy Budzów z dnia 28 grudnia 2005 r. w sprawie miejscowego zagospodarowania przestrzennego gminy wsi Zachełmna (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego nr, poz. 101, poz. 618) z późn. zm.

1.2. Podstawy formalno-prawne opracowania

Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.) na organie administracji opracowującym m.in. projekt planu ogólnego spoczywa obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko ww. dokumentu. W myśl wymienionej ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu. Sporządzenie planu ogólnego gminy ma na celu przede wszystkim, w oparciu o istniejące uwarunkowania, określenie: stref planistycznych, gminnych standardów urbanistycznych oraz dodatkowo określenie: obszarów uzupełnienia zabudowy i obszary zabudowy śródmiejskiej (tych ostatnich nie wyznaczono w projekcie planu). Prognoza ma na celu identyfikację przewidywanych ewentualnych skutków wpływu ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko, ocenę zaproponowanych w nim rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, a także ich zgodność z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska.

Prognoza oddziaływania na środowisko, wraz z projektem planu ogólnego, jest przedmiotem społecznej oceny – podlega wyłożeniu do publicznego wglądu, a jej ustalenia mogą mieć wpływ na decyzję Rady Gminy w sprawie uchwalenia planu ogólnego.

1.3. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie planu form zagospodarowania przestrzennego, między innymi poprzez ocenę relacji pomiędzy przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami planistycznymi,

a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego, a także aspektami gospodarczymi i społecznymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zakres opracowania obejmuje elementy ujęte w art. 51 i 52 ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.):

- 1) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- 2) informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- 3) propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- 4) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- 5) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- 6) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- 7) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów,

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- 1) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu
- 2) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- 3) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- 4) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- 5) przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na

środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Ponadto prognoza przedstawia:

- 1) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru,
- 2) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu, cele i przedmiot obszaru NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko*, informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy – Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

Niniejsza prognoza została opracowana w oparciu o akty prawne: – ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.),

- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.)
- ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82 z późn. zm.),

- rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r. poz. 463),
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1225),
- rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 112),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z 22 czerwca 2017 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2017 r, poz. 1416 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r., poz. 1713).

1.4. Metody pracy i materiały wejściowe

W opracowaniu zastosowano przede wszystkim metody analityczne i prognozowania eksperckiego. Wykorzystano prognozowanie przez analogię, biorąc pod uwagę wyniki ocen, badań i pomiarów dla terenów o podobnym charakterze.

Ocenę możliwych przemian komponentów środowiska przyrodniczego przeprowadzono na podstawie analizy ich funkcjonowania w istniejącej strukturze przestrzennej oraz prognozę przyszłego funkcjonowania środowiska pod wpływem przemian, jakie zajądą skutek realizacji ustaleń projektu planu ogólnego gminy Budzów. Efektem tych analiz jest ocena skutków powstałych w wyniku przemian w funkcjonowaniu środowiska,

spowodowanych realizacją ustaleń projektu planu ogólnego gminy Budzów oraz ewentualne propozycje zmian w stosunku do projektowanego zagospodarowania przestrzennego gminy.

W trakcie sporządzania prognozy przeanalizowano rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne i pozostałe ustalenia projektu planu ogólnego pod kątem ich zgodności z uwarunkowaniami przyrodniczymi oraz pod kątem ochrony walorów środowiska kulturowego. Analizie poddano również ustalenia projektu planu ogólnego dotyczące warunków zagospodarowania terenu. Podjęto próbę oceny stanu i funkcjonowania środowiska, jego walorów i zasobów.

Do podstawowych materiałów źródłowych wykorzystanych przy sporządzaniu niniejszej prognozy należą:

Literatura:

- Bober L., 1984, *Rejony osuwiskowe w polskich Karpatach fliszowych i ich związek budową geologiczną regionu*, Biuletyn Instytutu Geologicznego, 340, 115–156.
- Bogacz A., Gałaś A., Krzak M., Lis J., Pasieczna A., Paulo A., Poręba E., Romanek A., Strzelska-Smakowska B., Tomassi-Morawiec H., Woliński W., 2004, *Objaśnienia do mapy geosrodowiskowej Polski 1:50 000 Arkusz: Sucha Beskidzka*, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.
- Chowaniec J., 1991, *Region karpacki w: Budowa geologiczna Polski*, t.7, Hydrogeologia (red. J. Malinowski), p. 204-215, Wydawnictwo Geologiczne, Warszawa.
- Grabowski D., 2011, *Objaśnienia do Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi skala 1:10 000, Gmina Budzów*, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.
- Grabowski D., Mirosław J., 1995, *Wpływ budowy geologicznej na rozwój rzeźby wschodniej części zlewni Paleczki – Beskid Makowski*, Geologia, 21 (1): 35–57.
- Książkiewicz M., 1973, *Szczegółowa mapa geologiczna Polski 1:50 000, arkusz Sucha Beskidzka (1014)*, Wydawnictwo Geologiczne, Warszawa.
- Książkiewicz M., 1974, *Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski, arkusz Sucha Beskidzka (1014) 1:50 000*, Wydawnictwo Geologiczne, Warszawa.
- Matuszkiewicz Wł. 1991. 3.7. *Szata roślinna* [w:] Starkel L. (red.) 1991 *Geografia Polski – środowisko przyrodnicze* Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa, s. 451-452.

- Solon J. i in., *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*, „Geographia Polonica” 2018, vol. 91, iss. 2, s.143-170
- Woś A., 2010, *Klimat Polski w drugiej połowie XX wieku*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań, ss.490.
- Zielony R., Kliczkowska A., 2012, *Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2010*, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa.

Źródła internetowe:

- Baza Midas – <http://geoportal.pgi.gov.pl>
- Baza SOPO – Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej – <http://geoportal.pgi.gov.pl/> –
- Centralna Baza Danych Geologicznych– <http://bazagis.pgi.gov.pl/>
- Dane GUS – <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica#>
- System Informacji Przestrzennej Województwa Małopolskiego – <https://malopolskie.e-mapa.net/>
- Strona internetowa Urzędu Gminy Budzów – <https://budzow.pl/>
- Strona internetowa powiatu suskiego – <https://www.suski.pl/>
- Dane publiczne IMGW-PIB – <https://dane.imgw.pl/>
- GEOSERWIS mapy – <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
- Mapy zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa – <https://mapy.zabytek.gov.pl/>
- System monitoringu jakości powietrza – <http://monitoring.krakow.pios.gov.pl/>
- Rozbudowa bazy danych przestrzennych o korytarzach ekologicznych w Małopolsce, RDOŚ Kraków, 2013 – <https://www.gov.pl/web/rdos-krakow/rozbudowa-bazy-danych-przestrzennych-o-korytarzach-ekologicznych-w-malopolsce-2013>
- Mapa korytarzy ekologicznych w Polsce <https://korytarze.pl/mapa/mapa-korytarzy-ekologicznych-w-polsce>
- Mapy zagrożenia powodziowego – <https://wody.isok.gov.pl/index.html>
- Mapa lasów – <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>
- Dane o formach ochrony przyrody – <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>
- Monitoring jakości wód podziemnych – <https://mjwp.gios.gov.pl/raporty-art/2022.html>
- System informacyjny o instalacjach – <https://si2pem.gov.pl/>

Dokumenty i raporty:

- Uchwała Nr VI/50/2024 Rady Gminy Budzów z dnia 25 października 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Budzów.
- Projekt planu ogólnego gminy Budzów, Pracownia ASTA-PLAN, Kraków, 10.2025 r.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego przyjęty Uchwałą Nr XLVII/732/18/2018 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r.
- *Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Małopolskim za rok 2024*, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, Kraków, 2025.
- Program ochrony środowiska gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r., 2021, Gmina Budzów.
- Raport o stanie gminy Budzów za 2024 rok, 2025, Gmina Budzów.
- Strategia Rozwoju Gminy Budzów na lata 2021 – 2030, 2020, Gmina Budzów.
- Zuchnicka P., Dębska B., 2022, *Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa małopolskiego w roku 2021*, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Kraków.
- Zuchnicka P., Mazurek A., 2024, *Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie małopolskim*, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Kraków.
- *Ocena stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2022 – tom 1* opracowanie tekstowe, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2023 r.;
- Program ochrony środowiska Województwa Małopolskiego przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/684/21 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 grudnia 2021 r.;
- Uchwała Nr 0007/XLVII/340/2022 Rady Powiatu Suskiego z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Suskiego na lata 2022 – 2025 z perspektywą na lata 2026 – 2029

2. CHARAKTERYSTYKA STANU ORAZ FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ICH WZAJEMNE POWIĄZANIA

2.1. Położenie administracyjne i fizyczno-geograficzne

Pod względem administracyjnym gmina wiejska Budzów położona jest w zachodniej części województwa małopolskiego, północno wschodniej części powiatu suskiego. Graniczy z gminami Zembrzyce i Maków Podhalański, znajdującymi się również w

powiecie suskim, gminami Tokarnia, Pcim i Sułkowice położonymi w powiecie myślenickim oraz gminami Lanckorona, Stryszów zlokalizowanymi w powiecie wadowickim.

W granicach administracyjnych Gminy Budzów znajduje się 6 sołectw: Budzów, Baczyn, Bieńkówka, Jachówka, Palcza i Zachełmna, a każde z tych sołectw posiada przysiółki (ryc. 1). Gmina Budzów zajmuje powierzchnię 7 356 ha, co stanowi ok. 11% całkowitej powierzchni powiatu suskiego (dane GUS, stan na 31.12.2023 r.). Pod względem powierzchni, największą miejscowością na terenie Gminy Budzów jest sołectwo Budzów oraz Bieńkówka, które łącznie zajmują 55% powierzchni ogólnej gminy, natomiast najmniejsze jest sołectwo Zachełmna, zajmujące 7% powierzchni Gminy Budzów (Raport o stanie gminy, 2024).

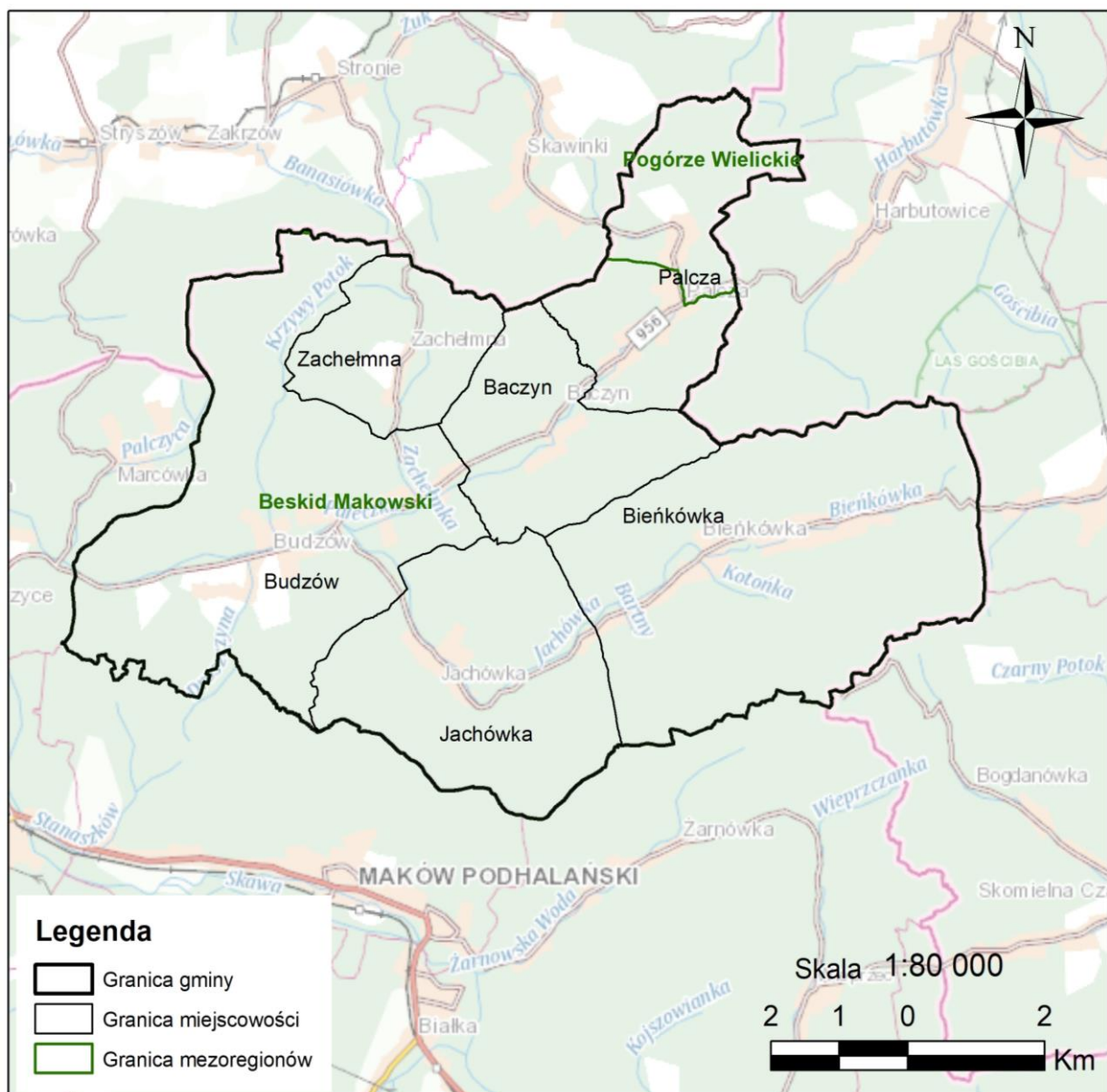
Pod względem fizyczno-geograficznym gmina Budzów znajduje się w megaregionie Karpat, w granicach fliszowych Zewnętrznych Karpat Zachodnich, będących jedną z trzech podprowincji. Pas pogórza charakteryzuje się typową rzeźbą terenu w postaci wzniesień, poddanych wielu procesom niszczenia – począwszy od degradacji spowodowanej wodą i powietrzem, przez procesy glacialne i fluwioglacialne, które uczyniły krajobraz Podgórze Karpackiego terenami niewysokimi o łagodnych i szerokich stokach. Obszar Zewnętrznych Karpat Zachodnich podzielony jest na 4 makroregiony, a jeden z nich obejmuje gminę Budzów – Beskidy Zachodnie. Granice makroregionów nakładają się na ostatnią formę fizycznogeograficzną jaką są mezoregiony. Jest ich 15, a gmina Budzów leży w przeważającej części na terenie Beskidu Makowskiego, a jedynie północna część miejscowości Palcza należy do Pogórza Wielickiego (ryc. 1).

Beskid Makowski według najnowszej regionalizacji od zachodu i południa graniczy od Wadowic doliną Skawy do Jordanowa dalej potokiem Malejówka do Krzczonówki. Od północy granica biegnie Pasmem Babicy od Wadowic do Myślenic, a dalej północnymi stokami Pasma Lubomira i Łysiny. Od strony wschodniej granica biegnie doliną Krzyworzeki i Kasieniczanki do jej ujścia w Rabie, a dalej w dół doliną Raby, aż do jej dopływu do Krzczonówki. Rzeźba Beskidu Makowskiego jest typu pogórskiego. Obszar ten składa się z wielu rozczłonkowanych pasm górskich i wzniesień m.in.: Pasma Chełmu, Pasma Babicy, Pasma Koskowej Góry i Pasma Lubomira i Łysiny. W budowie geologicznej dominują piaskowce gruboławicowe i łupki oligocenu i eocenu. Pokrywa glebowa jest jednolita i tworzą ją gleby typu brunatnych kwaśnych i brunatnych wylugowanych – gliniaste, szkieletowe.

Niewielki fragment gminy Budzów znajduje się w zasięgu Pogórza Wielickiego rozciągającego się, na południe od Skawiny i Krakowa, aż po Bochnię i Brzesko. W

południowej części tego mezoregionu na powierzchni występuje wiele rodzajów skał wieku kredowego oraz sporadycznie trzeciorzędowego, takich jak gezy, piaskowce, margle, łupki, zlepieńce. Część północna Pogórza Wielickiego przykryta jest warstwą lessu. Region obejmuje częściowo Wysoczyznę Wielicko-Gdowską, ukształtowaną w postaci wyrównanych garbów o wysokości 260-300 m n.p.m., porozcinanych dolinami na głębokość 40-80 m. Część południowa ukształtowana jest w postaci szerokich garbów o wysokościach bezwzględnych 300-400 m n.p.m. Występuje tu głównie kompleks gleb płowych, brunatnych i brunatnych wylugowanych. W części północnej są to gleby wytworzone z lessów, natomiast w części południowej z utworów lessowatych.

Ryc. 1. Gmina Budzów – podział na sołectwa i mezoregiony.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych – GDOŚ: <https://geoserwis.gdos.gov.pl/>

2.2. Użytkowanie i istniejące zagospodarowanie terenu

Strukturę osadniczą gminy Budzów charakteryzuje zwarty układ liniowy wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 956 jak również dróg powiatowych i gminnych. Tereny zainwestowane zajmują około 292 ha, co odpowiada 4% ogólnej powierzchni gminy i skupiają się głównie przy drodze wojewódzkiej, drogach powiatowych i gminnych. Główną formą zainwestowania są obiekty zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej.

Zabudowa w pasie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 956 przebiegającej przez Budzów, Baczyn i Palczę stanowi obszar o dużej intensywności usług. Znajduje się tutaj największa liczba obiektów usługowych ważnych dla gminy – począwszy od usług publicznych reprezentowanych przez usługi administracji (urząd gminy, poczta), kościoły, usługi oświaty, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek zdrowia, Biblioteki i Ośrodek Animacji Kultury, jak również usługi handlu, sportu i rekreacji.

Zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa jest mniej więcej równomiernie rozłożona na terenie gminy. Tworzy ona wyraźnie zwartą strukturę zapobiegając jednocześnie rozproszeniu zabudowy. Wpływa to pozytywnie na prowadzenie polityki przestrzennej gminy. Poprzeplatana jest ona terenami zielonymi jak również łąkami i polami uprawnymi. Takie rozmieszczenie zabudowy mieszkaniowej wynika z ukształtowania terenu. Im dalej od głównych dróg tym różnice w wysokościach są większe. Utrudnia to możliwość zabudowania takiego terenu.

Zabudowa usługowa gminy Budzów skupia się głównie wzdłuż drogi wojewódzkiej oraz dróg powiatowych. Głównymi obiektami wchodzącymi w skład tej zabudowy są między innymi: urząd gminy, szkoły podstawowe, przedszkola samorządowe, gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, biblioteka i Ośrodek Animacji Kultury, ośrodki zdrowia, obiekty handlowe, obiekty kultu religijnego, obiekty hotelowe, tartaki, warsztaty samochodowe, ochotnicze Straże Pożarne (OSP), restauracje, stacja paliw. Największe skupisko obiektów zabudowy usługowej znajduje się w miejscowości Budzów. Najmniej obiektów usługowych znajduje się w miejscowości Zachełmna. Są tam: szkoła, dwa obiekty handlowe oraz OSP. Ośrodki zdrowia będące również obiektami usługowymi znajdują się jedynie w Budzowie i Bieńkówce. Biblioteka jak również Ośrodek Animacji Kultury zlokalizowany jest w Palczy. Przy szkole podstawowej nr 1 w Budzowie zlokalizowany jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

W gminie Budzów zabudowa letniskowa zlokalizowana jest głównie w miejscowościach Budzów, Zachełmna, Jachówka i Bieńkówka. Tworzy ona niewielkie kompleksy rozproszone po miejscowościach. Znajdują się one poza terenami zabudowy

mieszkaniowej i zagrodowej. Zlokalizowane są na terenach położonych na wzniesieniach, z reguły powyżej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej. Położenie gminy jak również ukształtowanie terenu pozytywnie wpływa na rozwój turystyki. Do obiektów rekreacyjnych gminy zaliczyć można m.in.: boiska sportowe w tym też te dostępne przy szkołach.

Według danych pochodzących z Ewidencji Gruntów i Budynków wg stanu na grudzień 2024 r. powierzchnia gminy Budzów wynosi 7355,6 ha. W strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy dominują użytki rolne, zajmujące 3 590,62 ha, tj. 48,81% powierzchni całej gminy (tab. 1). Drugą znaczną grupą są obszary leśne i zadrzewione o powierzchni 3 284,86 ha stanowiące około 44,66% całego obszaru gminy. Pozostałe tereny zajęte są pod grunty zabudowane i zurbanizowane o łącznej powierzchni 375,36 ha, stanowiące 5,10% ogólnej powierzchni gminy oraz pod wody powierzchniowe, zajmujące 103,89 ha, co stanowi 1,41% powierzchni gminy. Szczegółowe dane dotyczące użytkowania terenu przedstawiono poniżej w tab. 1

Tab. 1. Gmina Budzów – użytkowanie terenu wg stanu na grudzień 2024 r.

Grupa (kategoria gruntu)	Rodzaj użytku gruntowego	Oznaczenie rodzaju według EGIB (OFU)	Powierzchnia (ha)	Udział % ogólnej powierzchni gminy
Grunty rolne	grunty orne	R	3098,18	42,12%
	sady	S	8,68	0,12%
	łąki trwałe	Ł	84,05	1,14%
	pastwiska trwałe	Ps	198,39	2,70%
	grunty rolne zabudowane	Br	176,16	2,39%
	grunty pod stawami	Wsr	0,09	0,00%
	grunty pod rowami	W	0,24	0,00%
	grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	Lzr	10,94	0,15%
	nieużytki	N	13,89	0,19%
Grunty leśne	lasy	Ls	2943,56	40,02%
	grunty zadrzewione i zakrzewione	Lz	341,3	4,64%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny mieszkaniowe	B	105,3	1,43%
	tereny przemysłowe	Ba	3,56	0,05%
	inne tereny zabudowane	Bi	18,82	0,26%
	zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	Bp	1,04	0,01%

	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe		Bz	4,16	0,06%
	użytki kopalne		K	-	-
	tereny komunikacyjne	drogi	Dr	242,17	3,29%
		tereny kolejowe	Tk	-	-
		inne tereny komunikacyjne	Ti	0,31	0,00%
		grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	Tp	-	-
Grunty pod wodami	grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi		Wm	-	-
	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi		Wp	103,66	1,41%
	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi		Ws	0,23	0,00%
Tereny różne			Tr	-	-
Inne				0,87	0,01%
Suma				7355,6	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji Gruntów i Budynków

2.3. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura komunikacyjna:

Trzonem układu drogowego w gminie Budzów są drogi: wojewódzka nr 956 Zembrzyce – Budzów – Biertowice oraz drogi powiatowe:

- Nr P 1689KBudzów – Trzebunia – Stróża,
- Nr P 1706K Stronie – Zachełmna – Budzów,
- Nr P 1707K Brody – Palcza,
- Nr P 1708K Baczyn – Bieńkówka

Gmina położona jest na uboczu w stosunku do ważniejszych tras, jakimi są trasy: Kraków – Zakopane oraz Wadowice – Sucha Beskidzka – Maków Podhalański – Zakopane i Nowy Sącz.

Droga wojewódzka nr 956 jest drogą o parametrach klasy Z. Odcinkowo droga ta jest znacząco obciążona, a średni dobowy ruch dochodzi nawet do 11 tys. pojazdów. Droga wojewódzka jest uciążliwa dla gminy ze względu na duży ruch samochodowy i wynikające stąd skażenie środowiska oraz ograniczenia swobody ruchu lokalnego.

Drogi ponadlokalne wymagają modernizacji ze względu na konieczność poszerzenia pasa drogowego, łagodzenia łuków i budowy chodników. Drogi te pełnią równocześnie

funkcje komunikacji regionalnej i lokalnej. Długość dróg gminnych wynosi obecnie 65 km. Przez gminę nie przebiegają linie kolejowe.

W Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025), w Strategii Rozwoju Województwa - Małopolska 2030, a także w innych dokumentach strategicznych wskazujących na cele rozwoju transportu, wpisana została inwestycja budowy Beskidzkiej Drogi Integracyjnej (droga ekspresowa S52 Bielsko-Biała - Kraków - przez Kęty, Andrychów, Wadowice). Połączenie to poprzez planowany w ramach inwestycji węzeł Sułkowice ma stanowić łącznik z DW 956, co na pewno pozytywnie wpłynie na rozwój i zmiany w sektorze transportu drogowego gminy Budzów.

Sieć elektroenergetyczna

Na terenie gminy Budzów energia elektryczna dostarczana jest za pomocą linii napowietrznych i kablowych niskiego i średniego napięcia. Zarządcą sieci jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej – Rejon Dystrybucji w Wadowicach. Źródłem energii jest stacja elektroenergetyczna WN/SN GPZ Sucha Beskidzka, wyposażona w dwa transformatory 110/15 kV o mocy 25 MVA i zasilana liniami 110 kV, bezpośrednio lub pośrednio (poprzez inne stacje transformatorowe 110/15 kV) liniami relacji Zaskawie-Sucha, Białka-Sucha.

Na terenie gminy znajduje się rozległa sieć SN i nN. Odbiorcy zasilani są z 38 stacji transformatorowych SN/nN, w tym 4 stacji, które są własnością odbiorców.

Moc transformatorów jak również rezerwy mocy pozwalają na rozbudowę sieci dla przyłączenia nowych odbiorców. Na terenie gminy Budzów (wg stanu na 31.12.2024 r.), było zlokalizowanych:

- 46 stacji transformatorowych SN/nN, w tym 7 stacji należących do odbiorców,
- 34,58 km linii napowietrznej SN,
- 3,34 km linii kablowej SN,
- 143,79 km linii napowietrznej nN,
- 32,46 km linii kablowej nN.

Sieć wodociągowa

W gminie Budzów mieszkańcy są zaopatrywani z prywatnych ujęć; gmina posiada wodociąg tylko w centrum Budzowa, do którego podłączone są budynki użyteczności publicznej: urząd gminy, ośrodek zdrowia, szkoła podstawowa, przedszkole. W centrum

Budzowa usytuowana jest oczyszczalnia ścieków, do której podłączone są budynki użyteczności publicznej. Woda zasilająca wodociągi pochodzi z dwóch studni wierconych.

Według danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych całkowita długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) wynosiła zaledwie 0,7 km z 4 przyłączami prowadzących do budynków mieszkalnych (31.12.2024 r.). Pozostała część gminy zasilana jest wodą z indywidualnych ujęć wody w postaci studni kopanych. Woda rozprowadzana jest bezpośrednio ze studni lub za pośrednictwem wodociągów zagrodowych doprowadzających wodę do kilku gospodarstw. Z takiego rozwiązania korzysta około 90% mieszkańców gminy Budzów (SUiKZP, 2020).

Sieć kanalizacyjna

Na terenie gminy Budzów budowę sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami rozpoczęto dopiero w 2019 roku. Według danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 66,1 km, a liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 921 sztuk (31.12.2024 r.). Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 23,7% ogółu budynków mieszkalnych gminy. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 2014 mieszkańców, co stanowi około 35,8% ogólnej liczby mieszkańców gminy. W 2020 roku na terenie Gminy Budzów zakończono inwestycję związaną z budową oczyszczalni ścieków o przepustowości 800 m³/dobę. Ścieki nieobjęte systemem kanalizacyjnym i gromadzone w zbiornikach przydomowych wywożone są taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy Budzów było zewidencjonowanych 1 122 zbiorników bezodpływowych oraz 148 przydomowych oczyszczalni ścieków (31.12.2024 r.).

Sieć gazowa

Na terenie Gminy Budzów w 2021 roku rozpoczęto budowę sieci gazowej w miejscowości Budzów oraz Jachówka. Długość czynnej sieci gazowej wynosiła 24,8 km. Odbiorcami gazu jest 38 gospodarstw domowych.

W aktualnym Planie Inwestycyjnym Polskiej Spółki Gazownictwa przewidziano realizację II etapu gazyfikacji gminy obejmującego część m. Jachówka i m. Bieńkówka. Przyłączanie nowych odbiorców będzie realizowane sukcesywnie na podstawie zawartych umów o przyłączenie do sieci gazowej, przy szczególnym uwzględnieniu i spełnieniu kryteriów efektywności ekonomicznej.

Zaopatrzenie w ciepło

W gminie Budzów nie funkcjonuje żaden zorganizowany system zaopatrzenia w ciepło. Sposób ogrzewania budynków opiera się na wykorzystaniu lokalnych źródeł ciepła – indywidualnych kotłowni i palenisk, głównie wykorzystujących paliwa stałe. W przypadku jednostek gminnych/użyteczności publicznej wykorzystywanym paliwem jest węgiel i olej opałowy. W celu ograniczenia szkodliwej emisji spalin główne zmiany dotyczyć będą modernizacji źródeł ciepła.

2.4. Geologia

Budowa geologiczna obszaru gminy została opisana na podstawie Szczegółowej mapy geologicznej Polski w skali 1:50 000 – arkusze Sucha Beskidzka (Książkiewicz 1974) oraz Osielec (Książkiewicz i in. 1991; Rączkowski i Wójcik 1994). Obszar Gminy Budzów położony jest w obrębie Karpat zewnętrznych (Żytko i in. 1988). Ponad 95 % obszaru gminy leży w obrębie serii magurskiej, a jedynie północno-wschodnia część należy do serii śląskiej (ryc. 2).

W obrębie serii śląskiej na powierzchni terenu odsłaniają się trzy ogniwa:

- warstwy hieroglifowe z wkładkami łupków pstrych (eocen) reprezentowane przez łupki ilaste i cienkoławicowe piaskowce stwierdzone na północ od Palczy;
- warstwy menilitowe (oligocen) składające się głównie z łupków menilitowych z nielicznymi wkładkami piaskowców występujące na północ od Palczy. Miąższość tego ogniwa dochodzi do około 100 m;
- warstwy krośnieńskie (oligocen) składające się w przewadze z wapnistych piaskowców płytowych i skorupowych, miejscami przechodzących w zlepieńce. W górnej części profilu tego ogniwa wzrasta udział łupków w obrębie piaskowców. Warstwy krośnieńskie mają największe rozprzestrzenienie w części Gminy Budzów należącej do serii śląskiej, a miąższość całego ogniwa wynosi ponad 1000 m.

Wszystkie opisane ogniwa serii śląskiej w granicach Gminy Budzów mają rozciągłość NW–SE i zapadają generalnie ku południowemu zachodowi pod kątem 20–40°. Pod względem tektonicznym ogniwa serii śląskiej tworzą antyklinę Stryszów – Palcza przeciętą uskokiem Palczy.

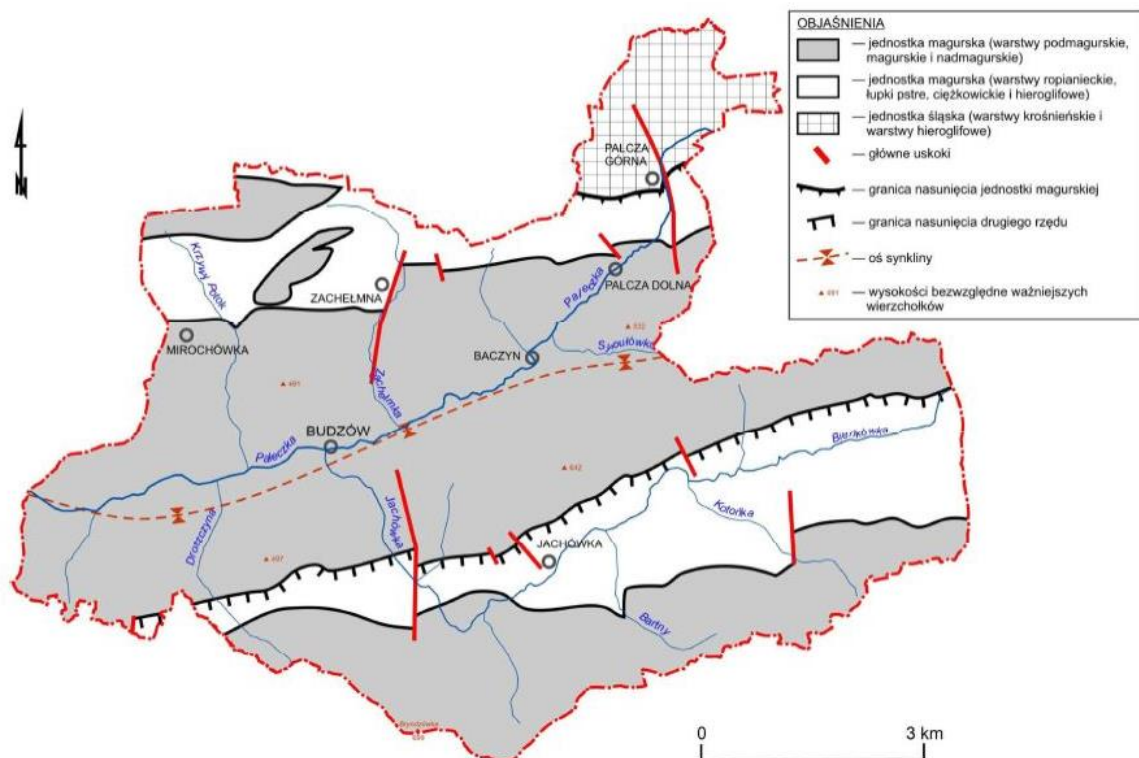
Skały serii magurskiej są nasunięte na skały serii śląskiej wzdłuż tzw. łuski brzeżnej Chełmu, która w granicach Gminy Budzów (w jej północno-wschodniej części) ma przebieg prawie równoleżnikowy z niewielkim przesunięciem wzdłuż uskoku Palczy. Strefa nasunięcia płaszczowinowego znajduje się w większości poza północną granicą gminy. W obrębie serii

magurskiej na powierzchni terenu odsłaniają się następujące ogniwa litostratygraficzne (od najstarszych do najmłodszych):

- warstwy ropianieckie,
- warstwy ciężkowickie,
- warstwy hieroglifowe,
- piaskowce górne,
- warstwy podmagurskie,
- warstwy magurskie,
- warstwy nadmagurskie.

Taka budowa geologiczna powoduje, że w północnej części gminy (południowe stoki pasma Chełm – Kamionka) dominują stoki nachylone zgodnie z upadem warstw, natomiast w pozostałej części – stoki nachylone przeciwnie do upadu warstw. Taki obraz budowy geologicznej ma swoje odzwierciedlenie w rozmieszczeniu osuwisk na obszarze Gminy Budzów.

Ryc.2. Główne jednostki strukturalne na obszarze gminy Budzów

Źródło: Grabowski D., 2011, Objasnienia do mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w gminie Budzów w skali 1:10 000, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.

Skały fliszu karpackiego, poza aluwiami w dolinach rzecznych, są lokalnie przykryte utworami deluwialno-soliflukcyjnymi oraz koluwalnymi. Utwory koluwalne mają niewielki

zasięg i są rozwinięte głównie na stokach pasma Chełm – Kamionka. Znacznie większe powierzchnie przykryte są utworami deluwialnymi lub deluwialno-soliflukcyjnymi tworzącymi pokrywy o miąższości do 5 m występujące przede wszystkim wzdłuż dolnych partii stoków oraz na zrównaniach stokowych. Prawie wszystkie wychodnie skał fliszowych okrywają holocenijskie zwietrzliny tworzące cienkie (do 2 m) i nieciągłe pokrywy (Grabowski i Mirosław 1995).

2.5. Zasoby surowcowe

Według Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych "MIDAS" prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut na terenie Gminy Budzów występują złoża kamieni drogowych i budowlanych (piaskowiec) zlokalizowane na terenie Palczy:

- złożo „Palcza” zlokalizowane jest w północnej części miejscowości Palcza na terenie dz. nr. 2380/1, 2380/2, 2380/3, 2380/4, 2380/5, 2380/6, 2338/4, 2338/2, 2343, 2344/1. Powierzchnia udokumentowanego złoża wynosi 1,738 ha. Średnia grubość nakładu złoża wynosi 2 m natomiast średnia miąższość złoża jest równa 8 m. Złożo jest zagospodarowane.
- złożo „Palcza II” zlokalizowane jest w północnej części miejscowości Palcza na terenie dz. nr 2710/18, 2710/19, 2710/39, 2715/1, 2716/1, 2739, 2740, 2741/1. Powierzchnia udokumentowanego złoża wynosi 0,840 ha. Grubość nakładu złoża waha się między 1,2 m a 3 m natomiast miąższość między 0,3 m a 8 m. Obecnie eksploatacja złoża jest zaniechana.
- złożo „Palcza III” zlokalizowane jest w północnej części miejscowości Palcza. Powierzchnia udokumentowanego złoża wynosi 2,842 ha. Średnia grubość nakładu złoża wynosi 2,57 m natomiast średnia miąższość 24,28 m. Nadzór górniczy nad złożem sprawuje Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie. Złożo zostało rozpoznane szczegółowo.
- złożo „Harbutowice” zlokalizowane jest częściowo w miejscowości Palcza a częściowo w miejscowości Harbutowice w gminie Sułkowice. Powierzchnia udokumentowanego złoża wynosi 27,1 ha. Średnia grubość nakładu złoża wynosi 2,6 m natomiast średnia miąższość 79 m. Nadzór górniczy nad złożem sprawuje Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie.

Na mocy decyzji Starosty Suskiego nr WS.6522.2.2011.TJ z dnia 18 stycznia 2012 r. ustanowiono obszar i teren górniczy „Palcza – Pole I” na terenie dz. nr 2338/4, 2338/2, 2343,

2344/1, 2352/3, 2352/4, 4797/4, 2352/2, 2352/1, 4797/3 o powierzchni 10 883 m² i „Palcza – Pole II” na terenie dz. nr 2380/1, 2380/2, 2380/3, 2380/4, 2380/5, 2380/6 o powierzchni 6084 m². Koncesja na wydobycie została wydana i obowiązuje do 31.12.2031 r.

Decyzją Starosty Suskiego nr WS. 6522.1.2011.TJ z dnia 19 grudnia 2011 r. ustanowiono obszar i teren górniczy „Palcza II – Pole I” na terenie dz. nr 2715/1, 2716/1, 2710/39 o powierzchni 3 994 m² i „Palcza II – Pole II” na terenie dz. nr 2710/18, 2710/19, 2739, 2740 i 2741/1 o powierzchni 4 338 m². Koncesja została wydana i obowiązuje do 31.12.2031 r.

Decyzją Marszałka Województwa Małopolskiego nr SR-IX.7422.51.2024.WW z dnia 27 lutego 2025 r. ustanowiono obszar i teren górniczy „Palcza III” (Nr w rejestrze 10-6/6/533) „Palcza III” na terenie dz. nr 2428, 2429, 2430/1, 2431, 2433/1, 2434, 2435/1, 2435/2, 2439/1, 2439/2, 2440/1, 2440/2, 2440/3, 2440/4, 2441 o powierzchni 18 505,00 m². Koncesja została wydana dla Kopalnia Piaskowca i obowiązuje do 31.12.2073 r.

Przeprowadzone rozpoznanie występujących złóż jest dokładne i nie przewiduje się w tym zakresie dokonania odkrycia nowych, dużych i perspektywicznych złóż, mogących znacząco powiększyć zasoby surowców geologicznych na terenie gminy.

2.6. Rzeźba terenu

Gmina Budzów leży na terenie Beskidów, które wykazują się cechami charakterystycznymi dla gór średnich. Należą do nich duże wysokości względne oraz nachylenie stoków rzędu 15% – 20%, wysokości bezwzględne nieprzekraczające 1500 m n.p.m. a także wyrównane wierzchołki szczytów. Najniższy punkt gminy Budzów położony jest na wysokość 330 m n.p.m., natomiast otaczające ją wzgórza wznoszą się na maksymalną wysokość 793 m n.p.m. (Zarębski Wierch).

Przeważają krajobrazy górskie o równoległym układzie dość wyrównanych grzbietów, ze stokami o nachyleniu nieprzekraczającym 30° (poza odcinkami przełomowymi rzeki), z częściowo zachowanym piętrowym układem roślinności. Wyższe części terenu pokrywają lasy typu regla dolnego i łąki, zaś na niższych stokach i w dolinach ciągną się pola uprawne. W północnej części sołectwa Palcza obserwuje się przejście w krajobrazy wyżynne, cechujące się łagodnymi, falistymi zboczami, typowymi dla pogórza.

Prawie na całym obszarze gminy podłoże budowlane stanowią utwory skalne (piaskowce, łupki i margle) warstw: godulskich, istebniańskich, ciężkowickich, krośnieńskich i magurskich z cienką 0,5 do 2,0 m warstwą zwietrzliny (rumosz skalny w różnym stopniu zagliniony). Badania właściwości wytrzymałościowo-odkształceniowych piaskowców

ciężkowickich i krośnieńskich wykonane na próbach pobranych z kamieniołomów w Skawcach, Mucharzu i Tarnawie Dolnej wykazały, że stanowią one korzystne podłoże budowlane. Jedynie w dolinach rzek i potoków występują w podłożu osady piaszczysto-żwirowe.

2.7. Gleby

Gleby gminy Budzów są zróżnicowane pod względem gatunkowym, rodzajowym i typologicznym. Zróżnicowanie to wynika z rzeźby terenu, czynników glebotwórczych, warunków klimatycznych, stosunków wodnych jak również szaty roślinnej. Występujące w gminie gleby należą do gleb charakterystycznych dla terenów podgórskich i górskich.

Wyróżnić można:

- gleby brunatne wytworzone na gliniasto ilastej zwietrzelinie piaskowców oraz łupków fliszowych. Podzielić je można na brunatne właściwe i brunatne kwaśne. Gleby te należą do III, IV, i V klasy bonitacyjnej. Występują głównie w niższych partiach stoków jak również w dolinie Paleczki.
- gleby bielicowe i pseudobielicowe wytworzone na gliniasto ilastej zwietrzelinie piaskowców oraz łupków fliszowych. Pokrywają stoki. Gleby bielicowe powstały na terenach pokrytych drzewostanem szpilkowym natomiast pseudobielicowe są konsekwencją wylesienia i przeznaczenia terenu pod uprawy. Gleby te są silnie zakwaszone i wyjałowione. Pokrywają je głównie gleby V, VI i VIRz klasy bonitacyjnej. Występują głównie w wyższych partiach wzniesień jak również na stokach o dużych spadkach terenu.
- mady rzeczne inicjalne powstają w korytach rzek na utworach aluwialnych. W skład gleb wchodzi między innymi żwir piaszczysty. Gleby te są nieprzydatne w rolnictwie.
- gleby gliniaste średnie i lekkie, brunatne powstają na utworach aluwialnych na wyższych terasach w dolinie Paleczki jak również górnych odcinkach jej dopływów. W skład gleb wchodzi gleby gliniaste oraz piaszczyste silnie szkieletowe. Posiadają dobrze wykształcony profil glebowy jak również dużą zasobność w składniki pokarmowe. Tworzą je głównie gleby III klasy bonitacyjnej.

Ze struktury użytków rolnych wynika, że na terenie gminy Budzów gleby należące do I i II klasy bonitacyjnej nie występują, natomiast gleby klasy III stanowią około 3% powierzchni użytków rolnych czyli 71,76 ha, a ich największe skupisko występuje w rejonie miejscowości Budzów, ponadto niewielki odsetek występuje w Palczy i Bieńkówce.

Powierzchnia gruntów rolnych wynosi: klasy IV około 47% powierzchni użytków rolnych, klas bonitacyjnych V i VI około 50% powierzchni użytków rolnych.

Waloryzacja gruntów ornych w aspekcie przyrodniczym i ekonomicznym opiera się na ocenie przydatności tych gruntów do uprawy roślin uprawnych i wyodrębnienia kompleksów przydatności rolniczej. Na podstawie mapy glebowo-rolniczej w skali 1: 5000 zamieszczonej w Systemie Informacji Przestrzennej Województwa Małopolskiego, na obszarze gminy Budzów można wyróżnić następujące główne kompleksy glebowo-rolnicze: pszenno-dobry śródgórski i podgórski, zbożowo-pastewny mocny, zbożowy górski, zbożowo-pastewny górski, owsiano-pastewny górski, użytki zielone słabe i bardzo słabe, użytki zielone średnie, gleby orne przeznaczone pod użytki zielone.

2.8. Wody powierzchniowe

Gmina Budzów hydrograficznie położona jest w zlewni II rzędu rzeki Skawy, będącej prawobrzeżnym dopływem rzeki Wisły. Około 95% terenu gminy odwadnia rzeka Paleczka wraz z dopływami: Jachówką, Droszczyką, Zachełmką, Glinnikiem i Krzywym Potokiem (ryc. 3). Niewielkie tereny odwadniane są przez ciek (Harbutówka, Trzebuńka, Cedron, Stryszawka) należące do zlewni Raby i Skawinki.

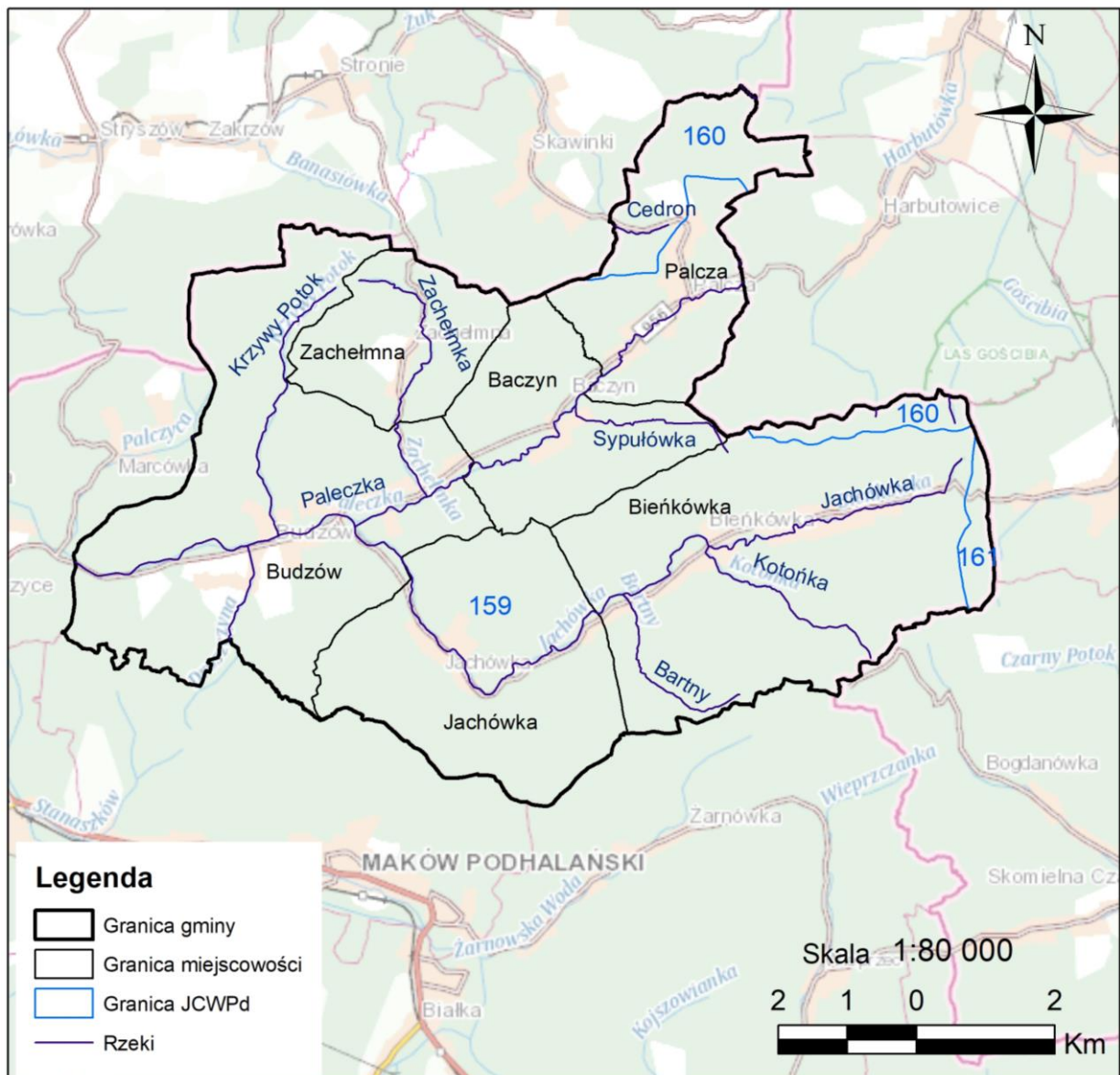
Paleczka źródła ma w miejscowości Palcza na wysokości około 525 m n.p.m., uchodzi do Skawy na wysokości 306 m n.p.m. Spływa w kierunku południowo zachodnim z Palczy przez Baczyn, Budzów i Zembrzyce. Dolina Paleczki oddziela pasmo Koskowej Góry od Pasma Chełmu. Rzeka meandruje w szerokiej na 200 – 450 m płaskodennej dolinie posiadające terasę zalewową i nadzalewową. Ciek odwadniający obszar gminy są zasilane z opadów, topienia pokrywy śnieżnej oraz drenażu wód podziemnych. Wezbrania wód obserwowane są dwukrotnie: wiosną z topniejących śniegów i latem – wezbrania opadowe. Gmina nie posiada znaczących zbiorników wody stojącej – jezior, czy stawów.

Obszar Gminy Budzów znajduje się w obrębie następujących jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Żarnowska Woda RW2000122134529
- Paleczka RW200012213473299
- Stryszówka RW20001221347369
- Skawinka do Głogoczówki RW20001221356699
- Cedron RW20001221356899
- Trzebuńka RW20001221383899
- Skawa od Bystrzanki bez Bystrzanki do zbiornika Świnna Poręba RW200014213471

Wszystkie wymienione powyżej JCWP zostały wyznaczone w sposób naturalny i zostały oznaczone jako naturalne lub silnie zmienione części wód. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego została określona jako zagrożona.

Ryc. 3. Gmina Budzów – główne ciekі powierzchniowe wraz z podziałem na JCWPd
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych – PGI – PIB: <https://www.pgi.gov.pl/>

2.9. Wody podziemne

Obszar gminy Budzów hydrogeologicznie usytuowany jest w obrębie jednostki hydrogeologicznej – makroregionu południowopolskiego, regionu Karpackiego, podregionu zewnętrznokarpackiego, gdzie wyróżnić można zwierciadło wód podziemnych w utworach fliszowych związane z litologicznym wykształceniem warstw. Zwierciadło to ma charakter szczelinowy lub szczelinowo – porowy.

Wody trzeciorzędowego poziomu wodonośnego występują głównie w obrębie piaskowców warstw ciężkowickich. Zwierciadło wody tego poziomu występuje na głębokości od kilku do kilkudziesięciu metrów, stabilizując się na głębokości kilku metrów. Wydajność typowego otworu w utworach trzeciorzędu wynosi 2,5 – 5,5 m³/h. Znaczenie gospodarcze mają głównie wody występujące w strefie spękań piaskowców oraz rzadziej łupków, głównie w pobliżu stref uskokowych ułatwiających krążenie wód podziemnych. Porowatość tych utworów jest niewielka (od kilku do kilkunastu procent), dlatego też zawodnienie utworów fliszowych zależne jest od ilości i charakteru szczelin. Zasilanie wód podziemnych odbywa się głównie poprzez infiltrację opadów atmosferycznych, wód powierzchniowych oraz dopływy wody z podłoża. Przepuszczalność warstw piaskowców w strefie przypowierzchniowej (do 20 m) wynosi przeciętnie $1,4 \times 10^{-6}$ m/s.

Zwierciadło wody w utworach czwartorzędowych występuje w utworach najmłodszych, najczęściej aluwiach, na głębokości najwyżej kilku metrów pod powierzchnią terenu. Są to wody pochodzące z infiltracji wód opadowych i wody gruntowe pierwszego poziomu, będące w kontakcie hydraulicznym z wodami powierzchniowymi Paleczki i jej dopływów. Osady rzeczne tj. pospółki, żwiry i otoczaki piaskowców w udokumentowanych archiwalnych profilach geologicznych wykazują lokalnie znaczny stopień zaglinienia. Utwory wodonośne będące kolektorem wody w tym obszarze zalegają przeważnie na głębokościach nie przekraczających kilku metrów. Zwierciadło wody ma zarówno charakter napięty jak i swobodny. Kształtowanie się poziomu zwierciadła wody jest ściśle zależne od wielkości opadów atmosferycznych i izolacji od powierzchni terenu poprzez utwory spoiste. Głębokość zalegania wody gruntowej ma istotny wpływ na konsystencję gruntów, która w strefie płytkiego zalegania wody, przy braku spadku terenu, zwłaszcza w okresach powodziowych i opadowych jest często miękkoplastyczna. W obszarze pozadolinnym woda gruntowa rzadko występuje w poziomie posadowienia obiektów budowlanych, jednakże słaba przepuszczalność utworów pylasto-gliniastych (rzędu $k=10^{-7}$ - 10^{-9} m/s) powoduje w okresach wilgotnych występowanie intensywnych sączeń wody gruntowej. Sączenia te mają niekorzystny wpływ na warunki geotechniczne powodując lokalne uplastycznienie lub upłynnienie warstw gruntów spoistych.

Gmina położona jest poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Najbliżej położonym GZWP usytuowanym w kierunku zachodnim od terenu gminy jest GZWP nr 444 „Dolina rzeki Skawa”. Jest to zbiornik czwartorzędowy, porowy, średniej głębokości ujęć – 8 m, szacunkowych zasobach dyspozycyjnych – 16,5 tys m³/dobę, o klasie jakości wody – dobrej i średniej.

Pod względem podziału Polski na jednolite części wód podziemnych (JCWPd), za które uznaje się określoną objętość wód podziemnych znajdujących się wewnątrz warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych, teren Gminy Budzów należy na przeważającym obszarze do JCWPd 159, a niewielki obszar gminy zaliczono do JCWPd 160 (północna część miejscowości Palcza i północne stoki Babicy Zachodniej i Bieńkowskiej Góry) i JCWPd 161 (wschodnie krańce miejscowości Bieńkówka, na wschód od Piaskowej Góry i Babicy) (ryc. 3). JCWPd są jednostkami hydrogeologicznymi, które zostały wyodrębnione na podstawie systemów krążenia wód przypowierzchniowego poziomu wodonośnego. Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2022) zarówno stan jakościowy, jak i ilościowy JCWPd 159, 160 i 161 jest dobry i nie ma ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych.

2.10. Klimat

Klimat gminy Budzów jest charakterystyczny dla terenów wyżynnych i wykazuje cechy klimatu przejściowego umiarkowanego. Zgodnie z regionalizacją klimatyczną przeprowadzoną przez A. Wosia (1994), badany obszar leży w zasięgu regionu XXVI (Śląsko-Krakowski)

Region Śląsko-Krakowski swym zasięgiem obejmuje Pogórze Śląskie, Pogórze Wielickie, Wyżynę Śląską oraz południową część Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Region ten na tle pozostałych regionów wyróżnia się stosunkowo największą liczbą dni z pogodą bardzo ciepłą z opadem. Dni takich w ciągu roku jest przeciętnie około 34. Również największa jest frekwencja dni z pogodą umiarkowanie ciepłą z dużym zachmurzeniem i opadem.

W ciągu roku warunki pogodowe badanego obszaru kształtują następujące masy powietrza:

- polarne morskie – napływające latem powoduje wzrost zachmurzenia, ochłodzenie i wzrost wilgotności względnej powietrza, natomiast zimą przyczynia się do wystąpienia odwilży, mgieł i wzrostu temperatury,
- polarne kontynentalne – przynoszące w zimie słoneczną, suchą i mroźną pogodę, natomiast latem suche powietrze i upały,
- zwrotnikowe morskie – powodujące zimą gwałtowne odwilże, a latem upały i silne zjawiska konwekcyjne,
- arktyczne – wywołujące wiosenne przymrozki, a czasami nawet opady śniegu,

Warunki klimatyczne charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem parametrów, zależnym od wyniesienia nad poziom morza, ekspozycji i ukształtowania terenu. Według regionalizacji M. Hessa klimat obszaru gminy zaliczany jest do klimatów piętra umiarkowanie ciepłego oraz dolnej partii piętra umiarkowanie chłodnego. Parametry charakteryzujące warunki klimatyczne gminy:

- średnia temperatura roku 6 – 8°C
- średnia roczna suma opadów 800 – 1000 mm
- przeważające kierunki wiatrów południowo-zachodnie (ok. 32%), zachodnie (ok. 12%)
- długość zalegania pokrywy śnieżnej 70 – 110 dni
- liczba dni bez przymrozków 145 – 170 dni

Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, najchłodniejszym luty. Na rozkład temperatur wpływ ma wysokość terenu nad poziomem morza (temperatura spada ze wzrostem wysokości). Często obserwowane jest występowanie inwersji temperatur. Najbardziej deszczowymi miesiącami są: czerwiec, lipiec, sierpień, najniższe opady występują w styczniu, lutym, marcu. Ilość opadów wzrasta z wysokością n.p.m.

Teren znajduje się w zasięgu oddziaływania wiatru halnego, który pojawia się jesienią oraz zimą. Równoległy układ pasm górskich z licznymi dolinami rzecznyymi znacznie zniekształcają kierunek i prędkość wiatru. Warunki anemologiczne uzależnione są od ogólnej cyrkulacji atmosferycznej modyfikowanej przez wiatry halne i rzeźbę terenu. Na terenie Gminy Budzów wyróżnić można obszary zarówno o niekorzystnych jak i korzystnych warunkach mezoklimatycznych.

Niekorzystne warunki występują w obszarach:

- północnych stoków (szczególnie w przypadku wklęsłych form terenu) cechujące się niskim nasłonecznieniem, długimi okresami występowania przymrozków, niższą średnią temperaturą roczną,
- den dolin, dla których charakterystyczne są duże wahania temperatury i wilgotności, występowanie inwersji termicznych oraz zastoisk zimnego powietrza, utrudnione warunki przewietrzania.

Korzystne warunki występują w obszarach:

- wierzchołków oraz stoków o nachyleniu wschodnim i zachodnim o niewielkich spadkach. Najkorzystniejsze warunki wynikające z wyższego poziomu usłonecznienia, a tym samym wyższych średnich temperatur występują na stokach południowych.

2.11. Roślinność

Struktura przyrodnicza jest silnie powiązana przestrzennie ze środowiskiem przyrodniczym całego obszaru Karpat. Głównymi jej elementami w gminie zapewniającymi powiązania z środowiskiem przyrodniczym Karpat są: duże kompleksy leśne porastające główne pasma górskie Beskidu Makowskiego i Pogórza Wielickiego, ciek wodne wraz z ich obudową biologiczną, czyli łąkami, zadrzewieniami i zakrzewieniami, tereny otwarte łączące kompleksy leśne z dolinami rzecznyymi.

Charakterystyczne zespoły roślinności występujące obecnie na terenie gminy Budzów to:

- Zespoły leśne, porastające głównie grzbiety i stoki o dużych spadkach oraz głębokie doliny cieków, o strukturze gatunkowej znacznie przekształconej w stosunku do dominującej tu pierwotnie roślinności. Naturalne zbiorowiska leśne odpowiadające buczynie karpackiej regla dolnego i pogórza. Dziś przeważają tu gatunki iglaste (świerk, sosna, jodła) sztucznie wprowadzone na siedliska lasów liściastych. Oprócz terenów sklasyfikowanych, jako lasy występują tu liczne zadrzewienia i zakrzewienia w postaci śródpolnych enklaw, zajmujących naturalne obniżenia i skarpy oraz zadrzewienia przydrożne i roślinność przyzagrodowa o zróżnicowanym składzie gatunkowym.
- Zespoły łąkowe występujące najczęściej wśród lasów i na większych spłaszczeniach terenowych o ubogiej formacji roślinnej charakterystycznej dla łąk gładowych powstałych na zakwaszonych glebach, w naturalnych obniżeniach terenowych zwykle podmokłych o bogatszym składzie gatunkowym. Tereny te w większości spełniają rolę pastwisk, czasem kośnych łąk górskich.
- Zespoły łęgowe leśno - łąkowe na siedlisku olsu wierzbowo-topolowego z olszą szarą której towarzyszą zarośla łozowe, zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej oraz wilgotne łąki i pastwiska w korytach i na terasach rzecznych, o charakterze zbiorowisk zbliżonych do naturalnych o składzie gatunkowym w umiarkowanym stopniu kształtowanym przez użytkowanie gospodarcze.
- Zbiorowiska synantropijne upraw polowych, o okresowo pełnej pokrywie roślinnej, rozwijające się w warunkach kształtowanych przez człowieka (rośliny uprawne z niewielkim udziałem gatunków rodzimych), występujące głównie na stokach o niższych spadkach.

- Zbiorowiska ruderalne w strefach zabudowy charakteryzujące się dominacją gatunków obcego pochodzenia rozwijające się w nieustabilizowanych warunkach środowiska ze znacznymi powierzchniami pozbawionymi pokrywy roślinnej.

Lasy zajmują na terenie gminy Budzów – 2 943,56 ha, co stanowi 40,02% powierzchni gminy (EGiB 31.12.2024 r.). Większe kompleksy leśne porastają stoki pasma Chełmu oraz wyższe partie pasma Koskowej Góry (Mioduszyna, Makowska Góra). Około 27,1% powierzchni leśnych stanowią lasy państwowe, administrowane przez Nadleśnictwo Sucha, które są lasami ochronnymi. Występują w kilku kompleksach: na północnym i południowym stoku Chełmu, południowo-zachodnim stoku Makowskiej Góry i na południowym stoku góry Lasek. Pozostałą powierzchnię gruntów leśnych zajmującą 2 137 ha czyli 72,9% stanowią lasy będące własnością prywatną Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa występujące w gminie Budzów nie są lasami ochronnymi.

Według przyrodniczo – leśnej regionalizacji Polski obszary leśne Gminy Budzów położone są w całości w obrębie: VIII Krainy Karpackiej, w mezoregionie VIII.10 Beskidu Makowskiego.

Na terenie gminy Budzów można wyróżnić następujące typy siedliskowe:

- Las górski (LG) i las mieszany górski (LMG) – siedliska najbardziej rozpowszechnione w wyższych partiach Beskidu Makowskiego, występują na glebach brunatnych wytworzonych ze szkieletowych glin lub pyłów gliniastych różnej grubości. Pierwotnie o charakterze liściastym, obecna struktura gatunkowa znacznie przekształcona. Dziś przeważają drzewostany mieszane iglasto - liściaste sztucznie wprowadzone na siedliska lasów liściastych o bogatym podszyciu i runie. Skład gatunkowy drzewostanu tworzą głównie: świerk (32%), buk (30%) i jodła (26%) z niewielką domieszką drzewostanów pierwotnych: modrzew, dąb, jawor i klon. Składnikami runa są rośliny zielne: kopytnik, miodunka, gajowiec, storczyki, malina, jeżyny, paprocie, zawilce, fiołek, wawrzynek. Warstwę podszytu tworzą: bez koralowy i czarny, jarzębina, kruszyna, leszczyna.
- Lasy wyżowe: mieszany (LMwyż) i świeży (Lwyż) – siedliska w niższych partiach Beskidu Makowskiego na wschód od doliny Skawy, występują na bardziej żyznych glebach brunatnych. Przewaga drzewostanów iglastych: świerk, modrzew, jodła i sosna. Trawiasto - zielne runo tworzą paprocie średnio wysokie oraz zioła: zachyłka, kosmatka, płonnik, gajowiec, starzec. Warstwę podszytu stanowią głównie samosiewy gatunków występujących w warstwie drzewostanu czasem z domieszką jarzębiny, bzu koralowego i czarnego czy suchodrzewu.

- Lasy łąkowe i zadrzewienia dolinne – to zespoły olszy szarej, wierzb, świerka i krzewów z domieszką wierzy i jesionu, w podszycie z suchodrzewem, porzeczką i jeżyną, z bogatymi zbiorowiskami zielnymi. Występują na naszortach rzecznych i madach inicjalnych nieuregulowanych odcinków koryt rzecznych.

Lasy gminy Budzów są lasami wielofunkcyjnymi. Dodatkowo część tych lasów, pełni funkcję lasów wodochronnych wzdłuż rzek i potoków, oraz na siedliskach wilgotnych i wodochronnych w granicach stref ochronnych ujęć wody. Lasy gminy Budzów pełnią szereg funkcji ekologicznych (ochronnych), produkcyjnych (gospodarczych) i społecznych. Z funkcji pozaprodukcyjnych największe znaczenie mają funkcje środowiskotwórcze (wodochronne) oraz społeczne (rekreacyjne i estetyczne). Funkcje te wynikają bezpośrednio z położenia i ukształtowania terenu. Lasy położone na obszarze gminy Budzów, szczególnie północny i południowy stok Chełmu, południowo-zachodni stok Makowskiej Góry, południowy stok góry Lasek, północny stok Koskowej Góry oraz wzgórze w Baczynie i Palczy, stanowią naturalne tereny źródliskowe. Zwiększają one retencyjność gruntów, chronią zasoby wód podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne i przeciwdziałają erozji gleby. Ze względu na duże walory przyrodnicze i krajobrazowe lasy te spełniają również liczne funkcje klimatyczne, turystyczne, rekreacyjne, dydaktyczne i ochrony krajobrazu.

2.12. Świat zwierzęcy

Fauna omawianego obszaru jest w dużej mierze typowa dla całego obszaru Pogórza Karpackiego i Beskidów. Występowanie różnorodnych zbiorowisk roślinnych, dużych kompleksów leśnych, sąsiedztwo obszaru w stanie naturalnym, duże zróżnicowanie orograficzne oraz niski stopień ingerencji człowieka pozwala wnioskować, że jest to rejon bogatej i urozmaiconej fauny, która w rejonach o trudnej dostępności posiada dogodne warunki rozwoju.

Na podstawie informacji zawartych w dotychczas wykonanych opracowaniach ekofizjograficznych oraz prognoz oddziaływania na środowisko dla gminy Budzów wskazano następujące gatunki występujące na terenie gminy Budzów:

- Ssaki – na badanym obszarze stwierdzono występowanie 30-tu gatunków, w tym m.in.: ryjówka aksamitna (*Sorex araneus* L.), rzęsosek rzeczny (*Neomys fodiens*) kret europejski (*Talpa europaea* L.), niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos* L.), ryś (*Lynx lynx* L.), wilk (*Canis lupus* L.), orzesznica (*Muscardinus avellanarius* L.), rzęsosek mniejszy (*Neomys anomalus*), borsuk, jaźwiec (*Meles meles* L.), dzik (*Sus strofa* L.),

kuna leśna, tumak (*Martes martes* L.), lis (*Vulpus vulpus* L.), nornica ruda (*Myodes glareolus* L.).

- Ptaki – badania wykazały występowanie ogółem 95 gatunków ptaków, w tym m.in.: bąk (*Botaurus stellaris*), kropiatka (*Porzana porzana*), batalion (*Calidris pugnax*) (bocian czarny (*Ciconia nigra*), czeczotka (*Acanthis flammea*)).
- Gady – wśród gadów stwierdzono występowanie 5 gatunków chronionych m.in.: salamandra płamista (*Salamandra salamandra*), jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*).
- Płazy – wśród płazów stwierdzono występowanie 14 gatunków chronionych m.in.: kumak górski (*Bombina variegata*), ropucha szarą (*Bufo bufo*), traszkę karpacką (*Lissotriton montandoni*).

2.13. Formy ochrony przyrody

W granicach administracyjnych gminy Budzów nie występują obszarowe formy ochrony przyrody na podstawie ustawy o *ochronie przyrody* z dnia 16 kwietnia 2004 r., jednak gmina na krótkim odcinku graniczy z rezerwatem przyrody „Las Gościbia” znajdującym się w gminie Sułkowice w powiecie myślenickim, którego otulina wkracza w niewielkim fragmencie na teren gminy Budzów (ryc. 4).

Krajobrazowy **rezerwat „Las Gościbia”** położony jest na północnych stokach Babicy, w północnej części Beskidu Średniego w miejscowości Harbutowice. Utworzony został w 2001 r. na obszarze 281,46 ha. Obejmuje źródliskowy obszar rzeki Gościbia, rozczłonkowany ośmioma równoległe płynącymi potokami, które łączą się w jeden ciek na wysokości ok. 380 m n.p.m. i są przedzielone ostrymi grzbietami (najdłuższy to grzbiet Kamiennej Góry, 551 m n.p.m.). Koryta strumieni urozmaicone są licznymi progami skalnymi, tworzącymi malownicze kaskady. Przedmiotem ochrony są lasy bukowe, niestety silnie przeobrażone wskutek trwającej przez dziesięciolecia gospodarki leśnej, stanowiące ostoję zwierzyny, a przede wszystkim unikatowa rzeźba terenu. Na terenie rezerwatu znajdują się stanowiska kilku ciekawych gatunków roślin, w tym rzadkich w tym rejonie storczyków – buławników mieczolistnego i wielkokwiatowego.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 11 października 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Las Gościbia” ustanowiono plan ochronny na okres 20 lat od dnia wejścia w życie zarządzenia. W planie zadań ochronnych dokonano identyfikacji oraz określenia sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich

skutków, a także przedstawiono działania ochronne rezerwatu z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań.

Przedstawiono również ustalenia do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gmin: Sułkowice, Budzów, Pcim i Myślenice oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych dla rezerwatu:

- w granicach otuliny rezerwatu nie należy zmieniać sposobów zagospodarowania terenów ustalonych w obowiązujących dokumentach planistycznych według stanu na dzień 1 lipca 2018 r.;
- zachować w obszarze gminy korytarze ekologiczne łączące rezerwat przyrody z ostojami przyrodniczymi Beskidu Makowskiego, Beskidu Wyspowego i Pogórza Wiśnickiego.

Na terenie gminy Budzów zlokalizowany jest jeden **pomnik przyrody**:

- **Lipa drobnolistna** – *Tilia cordata* zlokalizowana w miejscowości Baczyn na terenie dz. nr ewid. 1805/4, objęta ochroną od 31.01.2002 r. Parametry pomnika przyrody: wysokość 27 m, pierścienia 126 cm, obwód 396 cm, wiek ok. 150-160 lat.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.) pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

W stosunku do pomników przyrody obowiązują przepisy z art. 24 ustawy *o ochronie przyrody* (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.) które zakazują:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,

- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnoblotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- umieszczania tablic reklamowych.

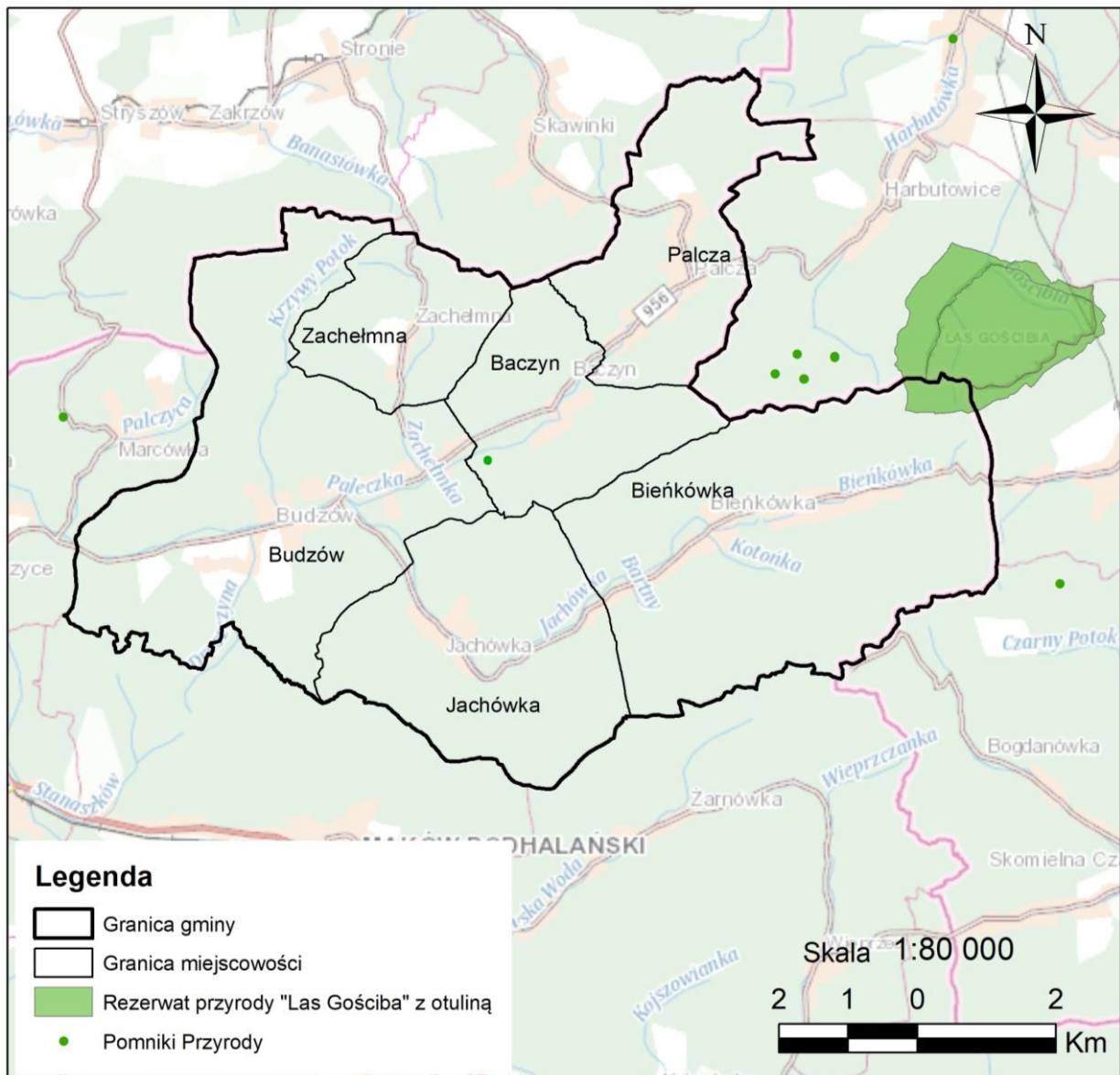
Ochrona **gatunkowa** ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin i zwierząt, a w szczególności gatunków rzadkich lub zagrożonych wyginięciem, jak też zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej (zgodnie z Art. 46 *Ustawy o ochronie przyrody*). Ważnym działaniem na rzecz ochrony zwierząt i roślin było sporządzenie list najbardziej zagrożonych w Polsce gatunków, tzw. czerwonych list, wzorowanych na międzynarodowych listach zagrożonych gatunków oraz tzw. czerwonych księgach gatunków chronionych. Powstały polskie czerwone księgi roślin i zwierząt oraz listy roślin i zwierząt zagrożonych i ginących.

Na terenie gminy Budzów występują gatunki roślin i zwierząt, które podlegają ścisłej i częściowej ochronie prawnej m.in. parzydło leśne (*Aruncus dioicus* L.), podrzeń żebrowiec (*Struthiopteris spicant*), dziewięcisz bezłodygowy (*Carlina acaulis* L.), buławnik mieczolistny (*Cephalanthera longifolia* L.), skrzyp olbrzymi (*Equisetum telmateia* Ehrh.), bluszcz pospolity (*Hedera helix* L.), ropucha (*Bufo bufo*), salamandra plamista (*Salamandra salamandra*), jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), dzięcioł zielonosiwy (*Picus canus* J. F. Gmelin), dzięcioł zielony (*Picus viridis* L.), dzwonek zwyczajny (*Chloris chloris* L.), gawron (*Corvus frugilegus* L.), wydra (*Lutra*). Szczegółowy wykaz gatunków roślin i zwierząt chronionych znajduje się w Opracowaniu Ekofizjograficznym sporządzonym na potrzeby Planu Ogólnego.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk na terenie gminy Budzów występują trzy siedliska:

- nadpotokowa olszyna górska,
- dolnoreglowy las świerkowo-bukowy z domieszką jodły,
- źródliska.

Ryc. 4. Gmina Budzów – prawne formy ochrony przyrody oraz w jej otoczeniu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych – GDOŚ: <https://geoserwis.gdos.gov.pl/0>

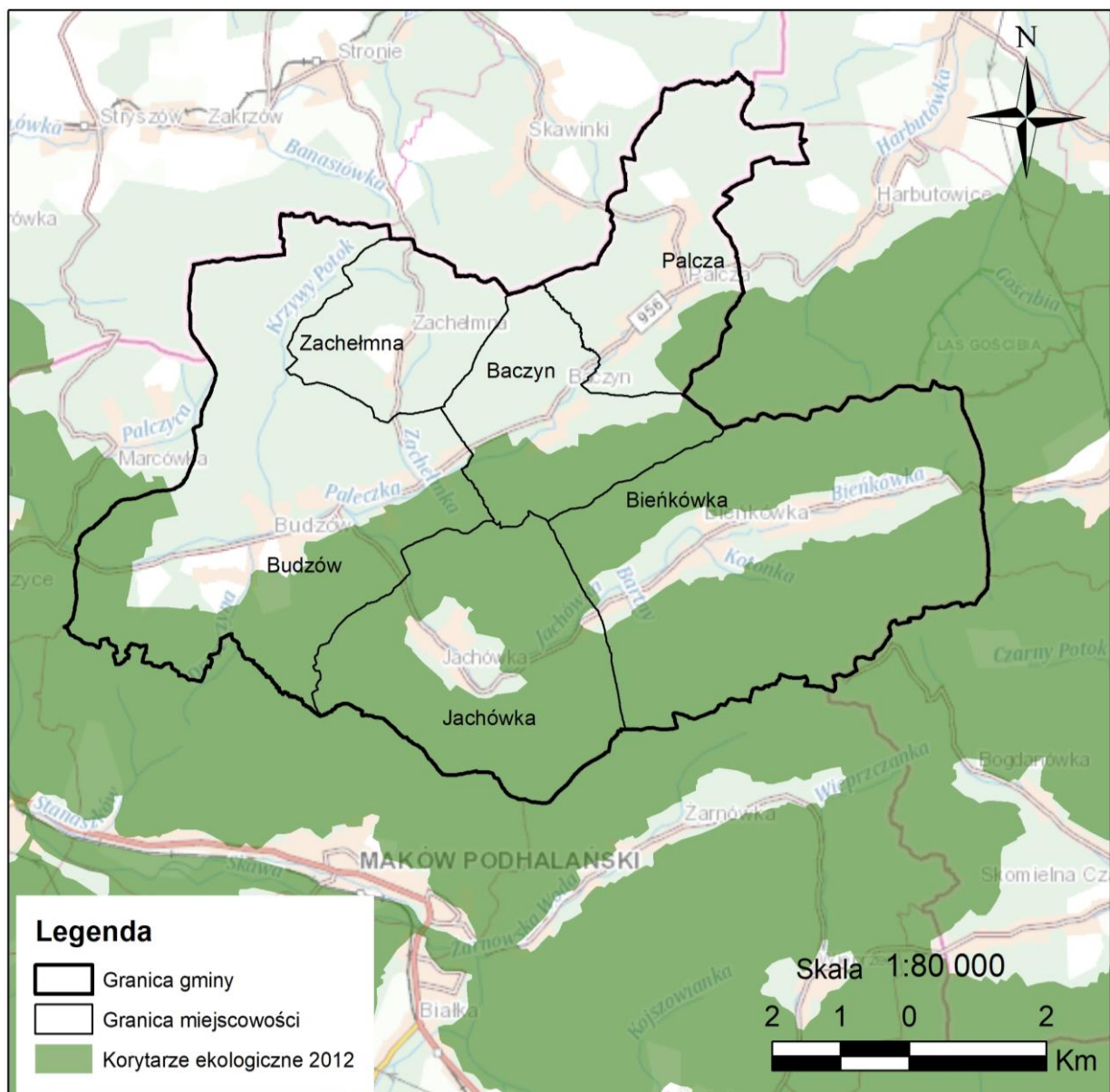
2.14. Struktura i korytarze ekologiczne obszaru

Koncepcja korytarzy ekologicznych została przedstawiona w projekcie korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć Natura 2000 opracowanym na zlecenie Ministerstwa Środowiska pod redakcją Jędrzejewskiego. W ramach projektu wyznaczono spójną sieć, obejmującą zarówno wszystkie ważne obszary przyrodnicze (obszary węzłowe), jak i korytarze ekologiczne łączące je w ekologiczną całość. Korytarze wskazano przy uwzględnieniu łączności pomiędzy różnymi elementami siedliska przyrodniczego, a także

dróg migracji zwierząt – posłużono się dostępnymi danymi o przemieszczaniu się dużych ssaków kopytnych (sarna, jeleń, dzik, łoś) i drapieżnych (niedźwiedź, wilk, ryś). Wyróżniono 7 korytarzy głównych, z czego na terenie gminy Budzów występuje obszar znajdujący się w zasięgu:

- Krajowego Korytarza Ekologicznego Beskidy Średnie KPd-13B.
- Krajowego Korytarza Ekologicznego Dolina Skawy KPd-13D.

Ryc.5. Gmina Budzów – korytarze ekologiczne wg Jędrzejewskiego (2012)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych – GDOŚ: <https://geoserwis.gdos.gov.pl/>

Wschodnią część gminy przecina korytarz łączący Beskid Makowski z obszarami znajdującymi się w dolinie Wisły. Ma on przebieg południe – północ i rozpoczyna się w okolicach Makowa Podhalańskiego. Drugi korytarz ekologiczny biegnie przez południową

część gminy Budzów. Także on rozpoczyna swój bieg w okolicach Makowa Podhalańskiego i prowadzi w kierunku północnym wzdłuż doliny rzeki Skawy (ryc. 5).

Zabiegi mające na celu ochronę ciągłości korytarzy ekologicznych powinny pojawiać się już na etapie planowania przestrzennego gminy. W dokumentach planistycznych powinno się wziąć pod uwagę ochroną przed nadmiernym inwestowaniem w ich okolicach a także podjąć działania mające sprzyjać zachowaniu ich ciągłości oraz powiększeniu się obszarów umożliwiających migrację.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie od 2013 roku realizuje projekt pn. *Rozbudowa bazy danych przestrzennych o korytarzach ekologicznych w Małopolsce*, którego celem była identyfikacja kluczowych tras migracji zwierząt, roślin i grzybów w regionie Małopolski oraz budowa spójnego systemu powiązań ekologicznych pomiędzy biocentrami przyrodniczymi, w tym chronionymi w formie obszarów Natura 2000, parków narodowych i rezerwatów przyrody. W zakres projektu wchodziło uzupełnienie bazy danych przestrzennych o korytarzach ekologicznych o dane pochodzące z obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w celu określenia drożności oraz funkcjonalności najbardziej newralgicznych korytarzy w województwie, zapewniających równowagę przyrodniczą regionu oraz zachowujących jego różnorodność biologiczną.

Regionalne korytarze ekologiczne wskazane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie rozciągają się wzdłuż wschodnich, południowych i zachodnich granic gminy, tj. od terenów lasów państwowych w Palczy, przez grzbiety i stoki Babicy i Koskowej Góry do doliny Paleczki łączącej się doliną Skawy. W kierunku południowym i wschodnim od granic gminy rozciągają się obszary chronionego krajobrazu.

2.15. Audyt krajobrazowy

Genezą ustawy krajobrazowej jest ratyfikowanie przez Polskę w 2004 roku Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Podstawą tej międzynarodowej umowy jest przekonanie, że otaczające nas krajobrazy są „podstawowym komponentem europejskiego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego”, które należy kształtować tak, aby ich uroda, harmonia i ład mogły być udziałem następnych pokoleń, aby gospodarowanie nimi nie degradowało środowiska. To również przekonanie, że krajobrazy, w którym żyjemy przyczyniają się do budowania tożsamości i dobrobytu lokalnych społeczności.

Dziesięć lat po ratyfikowaniu Konwencji, w ramach realizacji podjętych zobowiązań i po wielu debatach, w polskim systemie prawnym pojawiła „Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015

r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu”, czyli tzw. „ustawa krajobrazowa”. W świetle jej postanowień formalną podstawę prawną sporządzenia audytu krajobrazowego tworzą dwa akty:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu, w której dodany art. 38a i 38b określa zakres i procedurę sporządzenia audytu krajobrazowego
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych, które jest aktem wykonawczym do ustawy, określającym szczegółowo zakres i sposób sporządzenia audytu krajobrazowego.

Na podstawie powyższych przepisów Zarząd Województwa Małopolskiego obwieszczeniem w dniu 14 maja 2019 roku zawiadomił o przystąpieniu do sporządzenia projektu audytu krajobrazowego województwa małopolskiego, który obecnie jest na etapie konsultacji społecznych z poszczególnymi instytucjami i jednostkami samorządu terytorialnego.

Celem audytu krajobrazowego jest identyfikacja krajobrazów oraz wskazanie tych obszarów, które w szczególny sposób wyróżniają się na tle całego województwa. Każdy z wyodrębnionych krajobrazów posiada pakiet zawierający charakterystykę, opis cech geograficznych oraz wartości przyrodniczych i kulturowych.

Te, w których spełnione są określone przepisami Rozporządzenia kryteria i zostały zakwalifikowane jako krajobrazy priorytetowe, posiadają również sformułowane rekomendacje. Jest to rodzaj zaleceń i wytycznych, które pokazują co należałoby i co można zrobić, aby utrzymać tę rangę. Innymi słowy, rekomendacje są rodzajem drogowskazu, pokazującego w jaki sposób powinna być zagospodarowana przestrzeń, aby nie zniszczyć i nie utracić jej unikalnych wartości oraz jak stworzyć jej nowy, przyszły harmonijny i uporządkowany kształt, jednocześnie nie hamując rozwoju.

W związku z powyższym na terenie gminy Budzów wyróżniono **dwa** krajobrazy priorytetowe, które opisano poniżej:

- ✓ **Beskid Makowski (lasy Budzów – Myślenice) o kodzie 12-513.48.14** będący krajobrazem leśnym górskim, obejmującym Pasma Sularzowej i Babicy będące częścią Beskidu Makowskiego, z najwyższym szczytem Babica(728mn.p.m.). Krajobraz niemal w całości objęty jest terenami leśnymi. Na zboczu Szklanej Góry znajduje się stacja narciarska z trasą zjazdową. Wzdłuż czerwonego szlaku turystycznego biegnącego m.in. przez Trzebuńską Górę i Babicę występują widokowe polany na panoramę Beskidu Makowskiego. U podnóży Pasma widoczne są zarastające pola uprawne.

W obrębie krajobrazu priorytetowego przebiegają regionalne korytarze ekologiczne, w tym korytarz "Beskidy Zachodnie". W krajobrazie znajduje się rezerwat przyrody "Las Gościba" wraz z otuliną oraz cztery pomniki przyrody - drzewa (m.in. 700-letnie Cisy Raciborskiego). Krajobraz jest częścią Korytarza Karpackiego Pogórzy.

Zagrożeniem dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz w obrębie obszarów lub obiektów o których mowa w art.38a są:

- rozdrobnienie struktury przestrzennej (fragmentacja) i geometryzacja naturalnych i półnaturalnych ekosystemów w wyniku procesów urbanizacyjnych,
- zmniejszenie się różnorodności biologicznej w wyniku prowadzonej gospodarki leśnej;
- zawężanie szerokości naturalnych i półnaturalnych stref ekotonowych w wyniku zaniechania rolnictwa.

Ze względu na krajobraz leśny, wzgórzowy, z dużym obszarem rezerwatem przyrody "Las Gościba", priorytetem powinno być zachowanie istniejących lasów w obecnych granicach, w stanie naturalnym i półnaturalnym i przeciwdziałanie presji budowlanej i turystycznej, uniemożliwianie niszczenia przyrody poprzez rekreacyjno-sportowe poruszanie się pojazdów mechanicznych. Na tym obszarze przedstawiono następujące rekomendacje:

- rekomenduje się utrzymanie dotychczasowego charakteru zabudowy (intensywność, forma architektoniczna, usytuowanie);
- należy uniemożliwić niszczenie przyrody (żywej i nieożywionej) powodowane przez rekreacyjno-sportowe poruszanie się pojazdów mechanicznych (silnikowych) a także wykorzystywanie dróg turystycznych i szlaków pieszych dla uprawiania sportów motorowych;
- zaleca się zachowanie istniejących lasów w istniejących granicach i ochronę najcenniejszych drzewostanów;
- zaleca się utrzymanie pól uprawnych, łąk i polan oraz przeciwdziałanie ich zachwaszczaniu i zarastaniu, zwłaszcza gatunkami obcymi (inwazyjnymi);
- ze względu na położenie krajobrazu w ciągu korytarzy ekologicznych zaleca się respektowanie zasady nadrzędności ochrony środowiska przyrodniczego oraz prawidłowego funkcjonowania wszystkich jego elementów (zachowania ciągłości ekologicznej) nad innymi celami;
- rekomenduje się zaprojektowanie i urządzenie infrastruktury turystycznej (ścieżki piesze, trasy rowerowe, ścieżki dydaktyczne, miejsca postojowe, mała architektura itp.). Inwestycje związane z zagospodarowaniem turystycznym i rekreacyjnym należy

projektować i realizować jako wkomponowane w krajobraz, o minimalistycznych formach i zakresie (programie funkcjonalnym),spójnej stylistyce i wykorzystujących naturalne materiały.

- ✓ **Beskid Makowski (lasy Sucha Beskidzka – Tokarnia) o kodzie 12-513.48-36** będący krajobrazem leśnym, górskim obejmującym zachodni fragment Pasma Koskowej Góry, będącego częścią Beskidu Makowskiego. Najwyższym szczytem jest Koskowa Góra(867mn.p.m.). Położony jest między miejscowościami: Żarnówka, Sucha Beskidzka, Budzów i Bogdanówka. Obszar ten w większości pokryty lasami, jednak znaczną część stanowią przysiółki pobliskich wsi z zabudową mieszkaniową i zagrodową oraz zarastającymi terenami rolniczymi. Liczne potoki tworzą głębokie doliny. Przy Suchej Beskidzkiej znajduje się platforma widokowa.

Przez krajobraz przebiegają regionalne korytarze ekologiczne, w tym korytarz "Beskidy Zachodnie". Ponadto, w krajobrazie znajduje się pomnik przyrody - skałka "Piekliko". Krajobraz jest częścią Korytarza Karpackiego Pogórzy. W krajobrazie priorytetowym znajdują się liczne kapliczki i krzyże z przełomu XIX i XX w.; pomnik Ofiar Zagórza w pobliżu Makowskiej Góry oraz inne mogiły związane z walkami II Wojny Światowej; budynki mieszkalne wpisane do ewidencji zabytków. Panorama Suchej Beskidzkiej z dominantą kościoła.

Zagrożeniem dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz w obrębie obszarów lub obiektów o których mowa w art.38a są:

- rozdrobnienie struktury przestrzennej (fragmentacja) i geometryzacja naturalnych i półnaturalnych ekosystemów w wyniku procesów urbanizacyjnych;
- zawężanie szerokości naturalnych i półnaturalnych stref ekotonowych w wyniku zaniechania rolnictwa;
- chaos przestrzenny i stylistyczny form zagospodarowania terenu w wyniku niskiego poziomu i przypadkowości zabudowy terenu oraz braku planowania krajobrazu.

Priorytetem jest ochrona lasów w stanie naturalnym i półnaturalnym, niedopuszczenie do rozproszenia zabudowy oraz zapobieganie powstawania obiektów agresywnych i dominujących usytuowaniem, gabarytem, formą, kolorem i stylistyką, dokonanie analizy krajobrazowej w celu zachowania (w całości lub części) istniejącej ekspozycji krajobrazowej. Na tym obszarze przedstawiono następujące rekomendacje:

- rekomenduje się kształtowanie nowej zabudowy w harmonii z krajobrazem - zapobieganie powstawania obiektów agresywnych i dominujących usytuowaniem, gabarytem, formą, kolorem i stylistyką;

- rekomenduje się utrzymanie dotychczasowego charakteru zabudowy (intensywność, forma architektoniczna, usytuowanie);
- rekomenduje się niedopuszczenie do rozpraszania zabudowy; nową zabudowę należy lokalizować w ramach uzupełnienia lub kontynuacji istniejącej struktury osadniczej;
- należy uniemożliwić niszczenie przyrody (żywej i nieożywionej) powodowane przez rekreacyjno-sportowe poruszanie się pojazdów mechanicznych (silnikowych) a także wykorzystywanie dróg turystycznych i szlaków pieszych dla uprawiania sportów motorowych;
- należy zachować w stanie naturalnym lub półnaturalnym najstarsze ekosystemy leśne (lasy ponad 100-letnie);
- rekomenduje się przeciwdziałanie zakrzaczaniu nieużytkowanych pól i łąk oraz ich zarastania roślinnością inwazyjną;
- ze względu na położenie krajobrazu w ciągu korytarzy ekologicznych zaleca się respektowanie zasady nadrzędności ochrony środowiska przyrodniczego oraz prawidłowego funkcjonowania wszystkich jego elementów (zachowania ciągłości ekologicznej) nad innymi celami;
- na obszarach płaszczyzn, wokół punktów i wzdłuż linii widokowych, zmiany w zagospodarowaniu terenu należy poprzedzić przeanalizowaniem uwarunkowań krajobrazowych, a następnie uwzględnieniem ich w stopniu, który pozwoli na zachowanie (w całości lub części) istniejącej ekspozycji krajobrazowej.

2.16. Zasoby dziedzictwa kulturowego

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Zabytek nieruchomy może zostać wpisany do rejestru z urzędu lub na wniosek właściciela lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym zabytek się znajduje. Do rejestru może być wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. Wpisu dokonuje właściwy Wojewódzki Konserwator Zabytków wydając decyzję administracyjną.

Zabytek wpisany do rejestru, który uległ zniszczeniu w stopniu powodującym utratę jego wartości historycznej, artystycznej lub naukowej albo którego wartość będąca podstawą wydania decyzji o wpisie do rejestru nie została potwierdzona w nowych ustaleniach naukowych, zostaje skreślony z rejestru. Skreślenie z rejestru następuje na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Zgodnie z aktualnym rejestrem zabytków dla województwa małopolskiego (stan na czerwiec 2025 r.) na terenie gminy Budzów do rejestru zabytków wpisano 1 obiekt:

- Kościół p.w. św. Trójcy zlokalizowany w miejscowości Bieńkówka, A-435/86 z 19.08.1986 r. [A-678/M] zbudowany w latach 1793 - 1796. Kościół o cechach barokowo - klasycystycznych, murowany z kamienia, tynkowany, jednonawowy, z węższym prezbiterium zamkniętym trójbocznie, przy którym od południa jest zakrystia. Przy korpusie od zachodu wydatna kwadratowa wieża nakryta cebulastym hełmem. Dachy siodłowe, kryte blachą. Wyposażenie wnętrza barokowe i rokokowe z XVIII wieku, m.in. z ołtarzami dawnego wyposażenia kościoła klasztornego SS. Norbertanek w Krakowie. W kościele znajduje się otoczony miejscowym kultem obraz Matki Bożej zwanej Bieńkowską, a także obraz Św. Trójcy z XIX wieku namalowany przez malarza Jana Stankiewicza z Oświęcimia.

Obiekt ten objęty jest przepisami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 537 z późn. zm.).

Gminna Ewidencja Zabytków

Do obowiązków samorządu lokalnego należy ochrona zabytków, które znajdują się na terenie gminy. Zadania te precyzuje art. 4 ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 537 z późn. zm.) Gminy mają dbać między innymi o „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie”, a także zapobiegać „zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków”.

Do obowiązków nałożonych przez ustawę na gminę należy „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”, czemu ma służyć gminna ewidencja zabytków.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Na terenie gminy Budzów znajdują się 54 obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków. W większości są to kapliczki przydrożne oraz obiekty mieszkalne wykazujące cechy charakterystyczne dawnej zabudowy wiejskiej. Obiekty zabytkowe znajdują się w

każdej miejscowości gminy: Baczyn – 9 obiektów, Bieńkówka – 14 obiektów, Budzów – 19 obiektów, Jachówka – 3 obiekty, Palcza – 6 obiektów i Zachełmna – 3 obiekty (tab. 2).

Tab. 2. Wykaz obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Budzów.

1. BACZYN

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis	Uwagi
1/6	Kapliczka murowana „Trzeci Upadek Chrystusa”, 1 poł. XIX wieku	dz. 3965/5 przysiółek „Witkówka” dodatkowo (dz. 1099/2)*	Stan dobry, zadbane. Pod opieką mieszkańców wsi	Karta ewid. tzw. „zielona” z 1966 r. WKZ Kraków
2/6	Kapliczka murowana p.w. Matki Bożej z 1928 roku	dz. 1112/4 przysiółek „Witkówka”	Stan dobry, zadbane. Elewacja frontowa wymaga odnowienia.	
3/6	Kapliczka murowana p.w. Najświętszej Maryi Panny, pocz. XX wieku	dz. 3661/1 przysiółek „Baniówka” (dz. 3665/10)*	Wymaga gruntownego odnowienia elewacji i wnętrza	
4/6	Krzyż żeliwny z wizerunkiem Ukrzyżowanego z 1893 roku k/nr 29.	dz. 643/3 przysiółek „Grudówka” (dz. 465/1)*	Stan dobry, zadbane	
5/6	Dom mieszkalny, murowany, z ok. 1930 roku., nr 18.	dz. 1108/1 Przysiółek „Witkówka” (dz. 4045)*	Stan średni	
6/6	Dom mieszkalny, drewniano-murowany, ok. 1925, nr 22 (nr domu 106)*	Dz.1028 Przysiółek „Golasówka” (dz. 462, 4065)*	Stan dobry, odnowienia wymagają elewacje	
7/6	Dom mieszkalny, murowany, z ok. 1920 roku (1932 ?) , nr 29.	dz. 643/3, parc. bud. 7777, przysiółek „Grudówka”	Stan dobry	
8/6	Dom mieszkalny, murowany, z ok. 1930 roku, nr 66	dz. 4148/1 przysiółek „Witkówka” (dz. 4148/3 działka po podziale)*	Stan dobry	
9/6	Kuźnia drewniana, pocz. XX wieku (1910), nr 126 (k/nr 220)	dz. 3754 przysiółek „Goryłówka”	Stan zły, opuszczona. Wymaga odnowienia	

2. BIEŃKÓWKA

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis	Uwagi
10/6	Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy, murowany, 1793 r.	dz. 1, parcela 8625 (centrum)	Stan dobry	Rej. zabyt. A-435 z 19.08. 1986 (B) Karta „biała” z 2000 roku
11/6	Kapliczka murowana p.w. Św. Trójcy, z poł. XIX w wieku, k. nr 227	dz. 1763/4 przysiółek „Kachnicówka,, (Jachówka)*	Stan dobry	karta ewid. tzw. „zielona” z 1966 roku.
12/6	Figura kamienna Chrystusa Frasobliwego, z 2 poł. XIX w., k. d.	dz. 7000/5 przysiółek „U Chuchra” (dz. 9024/2)*	Stan dobry	

	mleczarni			
13/6	Krzyż żeliwny z wizerunkiem Ukrzyżowanego, z 1891 roku, k. nr 41	dz. 6931 lub pas drogowy 4487/1 przysiółek „U Chuchra” (dz. 9024/2)*	Stan dobry	
14/6	Figura kamienna Najświętszej Maryi Panny z 1921 roku, k. nr 83	dz. 8531/3 Przysiółek „U Stachury”	Stan dobry	
15/6	Kapliczka murowana, trójkondygnacyjowa z wizerunkiem NMP, z 1864 rok, k. nr 259	dz. 6704?1 Przysiółek „U Jończyka” (dz. 6704/1)*	Stan dobry	
16/6	Figura kamienna Matki Bożej Różańcowej z 1907 roku, k. nr 285.	dz. 2474 przysiółek „Iglówka”	Stan dobry, po odnowieniu	
17/6	Figura kamienna Chrystusa Nazareńskiego z 1818 roku, k/ nr 292	dz. 8302/9 przysiółek „Na Sołtystwie” (dz. 41/18)*	Stan dobry, po odnowieniu	
18/6	Figura kamienna Najświętszej Maryi Panny z 1828 roku, k/nr 303	dz. 2051 przysiółek „U Liszki” (dz. 2053/1)*	Stan dobry	Karta ewid. tzw. „zielona” z 1966 r.
19/6	Figura kamienna Pieta z 1820 roku, k nr 340	dz. 6366/6 przysiółek „U Szczepana” (dz. 6366/5)*	Wymaga prac odnowieniowych	
20/6	Figura kamienna Św. Florian z 1876 roku, k. nr 367.	dz. 6630 przysiółek „U Szczepana”	Stan dobry	
21/6	Dom parafialny, drewniany z 1937 roku, nr 258.	dz. 52/3 (centrum)	Stan dobry, nieużytkowany	Dom rozebrany
22/6	Dom mieszkalny drewniano-murowany, ok 1920 roku, nr 83	dz. 5874 przysiółek „U Stachury”	Stan dobry	Dom rozebrany
23/6	Dom mieszkalny drewniano-murowany, ok 1929 roku, nr 367	dz. 8844 przysiółek „U Łakoty”	Stan dobry	

3.BUDZÓW

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis	Uwagi
24/6	Kościół parafialny p.w. MB Pocieszenia z 1914 roku	dz. 67/5, parc. 7728. (dodatkowo dz. 67/13, 7728)*	Obiekt w dobrym stanie	Karta ewid. „biała” z 2000 r.
25/6	Kaplica murowana p.w. NMP w ogrodzeniu kościoła	dz. 67/5, parc. 7728. (dz. 67/6)*	Stan dobry	
26/6	Kaplica murowana „Trzeciego Upadku” z k. XIX w.	dz. 4315/9 Przysiółek „Fujówka”	Stan dobry	
27/6	Figura kamienna – kolumna z latarnią z 1770 roku	dz. 6972/2 przy drodze do „Partykówki” (dz. 6972/4)*	Wymaga pilnych prac konserwatorskich	
28/6	Figura kamienna NMP Niepokalanie Poczętej z 1890 roku, k/nr 266	dz. 68/1 k/ kościoła	Stan dobry	

29/6	Obelisk kamienny „Poległych za Ojczyznę 1914-20”,	dz. 67/15 k/ kościoła	Stan dobry	
30/6	Kapliczka murowana z figurą NMP, poł. XX wieku, k/ nr 16.	dz. 391 „Paskówka”	Stan dobry	
31/6	Figura kamienna MB z pocz. XX wieku	dz. 615/23 „Grudówka”	Stan dobry	
32/6	Kapliczka z figurą Chrystusa Króla z 2 poł. XX wieku, k/ nr 9	dz. 781/2 przy plebani (dz. 7814/2)*	Stan dobry	
33/6	Krzyż żeliwny z wizerunkiem Ukrzyżowanego z 1902 roku, k/nr 381	dz. 6764/7 „Rojkówka”	Stan dobry	
34/6	Krzyż drewniany z wizerunkiem Ukrzyżowanego z XX w. k/nr 160	dz. 3554/3 przy drodze do „Adamkówki	Stan dobry	
35/6	Krzyż drewniany z wizerunkiem Ukrzyżowanego z XX w. k/nr	dz. 1846 „Zającówka”	Stan dobry	
36/6	Nagrobek kamienny ks. Franciszka Niemczewskiego, zm. 1893 r.	dz. 67/2 cmentarz parafialny	Stan dobry	
37/6	Nagrobek kamienny ks. Bartłomieja Wądrzyka, zm. 1899 r.	dz. 67/2 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia	
38/6	Nagrobek kamienny Feliksy z Zielińskich-Felkel zm. 1884 r.	dz. 67/2 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia	
39/6	Nagrobek kamienny Anny Kiepurowej zm. 1903,	dz. 67/2 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia	
40/6	Dom mieszkalny, murowany z 1907 roku, nr 266	dz. 69/5 parc. 7755/1 k/kościola	Stan dobry	
41/6	Dom mieszkalny, drewniano-murowany z ok. 1925 roku, k/ nr 373 (nr domu 7)*	parc. 7374 „Krupkówka”	Stan średni	
42/29	Dom mieszkalny drewniano-murowany z ok. 1925 roku, nr 375 (nr domu 373)*	dz. 615/21 „Kozówka	Stan dobry	

4.JACHÓWKA

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis	Uwagi
43/6	Kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Jezusa, murowany, z 1938 r.	dz. 33/1 centrum	Stan dobry	karta ewid. „biała” z 2000 r.
44/6	Kapliczka murowa p.w. NMP, z XX wieku, k/ nr 281	dz.3383/24 lub pas drogowy 4487/1 „Głowaczówka”	Stan dobry	
45/6	Krzyż drewniany z wizerunkiem	Dz.1224/1 lub pas drogowy 4487/	Stan dobry	

	Ukrzyżowanego, pocz. XX wieku, k/nr 197	„Prymulówka”		
--	---	--------------	--	--

5.PALCZA

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis	Uwagi
46/6	Kościół parafialny p.w. MB Wspomożenia Wiernych, murowany z 1932 roku	dz. 477/2 „Księża Rola” (dz. nr 478)*	Stan dobry	karta ewid. „biała” z 2000 r.
47/6	Kapliczka murowana p.w. Matki Bożej, z 1908 roku	dz. 4391 „Mytyłówka”	Stan dobry	karta ewid. „biała” z 2000 r.
48/6	Figura kamienna Chrystusa Frasobliwego z 1921 roku, k/nr 183	dz. 2500/6 „Kotówka” (dz. 2500/3)	Stan dobry	
49/6	Figura kamienna Chrystusa Frasobliwego z pocz. XX w, k. przystanku	dz. 1247/3 „Doboszówka” (dz. 4215)*	Stan dobry	
50/6	Mogiła konfederatów barskich z 1771 roku	dz. 2852/8 „Las Groby”	Stan dobry	
51/6	Dom mieszkalny, drewniany, z XIX/XX w., nr 44	dz. 4931 „Księża Rola”	Stan średni	

1.ZACHELMNA

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis	Uwagi
52/6	Kaplica mszalna p.w. MB Częstochowskiej, murowana z 1928	dz. 673/2 i 674/2 „Sołtystwo”	Stan dobry	karta ewid. „biała” z 1982 r.
53/6	Kapliczka murowana „Trzeci Upadek” z 1876 roku	dz. 887/1 „Skupniówka” (dz. 869/1)*	Stan dobry, po odnowieniu	karta ewid. „biała” z 1982 r.
54/6	Figura kamienna Najświętszego Serca Jezusowego z 1903 roku, k/nr 81.	dz. 791/3 „Kwaśniówka”	Stan dobry	

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków 2010

*nr dz. ewid. i nr domów zostały zweryfikowane w stosunku do GEZ

Wymienione powyżej obiekty (tab. 1) objęte są rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 537 z późn. zm.).

Na terenie gminy w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i w miejscowych planach wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskie:

- strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmująca obiekt wpisany do rejestru zabytków wraz z otoczeniem, w tym: kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy w Bienkówce (nr rej. A-435/86) oraz dom parafialny, drewniany z 1937 r. usytuowany w

sąsiedztwie kościoła; w miejscowym planie jako strefa ochrony pośredniej o szerszym zasięgu,

- strefa pośredniej ochrony konserwatorskiej w Jachówce, obejmująca ochroną obiekty sakralne, w tym kościół p.w. Serca Pana Jezusa z 1938 r.,
- strefa pośredniej ochrony konserwatorskiej w Palczy, obejmująca ochroną obiekty sakralne, w tym kościół p.w. Matki Boskiej Wspomożenia Wiernych z 1932 r.

Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Budzów zlokalizowanych jest 29 zarejestrowanych stanowisk archeologicznych (tab. 3), które podlegają ochronie na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 537 z późn. zm.). Stanowiska archeologiczne pochodzą z epoki kamiennej, neolitu oraz wczesnego i późnego średniowiecza.

Tab. 3. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Budzów

L.p.	Miejscowość	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze AZP	Chronologia	Funkcja
1	Budzów	108 – 54	6	wczesne średniowiecze	śląd osadniczy
2	Budzów	108 – 54	7	epoka kamienia	śląd osadniczy
3	Budzów	108 – 54	8	epoka kamienia, późne średniowiecze	śląd osadniczy
4	Budzów	108 – 54	9	wczesny brąz	śląd osadniczy
5	Budzów	108 – 54	10	epoka kamienia	śląd osadniczy
6	Budzów	108 – 54	11	epoka kamienia	śląd osadniczy
7	Budzów	108 – 54	12	epoka kamienia	śląd osadniczy
8	Budzów	108 – 53	16	epoka kamienia	śląd osadniczy
9	Budzów	108 – 53	17	epoka kamienia	śląd osadniczy
10	Budzów	108 – 53	18	epoka kamienia	śląd osadniczy
11	Jachówka	108 – 54	13	nowożytność	osada
12	Jachówka	108 – 54	14	średniowiecze	śląd osadniczy
13	Jachówka	108 – 54	15	średniowiecze	śląd osadniczy
14	Jachówka	109 – 54	1	średniowiecze	śląd osadniczy
15	Jachówka	109 – 54	2	średniowiecze	śląd osadniczy
16	Jachówka	108 – 54	16	nowożytność	osada
17	Zachelmna	107 – 54	51	epoka żelaza	śląd osadniczy
18	Bieńkówka	108 – 54	17	epoka brązu	śląd osadniczy
19	Bieńkówka	108 – 54	18	epoka brązu	śląd osadniczy
20	Bieńkówka	108 – 54	19	średniowiecze	śląd osadniczy
21	Bieńkówka	108 – 55	6	epoka brązu	śląd osadniczy
22	Bieńkówka	108 – 55	1	średniowiecze	śląd osadniczy
23	Baczyn	108 – 54	5	epoka kamienia	śląd osadniczy
24	Baczyn	108 – 54	4	epoka kamienia	śląd osadniczy
25	Baczyn	108 – 54	3	-	-
26	Baczyn	108 – 54	2	epoka kamienia	śląd osadniczy
27	Palcza	108 – 54	1	nowożytność	osada
28	Palcza	107 – 54	61	średniowiecze	miejsce produkcji/huta
29	Palcza	107 – 54	36	średniowiecze	śląd osadniczy

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych NID <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/> [dostęp w dniu 15 października 2025 roku]

3. OCENA STANU ŚRODOWISKA, JEGO FUNKCJONOWANIA ZASOBÓW, ODPORNOŚCI NA DEGRADACJĘ ZDOLNOŚCI DO REGENERACJI ORAZ WYSTĘPUJĄCYCH ZAGROŻEŃ

3.1. Zanieczyszczenie powietrza

Zanieczyszczenie powietrza stanowią substancje (gazy, ciecze, ciała stałe), które znajdują się w powietrzu atmosferycznym, ale nie są jego naturalnymi składnikami lub substancje występujące w znacznie zwiększonych ilościach w porównaniu z naturalnym jego składem. Występowanie zanieczyszczeń w powietrzu nie ogranicza się tylko do miejsca ich powstawania. Ich zasięg zależy od wielu czynników, m.in. wielkości emisji, wysokości na której znajduje się emitor, a także od ukształtowania terenu oraz warunków meteorologicznych. Zanieczyszczenia można podzielić ze względu na pochodzenie na dwie grupy: pochodzenia naturalnego (pożary lasów, erupcje wulkaniczne) oraz związane z emisją antropogeniczną, która wynika z działalności człowieka.

Ocenę jakości powietrza atmosferycznego dokonuje się zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012, poz. 1031 z późn. zm.), która określa poziomy: dopuszczalne, docelowe, alarmowe, celów długoterminowych, terminy ich osiągnięcia, a także marginesy tolerancji dla tych poziomów i dopuszczalne częstotliwości ich przekraczania.

Gmina Budzów nie posiada stacji pomiarowych rejestrujących stan jakości powietrza atmosferycznego. Najbliższą całodobową automatyczną stacją pomiarową jest stacja zlokalizowana w Suchej Beskidzkiej, na której mierzy się podstawowe wskaźniki zanieczyszczeń powietrza (pył zawieszony PM₁₀, benzo(a)piren).

Województwo małopolskie podzielone jest na trzy strefy: Aglomerację Krakowską, miasto Tarnów i strefę małopolską. We wszystkich strefach dokonano oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi, natomiast ze względu na ochronę roślin klasyfikacji dokonano tylko dla strefy małopolskiej, ponieważ obszary miast oraz aglomeracji są z niej wyłączone, zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 roku w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (t. j. Dz. U. 2018, poz. 1119 z późn. zm.).

W 2024 roku stężenia **tlenku węgla (CO)** na obszarze wszystkich trzech stref w województwie małopolskim, utrzymywały się poniżej poziomu dopuszczalnego 10 mg/m³, określonego jako maksymalna wartość ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego. W ocenie za rok 2024

wszystkie strefy uzyskały klasę A. W roku 2024 stężenia tlenu węgla wzrosły względem roku poprzedniego na wszystkich stacjach. Najwyższe stężenie tlenu węgla w roku 2024 zarejestrowano na stacji komunikacyjnej w Tarnowie, ul. Ks. Romana Sitko 3,85 mg/m³ (stężenie nie przekroczyło 39% normy), a najniższe 62 na stacji w Trzebini 1,78 mg/m³. Największy wzrost stężeń, o 70%, odnotowano na stacji w Tarnowie, przy ul. Ks. Romana Sitko.

W rocznej ocenie jakości powietrza klasyfikacji stref dla **dwutlenku azotu (NO₂)** dokonuje się w odniesieniu do dwóch parametrów: poziomu dopuszczalnego 1-godzinnego i poziomu dopuszczalnego średniorocznego. W 2024 r. odnotowano przekroczenie dopuszczalnego poziomu średniorocznego dwutlenku azotu w Krakowie na stacji komunikacyjnej, przy Al. Krasieńskiego, co stanowiło podstawę do zakwalifikowania aglomeracji krakowskiej do klasy C. W odniesieniu do poziomu dopuszczalnego dla stężeń 1-godzinnych, nie zanotowano przekroczeń, w związku z czym wszystkie strefy w województwie małopolskim otrzymały klasę A. W 2024 r. najwyższe stężenia 1-godzinne dwutlenku azotu (wyrażone jako 19 stężenie maksymalne z rocznej serii stężeń 1-godz.), odnotowano na stacji miejskiej w Zakopanem - 129 µg/m³ (65% normy). Poziom stężeń zmierzony przez stacje podmiejskie mieścił się w zakresie od 60 µg/m³ (30% normy) na stacji w Szarowie do 61 µg/m³ (31% normy) na stacji w Kaszowie. W 2024 r. wartości stężeń NO₂ mierzone przez stacje podmiejskie mieścił się w zakresie od 12 µg/m³ (30% normy) na stacji w Kaszowie do 13 µg/m³ (33% normy) na stacji w Szarowie. Najniższe stężenie średnioroczne wystąpiło na stacji tła pozamiejskiego w Szymbarku i wyniosło 4 µg/m³ (10%).

W rocznej ocenie jakości powietrza klasyfikacji stref dla **dwutlenku siarki (SO₂)** dokonuje się w odniesieniu do dwóch parametrów: stężeń 1-godzinnych i 24-godzinnych. W 2024 r. na terenie żadnej ze stref w województwie małopolskim nie zanotowano przekroczeń obowiązujących dla dwutlenku siarki poziomów dopuszczalnych, zarówno poziomu 1-godzinnego, jak i 24-godzinnego. Wszystkie strefy zostały zaklasyfikowane do klasy A. Najwyższe stężenie dwutlenku siarki w 2024 r., wyrażone jako 25-te stężenie maksymalne z rocznej serii stężeń 1-godz., wystąpiło na stacji w Nowym Targu 52 µg/m³ (15% normy), a najniższe na stacji w Szymbarku 7 µg/m³ (2% normy). Stężenie dwutlenku siarki wyrażone jako 4-te stężenie maksymalne z rocznej serii stężeń 24 godz. również wystąpiło na stacji w Nowym Targu i wyniosło 34 µg/m³ (27% normy), a najniższe na stacji w Szymbarku - 6 µg/m³.

Wyniki pomiarów **benzenu (C₆H₆)** na obszarze województwa małopolskiego w roku 2024 utrzymywały się poniżej poziomu dopuszczalnego, określonego jako średnioroczna

wartość $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Tym samym, w wyniku oceny za rok 2024 wszystkie 3 strefy otrzymały klasę A. Średnioroczne stężenia na wszystkich stacjach w 2024 roku utrzymywały się znacznie poniżej poziomu dopuszczalnego, nie przekraczając 23% normy. W roku 2024 stężenia średnioroczne benzenu mieściły się w zakresie od $0,56 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (11% normy) na stacji zlokalizowanej w Trzebini do $1,14 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (23% normy) na stacji w Oświęcimiu. W porównaniu do roku 2023, stężenia benzenu zmalały na większości stacji, na których kontynuowano pomiary.

Stężenia **ozonu (O_3)** pod kątem ochrony zdrowia ludzi oceniane były w odniesieniu do dotrzymania dwóch parametrów: poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego. Na podstawie przeprowadzonych analiz wyników pomiarów oraz wyników obiektywnego szacowania, w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2024 wykonanego przez IOŚ-PIB stwierdzono, że poziom docelowy stężenia ozonu w powietrzu, określony ze względu na ochronę zdrowia ludzi, nie został przekroczony w żadnej ze stref województwa małopolskiego, w wyniku czego otrzymały one klasę A. Klasyfikacja stref pod kątem dotrzymania poziomu docelowego dla ozonu wykonana została w oparciu o wyniki pomiarów z okresu trzech lat: 2022, 2023 i 2024, dla których obliczono średnią liczbę dni z przekroczeniem wartości poziomu docelowego. Na każdym stanowisku pomiarowym odnotowano co najmniej 1 dzień z przekroczeniem wartości $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$, co oznacza przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu. Znaczna część obszaru województwa nie spełnia wymagań określonych dla poziomu celu długoterminowego. Wszystkie strefy w województwie małopolskim w ocenie pod kątem dotrzymania celu długoterminowego dla ozonu uzyskały klasę D2.

W rocznej ocenie jakości powietrza pod kątem stężeń **pyłu zawieszonego PM_{10}** , klasyfikacji stref dokonuje się dla dwóch parametrów: poziomu dopuszczalnego dla stężeń 24-godzinnych i poziomu dopuszczalnego średniorocznego. W przypadku pierwszego kryterium wszystkie strefy otrzymały klasę A, co oznacza, że w żadnej ze stref nie zarejestrowano przekroczenia wartości średniorocznej $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W odniesieniu do drugiego kryterium - dopuszczalnej częstości 35 przekroczeń poziomu średniego stężenia dobowego pyłu zawieszonego PM_{10} , określonego na poziomie $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, przekroczenie wystąpiło na stacjach w Krakowie, Al. Krasińskiego oraz w Nowym Targu, w wyniku czego, aglomeracja krakowska oraz strefa małopolska uzyskały w ocenie klasę C. W strefie małopolskiej średnie roczne stężenia mieściły się w zakresie od $13 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (33% normy) na stacji w Wysowej-Zdroju do $29 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (73% normy) w Zabierzowie. Częstość przekraczania stężeń 24-godzinnych, wynosząca 35 dni w roku kalendarzowym, została przekroczona w strefie

małopolskiej w Nowym Targu. Częstość przekroczeń dla pozostałych stacji kształtowała się od 2 dni na stacji w Wysowej-Zdroju do 32 dni na stacji w Zabierzowie i w Suchej Beskidzkiej.

Stężeniem kryterialnym w ocenie zanieczyszczenia powietrza **pyłem zawieszonym PM_{2,5}** jest średnioroczny poziom dopuszczalny. Zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu od 2020 r. obowiązuje poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} wynoszący 20 µg/m³ (II faza). W 2024 roku w województwie małopolskim poziom dopuszczalny fazy II nie został przekroczony w żadnej strefie, wszystkie strefy otrzymały klasę A1. W ocenie wykonano również klasyfikację dodatkową, uwzględniającą poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM_{2,5} obowiązujący do roku 2020 (faza I - 25 µg/m³). W klasyfikacji tej wszystkie strefy otrzymały klasę A. W 2024 r. na terenie województwa małopolskiego pomiary pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu nie wykazały przekroczenia normy średniorocznej (20 µg/m³) w żadnej z trzech stref w województwie. Stężenia średnioroczne na stacjach miejskich mieściły się w zakresie od 13 µg/m³ w Tarnów, przy ul. Ks. Romana Sitko do 19 µg/m³ w Nowym Sączu. Tak jak w przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀ źródłem pyłu zawieszonego PM_{2,5} jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków.

W zakresie zanieczyszczenia **metalami** wszystkie strefy ocenione zostały jako spełniające wymogi klasy A z uwagi na nie przekraczanie wartości poziomów docelowych.

Poziom docelowy dla **benzo(a)pirenu** w pyłe zawieszonym PM₁₀ wynosi 1 ng/m³. W roku 2024 stężenia benzo(a)pirenu oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀ na wielu obszarach miejskich województwa małopolskiego przekroczyły poziom docelowy. W wyniku oceny klasę C otrzymała strefa małopolska. Przekroczeń nie odnotowano w 2 strefach: aglomeracji krakowskiej i mieście Tarnowie, którym nadano klasę A. W 2024 roku, w porównaniu z rokiem 2023, nastąpił spadek stężeń B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀ na większości stacji (jedynie w Tarnowie, Gorlicach, Olkuszu, Rabce-Zdroju, Muszynie odnotowano minimalny wzrost stężeń). Największy spadek procentowy, bo aż o 49%, odnotowano w Krakowie, na stacji przy ul. Bulwarowej. Najwyższe stężenia w roku 2024, wystąpiły w Suchej Beskidzkiej i w Nowym Targu, stanowiły 2,5-krotnie przekroczenie poziomu docelowego, a najniższą wartość odnotowano na stacji zlokalizowanej w Wysowej-Zdroju (0,53 ng/m³).

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, wykonanej na podstawie danych za 2024 r. z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych i docelowych przyjętych ze względu na ochronę roślin, dla dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), i ozonu (O₃) strefa małopolska uzyskała klasę A.

Do emitorów zanieczyszczeń powietrza zlokalizowanych na terenie gminy Budzów zaliczyć należy przede wszystkim piece i piony kominowe gospodarstw domowych, kotłownie węglowe oraz zanieczyszczenia komunikacyjne. Niska emisja jest źródłem takich zanieczyszczeń jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, pył, sadza, a więc typowych zanieczyszczeń powstających podczas spalania paliw stałych i gazowych. W przypadku emisji bytowej, związanej z mieszkalnictwem jednorodzinnym zanieczyszczenia uwalniane na niedużej wysokości często pozostają i kumulują się w otoczeniu źródła emisji. Wpływ na wysoki poziom zanieczyszczeń na terenie gminy ma ukształtowanie terenu, charakter istniejącej zabudowy oraz brak sieci gazowej.

Przebieg drogi wojewódzkiej przez teren gminy powoduje zwiększoną ilość zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw transportowych. Rozkład i natężenie zanieczyszczeń wiąże się głównie z przebiegiem tras komunikacyjnych, a wielkość wpływu komunikacji samochodowej na środowisko warunkuje natężenie ruchu pojazdów.

Przeważający rolniczy charakter gminy Budzów wpływa bezpośrednio na brak dużych emitorów zanieczyszczeń produkcyjnych o charakterze chemicznym oraz pyłów. Oprócz lokalnych źródeł zanieczyszczeń, wpływ na obniżenie jakości powietrza atmosferycznego w obszarze gminy Budzów mogą wywierać w przyszłości awaryjne, ponadregionalne zanieczyszczenia pochodzące z sąsiednich terenów.

Gmina uchwałą Rady Gminy Budzów Nr XI/99/2015 z dnia 13 listopada 2015 roku przyjęła Program Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Budzów mający na celu określenie potencjału i możliwości techniczno-ekonomicznych do przeprowadzenia działań termomodernizacyjnych i modernizacji źródeł ciepła w obiektach mieszkalnych na obszarze gminy Budzów. Plan ma przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2030, tj.: redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, redukcji zużycia energii finalnej (co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej), a także poprawę jakości powietrza.

Węgiel i drewno są paliwami, które podczas spalania emitują najwięcej pyłów spośród dostępnych paliw. Z uwagi na ten fakt oraz dużą zawartość benzo(a)pirenu w pyłe przyczyną przekroczeń dopuszczalnych stężeń benzo(a)pirenu w gminie jest właśnie spalanie paliw stałych w przestarzałych niskosprawnych kotłach w sektorze budynków mieszkalnych.

3.2. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych

Źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych są przede wszystkim ścieki komunalne i spływy powierzchniowe. Głównym problemem na terenie gminy Budzów jest słabo rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna, co powoduje występowanie dużej ilości zbiorników bezodpływowych, których częstą wadą jest nieszczelność i uwalnianie szkodliwych związków do gruntu i wód gruntowych jak również do powietrza.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska (pms) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. W zakresie obowiązków WIOŚ leży również prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód jest badany przez wykonawców zewnętrznych na zlecenie GIOŚ, a jego ocena jest przekazywana do WIOŚ. Badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie są zlecane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Szczegółowe zasady dotyczące planowania i realizacji programów badań monitoringowych jednolitych części wód powierzchniowych zawarte zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 r. w *sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych* (t.j. Dz. U. 2016, poz. 1178). Natomiast zasady dotyczące klasyfikacji i oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych zawarte zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w *sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych* (t.j. Dz. U. 2016, poz. 1187).

W 2018 roku, zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska województwa małopolskiego na lata 2016 – 2020, zmienionym aneksem nr 4 zrealizowano zadanie pn. badania i ocena stanu rzek, w tym zbiorników zaporowych. Celem zadania było dostarczenie informacji o stanie wód rzecznych i zbiorników zaporowych wyznaczonych jako jednolite części wód powierzchniowych (jcwp) w ramach trzeciego cyklu gospodarowania wodami 2016 – 2021. Badania wód powierzchniowych prowadzono w 145 punktach pomiarowo-kontrolnych (ppk). Ogółem badaniami objęto 136 jcwp zlokalizowanych w 4 regionach wodnych występujących na terenie województwa małopolskiego tj. Małej Wisły,

Górnej Zachodniej Wisły, Górnej-Wschodniej Wisły i Czarnej Orawy. W zależności od celu w jednym punkcie pomiarowo-kontrolnym realizowano kilka programów badawczych.

Na obszarze gminy Budzów nie prowadzono bezpośrednich badań wód powierzchniowych, jednak dokonano oceny wybranych jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych przepływających bądź mających źródła na terenie gminy Budzów:

- Paleczka RW200012213473299
- Stryszówka RW20001221347369
- Skawinka do Głogoczówki RW20001221356699
- Cedron RW20001221356899
- Skawa od Bystrzanki bez Bystrzanki do zbiornika Świnna Poręba RW200014213471

Dla JCWP Paleczka o statusie silnie zmienionej części wód w ppk Paleczka – Zembrzyce stan chemiczny został określony poniżej dobrego natomiast pod względem elementów biologicznych zaliczono ją do klasy 3, a więc stan/potencjał ekologiczny został określony jako umiarkowany, co wpłynęło na ogólny stan jednolitej części wód, który oceniono jako zły.

Stan/potencjał ekologiczny naturalnej JCWP Stryszówka w ppk Stryszówka – ujście oceniono jako umiarkowany, natomiast nie dokonano analizy pod kątem stanu chemicznego stąd ogólny stan wód oceniono jako zły.

Jakość wód naturalnej JCWP Skawinka do Głogoczówki badano w ppk Skawinka – Krzywaczka, natomiast JCWP Cedron badano w ppk Cedron – Podolany. W obydwu JCWP stan/potencjał ekologiczny określono jako słaby, natomiast stan chemiczny również był poniżej dobrego, co przełożyło się na złą jakość ogólnych wód.

JCWP Skawa od Bystrzanki bez Bystrzanki do zbiornika Świnna Poręba była badana w ppk Skawa – Zembrzyce, gdzie stan/potencjał ekologiczny określono jako umiarkowany, natomiast stan chemiczny był poniżej dobrego w związku z czym ogólna jakość wód była zła (tab. 4).

Zgodnie z Planem Gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, zatwierdzonym Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 listopada 2016 r. w sprawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* (Dz. U. 2016 poz. 1911 z późn. zm.) oraz nowo obowiązującym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* (t. j. Dz. U. 2023 poz. 300 z późn. zm.), stan wód wszystkich jednolitych części wód powierzchniowych obejmujących teren gminy Budzów określono jako zły.

Tab. 4. Ocena stanu/potencjału ekologicznego i chemicznego JCWP w punktach za cykl pomiarowy 2016 – 2021

L.p.	Punkt pomiarowo-kontrolny	Nazwa JCWP	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena jcwp
1	Paleczka - Zembrzyce	Paleczka	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
2	Stryszówka - ujście	Stryszówka	umiarkowany stan ekologiczny		zły stan wód
3	Skawinka - Krzywaczka	Skawinka do Głogoczówki	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
4	Cedron - Podolany	Cedron	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
5	Skawa - Zembrzyce	Skawa od Bystrzanki bez Bystrzanki do zbiornika Świnna Poręba	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://wody.gios.gov.pl/> [dostęp w dniu 15.10.2025 r.]

Wg oceny stanu na podstawie danych z GIOŚ z lat 2014 – 2019 i oceny eksperckiej, dla JCWP RW200004213473299 „Paleczka” na zły ogólny stan wód wpływ miał umiarkowany potencjał ekologiczny, wynikający z takich czynników jak wskaźnik makrofity oraz dobry stan chemiczny. Do głównych presji determinujących stan wód w obrębie tej JCWP należą prostowanie koryta, budowle piętrzące, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne), obiekty mostowe. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest zagrożona. Celem środowiskowym dla tego obszaru jest:

- umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MIR]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości)
- dobry stan chemiczny.

Wg oceny stanu na podstawie danych z GIOŚ z lat 2014 – 2019 i oceny eksperckiej, dla JCWP RW20000421347369 „Stryszówka” na zły ogólny stan wód wpływ miał umiarkowany stan ekologiczny, wynikający z takich czynników jak wskaźnik BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, fosfor ogólny oraz brak oceny stanu chemicznego. Do głównych presji determinujących stan wód w obrębie tej JCWP należą obiekty mostowe. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest zagrożona. Celem środowiskowym dla tego obszaru jest:

- umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, fosfor ogólny, OWO, BZt5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości)
- dobry stan chemiczny.

Wg oceny stanu na podstawie danych z GIOŚ z lat 2014 – 2019 i oceny eksperckiej dla JCWP RW2000072135659 „Skawinka do Głogoczówki” stan ekologiczny został określony jako umiarkowany co determinowały następujące wskaźniki: przewodność, azot

ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fitobentos, ichtiofauna, natomiast stan chemiczny określono poniżej dobrego przez wskaźniki benzo(a)piren i bromowane difenylotery przez co ogólny stan wód określono jako zły. Do głównych presji determinujących stan wód w obrębie tej JCWP należą odpływ miejski, nawożenie i depozycja, ścieki przemysłowe i komunalne, rozwój obszarów zurbanizowanych, rolnictwo i leśnictwo, przez co ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest zagrożona. Celem środowiskowym dla tego obszaru jest:

- umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
- stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry.

Wg oceny stanu na podstawie danych z GIOŚ z lat 2014 – 2019 i oceny eksperckiej dla JCWP RW20000421347399 „Skawa od Bystrzanki do zb. Świnna Poręba” stan ekologiczny został określony jako dobry, natomiast stan chemiczny nie został oceniony przez co ogólny stan JCWP nie mógł zostać również określony. Do głównych presji determinujących stan wód w obrębie tej JCWP należą budowle piętrzące i obiekty mostowe oraz prostowanie koryta, przez co ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest zagrożona. Celem środowiskowym dla tego obszaru jest:

- dobry stan ekologiczny,
- dobry stan chemiczny.

Wg oceny stanu na podstawie danych z GIOŚ z lat 2014 – 2019 i oceny eksperckiej dla JCWP RW20000721356899 „Cedron” stan ekologiczny został określony jako umiarkowany, o czym zdecydowały wskaźniki: OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fitobentos, ichtiofauna, natomiast stan chemiczny był poniżej dobrego o czym zdecydował wskaźnik benzo(a)pirenu i bromowane difenylotery co z kolei zdecydowały o złym stanie ogólnym wód. Do głównych presji determinujących stan wód w obrębie tej JCWP należą odpływ miejski, nawożenie i depozycja, źródła przemysłowe oraz bytowe i komunalne a także ścieki przemysłowe i komunalne i rozwój obszarów zurbanizowanych, rolnictwo i leśnictwo, przez co ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego jest zagrożona. Celem środowiskowym dla tego obszaru jest:

- umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości);

zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D

- stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry.

3.3.Zanieczyszczenie wód podziemnych

Głównymi elementami wpływającymi na jakość wód podziemnych są koncentracja działalności gospodarczej na danym terenie, w tym intensywna eksploatacja wód podziemnych oraz warunki hydrogeologiczne określające podatność użytkowych poziomów wodonośnych na przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni terenu.

Zakres i częstotliwość badań stanu chemicznego i stanu ilościowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. 2016 r., poz. 1178). Wynikiem analizy corocznych danych pomiarowych w punktach badawczych jest klasyfikacja wód podziemnych w punkcie w zakresie jakości wód (klasy I–V) oraz ocena stanu chemicznego JCWPd (dobry/słaby). Stężenia składników chemicznych przyjęte dla klasy III stanowią wartość progową określającą granicę pomiędzy dobrym i słabym stanem chemicznym.

Pod względem podziału Polski na jednolite części wód podziemnych (JCWPd), za które uznaje się określoną objętość wód podziemnych znajdujących się wewnątrz warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych, teren gminy Budzów należy na przeważającym obszarze do JCWPd 159, a niewielki obszar gminy zaliczono do JCWPd 160 (północna część miejscowości Palcza i północne stoki Babicy Zachodniej i Bieńkowskiej Góry) i JCWPd 161 (wschodnie krańce miejscowości Bieńkówka, na wschód od Piaskowej Góry i Babicy). JCWPd są jednostkami hydrogeologicznymi, które zostały wyodrębnione na podstawie systemów krążenia wód przypowierzchniowego poziomu wodonośnego. Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2022) zarówno stan jakościowy, jak i ilościowy JCWPd 159, 160 i 161 jest dobry i nie ma ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2022 roku przeprowadzono badanie jakości wód podziemnych należących do wszystkich wymienionych powyżej JCWP. Jakość wód będących w zasięgu JCWPd 159 była badana w następujących lokalizacjach:

- Zawoja (gm. Zawoja) na terenie zabudowy wiejskiej (3)
- Ponikiew i Babica (gm. Wadowice) na terenie lasów i gruntów ornych,

- Gierałtowice (gm. Wieprz) na terenie porośniętym roślinnością drzewiastą i krzewiastą,
- Bieńkówka (gm. Budzów) na terenie łąk i pastwisk,
- Maków Podhalański (gm. Maków Podhalański) na terenie zabudowy miejskiej luźnej.

W ppk Zawoja i Ponikiew wody podziemne zostały zaliczone do klasy I (wody bardzo dobrej jakości). W drugim i trzecim ppk Zawoja oraz w punktach Babica i Maków Podhalański jakość wód za 2022 rok zaliczono do klasy II czyli wody dobrej. Do klasy III (wody zadowalającej jakości) zaliczono wody w punkcie Gierałtowice i Bieńkówka. Ogólny stan wód całej JCWPd 159 został oceniony jako dobry.

Jakość wód w JCWPd 160 była badana w dwóch ppk zlokalizowanych w miejscowościach:

- Kalwaria Zebrzydowska (gm. Kalwaria Zebrzydowska) na terenie zabudowy miejskiej luźnej,
- Facimiech (gm. Skawina) na terenie gruntów ornych.

W pierwszym wymienionym ppk jakość wód zaklasyfikowano do klasy II (wody dobrej jakości) natomiast wody w ppk zlokalizowanym w miejscowości Facimiech określono jako zadowalającej jakości. Ogólny stan wód całej JCWPd 160 został oceniony jako dobry.

Jakość wód w JCWPd 161 określono w 7 ppk położonych w miejscowościach:

- Czasław (gm. Raciechowice), na terenie porośniętym roślinnością drzewiastą i krzewiastą,
- Poręba Wielka (gm. Niedźwiedź) na terenie łąk i pastwisk oraz na terenie zabudowy miejskiej luźnej (2),
- Bochnia (gm. Bochnia) na terenie przemysłowym,
- Pcim (gm. Pcim) na terenie przemysłowym,
- Marszowice (gm. Gdów) na terenie zabudowy wiejskiej,
- Zawadka (gm. Tokarnia) na terenie zabudowy wiejskiej.

Jakość wód w ppk Zawadka została zaliczona do klasy I (wody bardzo dobrej jakości), natomiast w ppk Czasław i Pcim wody zostały określone jako dobrej jakości. W ppk Poręba Wielka, Bochnia i Marszowice występowały wody zadowalającej jakości. Najgorsza jakość wód występowała w jednym z punktów zlokalizowanym w Porębie Wielkiej na terenach łąk i pastwisk (wody niezadowalającej jakości – klasa IV). Ogólny stan wód całej JCWPd 161 został oceniony jako dobry.

3.4. Zagrożenie powodzią

Przepisy dotyczące gospodarowanie wodami, w tym kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, zarządzanie zasobami wodnymi, korzystanie z wód, sprawy własnościowe wód oraz gruntów pokrytych wodami, a także zasady gospodarowania tymi składnikami reguluje ustawa *Prawo Wodne* z dnia 20 lipca 2017 r. (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960, z późn. zm.). Zgodnie z zapisami Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa), ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960, z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie opracowania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 104) w terminie do 15 kwietnia 2015 r. Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej przygotował mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) opracowane w ramach projektu „Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami” (ISOK) i przekazał je jednostkom administracji zgodnie z art. 88f ust. 3 ustawy *Prawo wodne*. Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP), opracowane w I cyklu planistycznym, zostały poddane przeglądowi i w uzasadnionych przypadkach aktualizacji w 2020 roku. Zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy *Prawo Wodne* zaktualizowane i nowe mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostały podane do publicznej wiadomości 22 października 2020 roku. Zarówno MZP jak i MRP sporządzono zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 4 października 2018 r. w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego (t.j. Dz. U. 2018, poz. 2031, z późn. zm.).

W związku z powyższym na obszarze Gminy Budzów występują następujące obszary szczególnego zagrożenia powodziowego, które zostały wyznaczone w dolinie Paleczki, Jachówki, Zachełmki i Droszczyny:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q 1%),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%),

Zgodnie z art. 88l ustawy *Prawo wodne*, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych z wyjątkiem dróg rowerowych;
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, budową, przebudową, lub remontem drogi rowerowej, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie oraz czynności związanych z wyznaczeniem szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego.

W celu zapewnienia szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych zabrania się wykonywania czynności zgodnie z art. 176.1 ustawy *Prawo wodne*

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego, na terenie gminy występują obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%. Obszary jw. nie stanowią obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w myśl zapisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne, wskazane jest jednak uwzględnienie informacyjnie granic obszarów jw. zgodnych z mapami zagrożenia powodziowego.

Występowanie stanów powodziowych na terenie Gminy Budzów spowodowane jest głównie opadami atmosferycznym i wiosennymi roztopami. Zagrożenia powodziowe występują przede wszystkim w dolinie rzeki Paleczki i ujściowych odcinkach jej większych dopływów (Jachówki, Zachełmki, Droszczyń). Poza wymienionymi udokumentowanymi obszarami szczególnego zagrożenia powodzią – tereny okresowo podtapiane lub zalewane przez wody powodziowe występują w dolinach potoków będących dopływami cieków wymienionych wyżej cieków.

Z wymienionych cieków objętych mapami zagrożenia powodziowego największe zagrożenie stwarza rzeka Paleczka. W zasięgu zagrożenia powodziowego o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% i 10% znajdują się głównie obszary na których dominują zadrzewienia i zakrzewienia charakterystyczne dla dolin rzecznych oraz niewielkie połacie użytków zielonych znajdujące się w korycie rzeki oraz w jej bezpośrednim otoczeniu na tarasie zalewowej. W przypadku zagrożenia powodziowego o prawdopodobieństwie wystąpienia Q 0,2% zasięg wód powodziowych rzeki Paleczki poniżej ujścia Zachełmki zbliża się bądź nieznacznie wkracza na tereny zabudowane wsi Budzów w jej centralnej

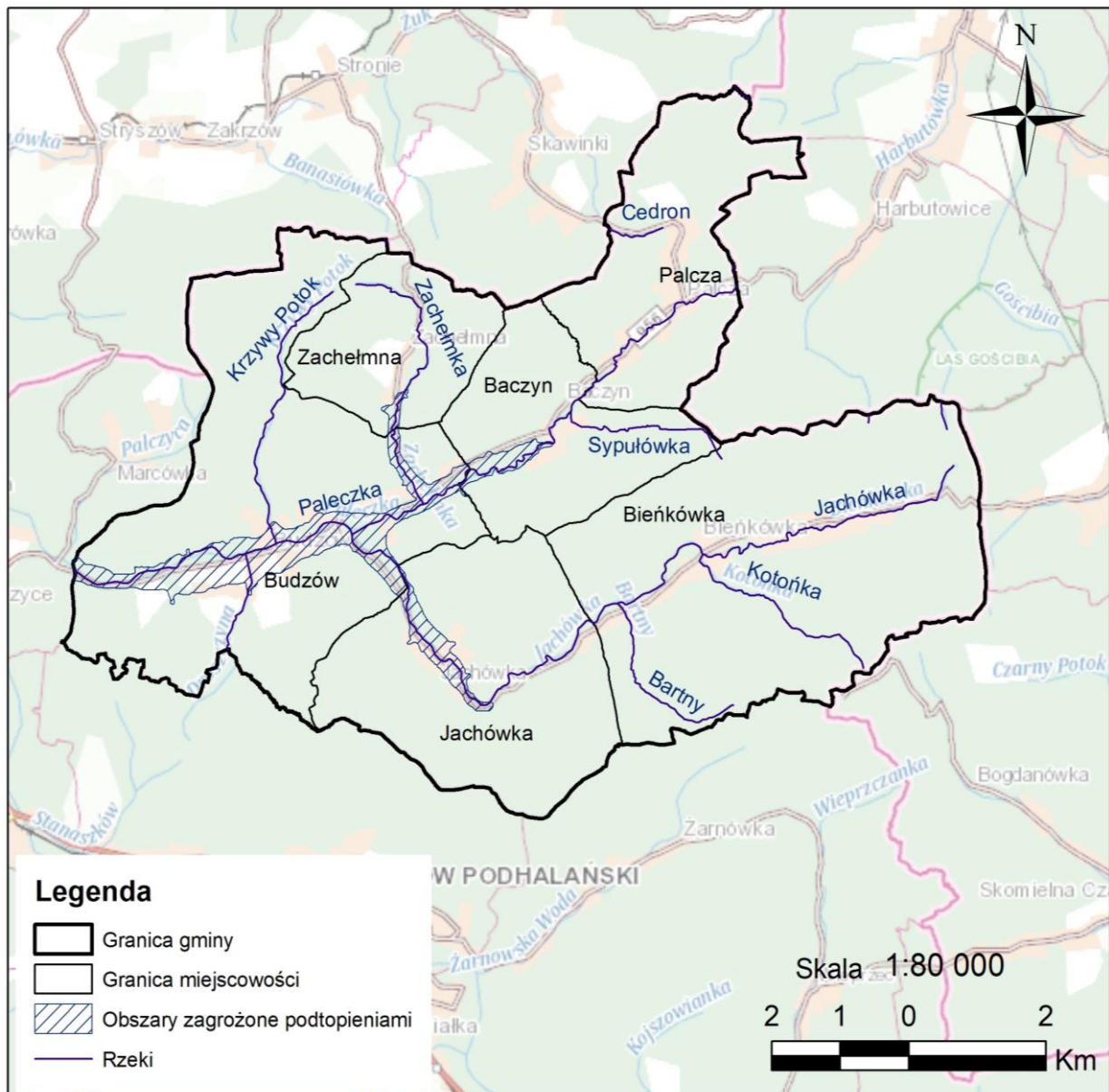

części oraz w rejonie przysiółków: Zagrodówka, Partykówka Górna, Partykówka Dolna, Buktówka, Nowakówka, Niedźwiedziówka Dolna i Pykówka.

Na mapach szczególnego zagrożenia powodziowego o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi raz na 10 lat (Q 10%), raz na 100 lat (Q 1%) oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%) zasięg wód powodziowych na pozostałych ciekach przepływających przez Gminę Budzów ze względu na znaczne spadki terenu i prędkość przemieszczania się wód powodziowych mieści się w korytach rzecznych i na terasach zalewowych, na których dominują zadrzewienia i zakrzewienia charakterystyczne dla dolin rzecznych oraz niewielkie połacie użytków zielonych.

W latach 2003 – 2006 w Państwowym Instytucie Geologicznym w ramach jednego z zadań Państwowej Służby Hydrogeologicznej, które dotyczy ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami stanowiącymi zagrożenie dla stref zasilania i poboru wód podziemnych wykonano mapy obszarów zagrożonych podtopieniami w skali 1:50 000 w regionach wodnych kraju (ryc. 6).

Wyznaczone obszary nie są strefami zalewów wód powierzchniowych (powodzi), ale przedstawiają maksymalne możliwe zasięgi występowania podtopień (czyli położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami) w rejonie i sąsiedztwie doliny rzecznej.

Ryc. 6. Gmina Budzów – tereny zagrożone podtopieniami w rejonie dolin rzecznych
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych PGI – PIB: <https://www.pgi.gov.pl/>

3.5. Zanieczyszczenie gleb

Kryteria oceny zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi oraz substancjami organicznymi są uregulowane Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (t.j. Dz. U. 2016 r., poz. 1395 z późn. zm.). Określono w nim dopuszczalne zawartości zanieczyszczeń w glebach, uwzględniając cztery rodzaje gruntów, według kryterium ich sposobu użytkowania.

Dodatkowo od 1995 roku realizowany jest Program „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216

stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju.

Na terenie gminy Budzów nie ustanowiono punktów krajowego monitoringu gleb. Najbliższy punkt pomiarowo-kontrolny w stosunku do gminy Budzów znajduje się na terenie gminy Pcim. Punkt pomiarowy Pcim znajduje się na madach brunatnych w kompleksie pszennym górskim w klasie bonitacyjnej IIIb. Przeprowadzone badania wykazały, iż zakwaszenie gleb jest wysokie i utrzymuje się na zbliżonym poziomie w całym okresie badawczym. Odczyn pH badanych gleb kształtował się w granicach od 4,3 do 6,2 przy czym obserwuje się spadek wartości tego parametru. Obniżenie pH gleby ma negatywne działanie związane z zanieczyszczeniem gleb metalami ponieważ metale wykazują zwiększoną mobilność przy niskim pH i w warunkach tlenowych, podczas gdy przy wysokim pH i w warunkach redukcyjnych tworzą najczęściej formy trwałe.

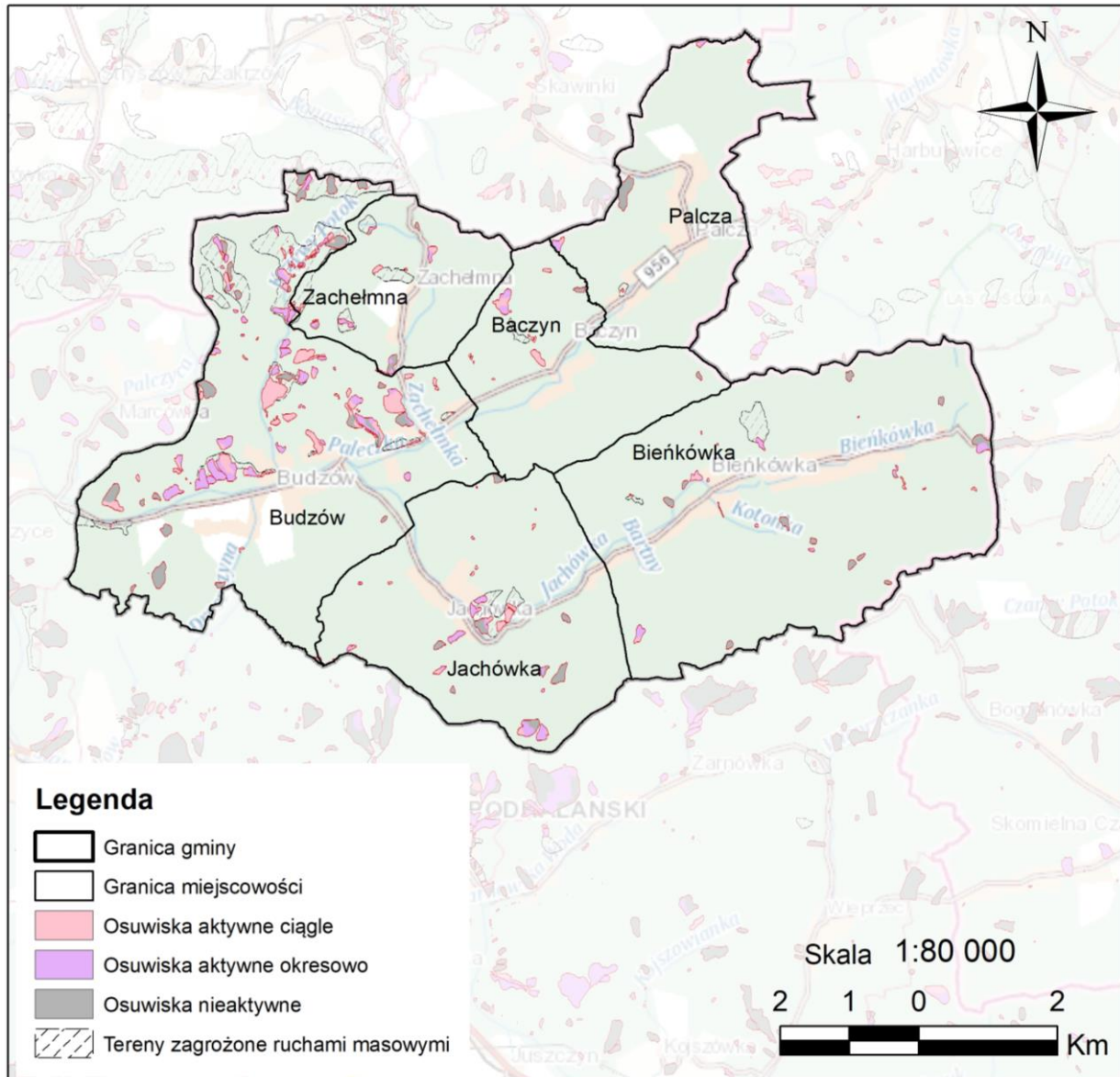
Główne zagrożenia dla jakości gleb na terenie gminy Budzów podobnie jak na obszarze całego powiatu i województwa związane są z działalnością gospodarczą i postępującą urbanizacją terenów rolniczych. Wynikiem degradacji jest obniżenie jakości i ilości próchnicy w glebach, zmiany kwasowości i struktury gleb, a w konsekwencji spadek zasobności i żyzności gleby. Do najważniejszych czynników powodujących degradację gleb należy zaliczyć: pogłębiające się niedobory wody, zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczenie atmosfery (emisje przemysłowe i tzw. niska emisja pyłów i gazów), degradację fizyczną, chemiczną i biologiczną gleb, nielegalne wysypiska i wylewiska odpadów, odłogowanie gruntów ornych i łąkowych, urbanizację i osadnictwo.

3.6. Zagrożenie osuwiskami i ruchami masowymi ziemi

Analiza zagrożeń osuwiskami i ruchami masowymi ziemi przeprowadzono w oparciu o *Mapę osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1: 10 000 Gmina Budzów* przygotowaną przez Państwowy Instytut Geologiczny. W ramach projektu SOPO na obszarze Gminy Budzów udokumentowano 231 osuwisk, co daje średnio 3,1 osuwisk na 1 km². Jest to tzw. wskaźnik gęstości osuwisk (Bober 1984). Przy odliczeniu obszarów zajmowanych przez dna dolin rzecznych, które stanowią około 10% powierzchni całej gminy, liczba osuwisk na 1 km² wzrasta do wartości 3,5. Wskaźnik gęstości osuwisk określony dla Beskidu Żywieckiego, który wynosi 0,23 osuwiska/1 km² (Bober 1984), jest kilkanaście razy niższy niż w gminie Budzów (ryc. 7). Wskaźnik osuwiskowości powierzchniowej czyli stosunek łącznej powierzchni osuwisk do powierzchni terenu z wyłączeniem dolin rzecznych (Bober 1984) dla gminy Budzów wynosi 3,8 % (łączna powierzchnia osuwisk w gminie Budzów wynosi w

przybliżeniu 251 ha tj. 2,51 km²). Jest to więc wartość prawie 2-krotnie niższa od wskaźnika osuwiskowości dla Beskidu Żywieckiego wynoszącego 6,8 %, określonego przez Bobera (1984). Pozwala to uznać omawianą gminę za rejon o dużej liczbie małych osuwisk, które zajmują niedużą powierzchnię w stosunku do obszaru całej gminy.

Ryc. 7. Gmina Budzów – tereny zagrożone osuwiskami i ruchami masowymi ziemi.

Źródło: Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych – SOPO: <https://dane.gov.pl/>

Spośród 231 udokumentowanych osuwisk stwierdzono 94 aktywnych, 54 okresowo aktywnych, 43 nieaktywnych oraz 39 o różnych stopniach aktywności w obrębie jednego osuwiska. W zdecydowanej większości udokumentowane osuwiska są bardzo małe i małe – 160 osuwisk ma powierzchnię poniżej 1 ha, 62 osuwiska powierzchnię 1–5 ha, 8 osuwisk 5–10 ha i tylko 1 osuwisko ma wielkość powyżej 10 ha. Zdecydowana większość (około 80 %) rozpoznanych osuwisk to formy rozwinięte w dolnych partiach zboczach doliny Paleczki i jej

dopływów (Jachówki, Zachełmki i Krzywego Potoku). Osuwiska rozpoznane w środkowych i górnych partiach stoków są zdecydowanie mniej liczne i mają nieduże rozmiary.

Poniższa charakterystyka osuwisk została przedstawiona z uwzględnieniem 3-częściowej pasmowej budowy obszaru:

A. Pasma Chełm – Kamionka obejmujące obszar północnej części gminy (na północ od koryta Paleczki)

W tym rejonie rozpoznano 154 osuwiska, co stanowi około 66% wszystkich osuwisk w gminie. Największa liczba osuwisk (około 125) występuje w północno-zachodniej części gminy, w obszarze między doliną Paleczki a doliną jej dopływu – Zachełmki. Na wschód od doliny Zachełmki osuwiska są już nieliczne. Osuwiska udokumentowane w paśmie Chełm – Kamionka występują głównie w dolnych partiach zboczy dolin Paleczki i jej prawostronnych dopływów oraz w lejach źródłowych. Rozpoznano tu największe w gminie osuwisko o powierzchni powyżej 11 ha w Ziemielówce. Są tu również duże (5–10 ha) osuwiska rozwinięte na zboczach doliny Paleczki w rejonie miejscowości Judaszówka oraz Pykówka; na zboczach doliny Zachełmki w rejonie miejscowości Mączkówka; na zboczach doliny Potoku Witkówka oraz na zboczach mniejszych potoków w miejscowości Krupkówka i Wronówka. Pozostałe osuwiska mają powierzchnie do 2 ha, a wśród nich znajduje się wiele osuwisk o bardzo małych powierzchniach. W kilku rejonach osuwiska graniczą ze sobą, a jednoznaczne ich rozdzielenie jest sprawą dyskusyjną — można te strefy określić jak zespoły osuwisk — m.in. w okolicach Judaszówka – Nowakówka (zespół 5 osuwisk) ora w dolnie Krzywego Potoku.

Granice zdecydowanej większości osuwisk są dobrze czytelne w terenie; jedynie na obszarach rolniczych lub silnie przekształconych przez człowieka niektóre granice boczne są zatarte i trudne do jednoznacznego wyznaczenia. Skarpy główne tych osuwisk mają w przewadze wysokości 3–10 m, przy czym większe osuwiska mają skarpy wyższe (5–10 m). Najwyższą skarpe główną (ponad 20 m) posiada osuwisko udokumentowane w źródłowej części doliny Krzywego Potoku. Nachylenia skarp mieszczą się przedziale 20–80°, przy czym w większości przypadków wynoszą 30–60°. W większych osuwiskach dosyć liczne są skarpy wtórne w wysokości do 3 m, a w pojedynczych przypadkach osiągają one wysokość powyżej 6 m. W niektórych osuwiskach występują progi akumulacyjne, pagórki z materiału koluwalnego oraz zagłębienia wewnątrzosuwiskowe i rumowiska. Większość udokumentowanych tu osuwisk ma czoła o wysokości do 3 m, które schodzą bezpośrednio do den wciósów lub dochodzą do powierzchni tarasów rzecznych. Część większych osuwisk ma

bardzo wysokie czoła (od 5 do 9 m), ale bez bardziej szczegółowych badań nie ma pewności czy w całości jest to materiał koluwalny. W niektórych osuwiskach zwłaszcza w obrębie stref aktywnych, udokumentowano przejawy występowania wód powierzchniowych (podmokłości) i podziemnych (wysięki i źródła).

Zdecydowana większość (ponad 130) występujących tu osuwisk jest w całości lub części aktywna lub okresowo aktywna, co może stanowić poważny problem dla infrastruktury komunikacyjnej i budowlanej. Liczne zabudowania mieszkalne i gospodarcze znajdują się w górnej, okresowo aktywnej części osuwiska w Judaszówce oraz na aktywnym osuwisku w Rojkówce. Pojedyncze zabudowania występują też na osuwiskach w Niedźwiedziówce Dolnej oraz w Mączkówce. W przypadku kilku osuwisk w dolinie Paleczki budynki są w bliskim sąsiedztwie ich skarp lub czoł. Osuwiska rozpoznane w wyższej części dolin Krzywego Potoku i Zachełmki porośnięte są w przewadze lasami. Natomiast większość osuwisk usytuowanych na zboczach doliny Paleczki oraz w północno-wschodniej części gminy znajduje się na obszarach otwartych – nieużytkach, pastwiskach i polach uprawnych.

Materiał koluwalny stanowią w przewadze utwory zwietrzelinowe oraz skalnozwietrzelinowe – gliny z rumoszem, ropy i gliny. Miąższości koluwium można jedynie oszacować na podstawie wysokości skarp głównych i wtórnych, wysokości czoł jeziorów oraz morfologii powierzchni osuwisk – dotyczy to jednak tylko osuwisk obsekwentnych i insekwentnych. Nie prowadzono żadnych prac wiertniczych. W mniejszych i średnich osuwiskach miąższości koluwium mogą dochodzić do 3–8 m. W osuwiskach największych, tzw. skalno-zwietrzelinowych, należy spodziewać się większych miąższości: 8–12 m, a w przypadku dużych osuwisk z kilkoma skarpami wtórnymi i pakietami przemieszczonych skał piaskowcowo-łupkowych nawet do około 15–18 m.

Osuwiska stwierdzone wzdłuż doliny Paleczki oraz w dolnych odcinkach dolin jej dopływów są wykształcone na skałach warstw magurskich i nadmagurskich. Zwłaszcza „łupkowo-marglista” seria warstw nadmagurskich jest szczególnie podatna na rozwój osuwisk. Osuwiska występujące w wyższych partiach pasma Chełm – Kamionka są rozwinięte głównie na łupkach pstrych i piaskowcach ciężkowickich. Dwa osuwiska w północno-wschodniej części gminy związane są z piaskowcami i łupkami warstw krośnieńskich w serii śląskiej. Generalna rozciągłość występujących tu warstw serii magurskiej jest zbliżona do równoleżnikowej z niewielkim odchyleniem (WSW – ENE). Tylko w pobliżu stref dyslokacji (zwłaszcza w dolinie Krzywego Potoku) oraz przy granicy nasunięcia płaszczowinowego (wierzchowinowe partie pasma Chełm – Kamionka) lokalnie

występują zmiany rozciągłości. Upady warstw są skierowane generalnie ku SSE, a ich średnie wartości mieszczą się w przedziale 30–60°.

Osuwiska występujące na stokach o ekspozycji zbliżonej do południowej są w większości formami insekwentnymi (większość osuwisk w dolinach Krzywego Potoku i Zachełmki oraz w lejach źródłowych) lub konsekwentnymi. Osuwiska zlokalizowane na stokach o ekspozycji zbliżonej do W lub E to głównie formy subsekwentne. Do rzadkości należą osuwiska obsekwentne, rozwinięte na stokach opadających ku północy – na północnych stokach pasma Chełmu oraz osuwiska rozwinięte na zboczach niewielkich dolin wciosowych).

B. Pasma Bucznik – Babica obejmujące obszar środkowej części gminy (między korytami Paleczki i Jachówki)

W tym obszarze rozpoznano najmniej, bo tylko 29 osuwisk, z czego zdecydowana większość znajduje się na stokach opadających do doliny Jachówki. Najwięcej osuwisk zgrupowanych jest w rejonie miejscowości Jachówka oraz wsi Wronówka – Dziadówka – Lachówka. Pozostałe osuwiska występują pojedynczo na stokach pasma Bucznik – Babica. Są to głównie osuwiska bardzo małe i małe (o powierzchni poniżej 1 ha); osuwiska średnie (1–5 ha) znajdują się tylko w w/w miejscowościach. Największym obiektem jest osuwisko w Jachówce o powierzchni ponad 4 ha.

Granice prawie wszystkich występujących w tym rejonie osuwisk są wyraźne w terenie, poza jednym osuwiskiem, którego skarpa główna jest słabo czytelna w wyniku silnego przekształcenia antropogenicznego terenu. Skarpy główne osuwisk osiągają 1–8 m, ale przeważają wysokości od 2 do 5 m. Najwyższe skarpy (6–8 m) mają największe osuwiska występujące w miejscowości Jachówka. Nachylenie skarp głównych mieści się w przedziale 30–60°, a maksymalnie osiąga 80°. Rzeźba wewnętrzna osuwisk jest urozmaicona głównie poprzez obecność licznych skarp wtórnych. Prawie wszystkie występujące w tym rejonie osuwiska mają wyraźnie zaznaczone czoła o średniej wysokości 2–3 m, a w kilku przypadkach 5–6 m. Czoła osuwisk położonych w dolnych partiach zboczy doliny Jachówki schodzą aż do tarasów rzecznych (są dodatkowo podcięte i częściowo zniszczone przez erozję). Większość osuwisk jest w całości lub części aktywna i okresowo aktywna.

Na kilku z nich znajdują się budynki mieszkalne i gospodarcze, drogi dojazdowe i linie przesyłowe. Część wsi Jachówka (łącznie 11 budynków oraz boisko) leży w obrębie 2 okresowo aktywnych i aktywnych osuwisk. Pozostałe osuwiska znajdują się w obszarach użytków rolnych (pól i łąk), w lasach lub na nieużytkach. Materiał koluwalny składa się głównie z ilów i glin z rumoszem skał piaszczysto-żwiłkowych. Miąższości koluwiów w

większości występujących tu osuwisk zwietrzelinowych są nieduże (3–5 m). Jedynie osuwiska skalno-zwietrzelinowe mają koluwia o miąższościach przekraczających 10 m. Należy jednak pamiętać, że ocena miąższości koluwium, przy braku wierceń, jest szacowana na podstawie wysokości skarp głównych i form wewnątrzosuwiskowych.

Podłożem osuwisk w paśmie Bucznik – Babica są głównie piaskowce i łupki warstw magurskich, w mniejszym stopniu łupki i margle warstw podmagurskich, łupki pstre i piaskowce ciężkowickie. Wymienione warstwy mają generalnie rozciągłość WSW – ENE, a upady ku SSE (na północnych stokach pasma) i ku NNW (na stokach południowych). Wartości upadów wahają się w przedziale 40–70°. W związku z taką budową geologiczną (grzbiet główny tego pasma jest grzbietem podłużnym synklijalnym) dominują tu osuwiska obsekwentne lub insekwentne. Dwa duże osuwiska we wsi Jachówka są subsekwentne (znajdują się na wschodnim zboczu doliny).

C. Pasma Makowska Góra – Koskowa Góra obejmujące obszar południowej części gminy (na południe od koryta Paleczki i Jachówki)

W tym najwyższym położonym rejonie udokumentowano łącznie 48 osuwisk, z czego większość usytuowana jest w wyższych partiach pasma. Występujące tu osuwiska są głównie związane ze zboczami licznych dolin wciosowych oraz lejami źródłowymi. Rozmieszczone są na całym obszarze pasma, gdzie występują raczej pojedynczo, nie tworząc zespołów osuwiskowych. Dominują tu formy małe o powierzchni do 1 ha, a tylko kilkanaście osuwisk ma wielkość 1–6 ha – w tym dwa największe na stokach Makowskiej Góry i Koskowej Góry.

Granice tych osuwisk są w większości czytelne w terenie, ale część granic bocznych jest słabo czytelna z uwagi na denudację i działalność człowieka (zwłaszcza w obszarach leśnych oraz na polach uprawnych). Skarpy główne osiągają przeciętną wysokość 3–6 m, tylko w przypadku osuwisk skalno-zwietrzelinowych wykształconych w wyższych partiach pasma Makowska Góra – Koskowa Góra dochodzą do 11 m. Nachylenia tych skarp wynoszą 25–75°. Większe osuwiska posiadają bogatą rzeźbę wewnętrzną, na którą składają się liczne skarpy wtórne, pakiety koluwalne w postaci wzniesień, obniżenia (suche i wypełnione wodą oraz blokowiska i rumowiska). Czoła osuwisk dochodzą na ogół do 2 m, ale w przypadku niektórych osuwisk osiągają nawet 8 m. Większość czoł schodzi aż do den dolin wciosowych.

Dominują osuwiska aktywne i okresowo aktywne, natomiast większe formy mają różne strefy aktywności. Większość osuwisk w paśmie Makowska Góra-Koskowa Góra znajduje się w lasach, mniej na terenach otwartych (głównie polach lub nieużytkach). Nie ma tu żadnych zabudowań, poza nieaktywnym osuwiskiem w przysiółku Celakówka, na którym znajduje się łącznie 12 budynków i fragment drogi asfaltowej. Materiał koluwalny stanowią

głównie gliny z rumoszem piaskowców, podrzędnie ility i gliny. Miąższości koluwiów oszacowane na podstawie parametrów morfometrycznych wynoszą średnio 3–8 m, choć w przypadku niektórych większych osuwisk skalno-zwietrzelinowych mogą osiągać kilkanaście metrów.

Podłożem przeważającej części występujących w tym rejonie osuwisk są piaskowce i łupki warstw magurskich. W części południowo-wschodniej, zwłaszcza dla osuwisk występujących w niższych partiach pasma, podłoże stanowią warstwy ropianieckie, ciężkowickie, hieroglifowe i łupki pstre. Wymienione ogniwa fliszu mają generalnie rozciągłość zbliżona do WSW – ENE, ale w wielu miejscach (pokrywających się z dolinami wciosowymi wykształconymi prawdopodobnie w strefach uskokowych) bieg warstw ulega znacznym zaburzeniom. Upady warstw (ich średnie wartości mieszczą się w przedziale 20–40°) są skierowane ku południowi, stąd większość występujących tu osuwisk to formy obsekwentne i insekwentne. Pojedyncze osuwiska są formami subsekwentnymi

Poza opisanymi osuwiskami na obszarze gminy Budzów wyznaczono 18 terenów zagrożonych ruchami masowymi. Są to w większości obszary, które znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie udokumentowanych osuwisk. Najwięcej terenów zagrożonych wytypowano w części północno-zachodniej w zlewni Krzywego Potoku, zlewni Zachełmki oraz wzdłuż północnych zboczy doliny Paleczki. Poza tym obszarem większe powierzchniowe tereny zagrożone zostały wskazane na północno-wschodnim zboczu doliny Jachówki oraz w części środkowo-wschodniej.

Wymienione tereny zagrożone obejmują rejony o budowie geologicznej predysponującej do możliwości powstawania osuwisk, o czym świadczy obecność osuwisk już istniejących. Geologicznie wskazane tereny zagrożone obejmują wschodnie warstw: ciężkowickich, łupków pstrych i nadmagurskich (w części północno-zachodniej gminy Budzów) oraz warstw magurskich (w części południowej i środkowo-wschodniej).

W większości tereny zagrożone zostały wyznaczone na stokach nachylonych zgodnie z upadem warstw (konsekwentnych) oraz na stokach nachylonych prostopadle do biegu warstw (subsekwentnych). Wyznaczając takie tereny brano również pod uwagę:

- ukształtowanie powierzchni, nachylenie, wysokość i ekspozycję zboczy (stoków),
- działalność naturalnych procesów geologicznych w obrębie zboczy/stoków (erozja wód płynących, spływanie),
- obecność źródeł, wysięków, podmokłości, wód powierzchniowych (płynących i/lub stojących) w obrębie zboczy/stoków,

- oddziaływanie człowieka poprzez swoją działalność (np. usunięcie ze zboczy/stoków szaty roślinnej, podcięcie zboczy, zabudowa zboczy/stoków).

Na terenie gminy Budzów znajduje się 35 osuwisk (co stanowi około 10% wszystkich udokumentowanych osuwisk), na których zlokalizowane są budynki mieszkalne lub gospodarcze, drogi oraz linie przesyłowe. Większość z tych osuwisk jest obecnie aktywna lub okresowo aktywna, co stwarza znaczne zagrożenie, zwłaszcza w przypadku wystąpienia ekstremalnych zjawisk meteorologicznych. Osuwiska już zabudowane powinny być poddane szczególnej kontroli pod względem odwodnienia, wykonywania nasypów i wkopów, prowadzenia nowych dróg dojazdowych do posesji czy innych prac budowlano remontowych, które mogą mieć bezpośredni wpływ na uaktywnienie pewnych stref.

Znaczna liczba budynków zlokalizowanych w granicach osuwisk i dróg przecinających osuwiska musi być poważnie brana pod uwagę przez lokalne władze samorządowe przy uzgadnianiu planów zagospodarowania przestrzennego i planowania nowych inwestycji, gdyż dociążenie zboczy już raz naruszonych, może doprowadzić do ponownego uaktywnienia się osuwisk i strat materialnych.

W maju i czerwcu 2010 r. wystąpiły długotrwałe opady deszczu, które spowodowały uaktywnienie się licznych osuwisk w Karpatach. Skutkiem tych procesów na badanym obszarze było uaktywnienie się części starych osuwisk i powstanie nowych form. Urząd Gminy Budzów zgłosił 3 przypadki osuwisk zagrażających budynkom – w miejscowościach Budzów – Zimzielówka, Budzów – Judaszówka i Budzów – Rojkówka. Dla 2 osuwisk z tych zostały opracowane karty dokumentacyjne wraz z opiniami. Wiele osuwisk uaktywniło się poza obszarami zabudowanymi — w wyższych partiach stoków pokrytych lasami — a ich drugą bezpośrednią przyczyną poza gwałtownymi opadami była silna erozja rzek w dolinach wciosowych.

3.7. Hałas

Hałas i wibracje stanowią specyficzne formy uciążliwości antropogenicznych dla środowiska, wpływając przede wszystkim na warunki życia ludności i funkcjonowanie organizmów zwierzęcych. Klimat akustyczny na terenie gminy warunkują takie czynniki jak natężenie ruchu i jakość sieci drogowej, w mniejszym stopniu – ilość i zagęszczenie zabudowy, występowanie zakładów rzemieślniczych i terenów produkcyjno-magazynowych.

Największa uciążliwość hałasu obserwowana jest na obszarach położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych, na których rośnie natężenie ruchu. Hałas komunikacyjny dokuczliwy jest dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy szlakach komunikacyjnych i

osób w nich przebywających. Uciążliwość hałasu może być pośrednio zmniejszana poprzez realizację inwestycji z zakresu przebudowy czy modernizacji dróg, a także poprzez tworzenie wzdłuż tras o wysokim natężeniu ruchu pasów zieleni izolacyjnej. Największa uciążliwość związana z hałasem komunikacyjnym na terenie gminy Budzów występuje wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 956 Biertowice – Sułkowice – Budzów – Zembrzyce oraz drogi powiatowej przebiegającej przez Jachówkę i Bieńkówkę w kierunku Stróży. Mniejsze natężenie ruchu występuje wzdłuż pozostałych 4 dróg powiatowych i ponad 100 dróg gminnych. Oprócz wyżej wymienionych dróg przez gminę Budzów przebiega sieć dróg wewnętrznych. Łączą one tereny zabudowane położone w oddaleniu od dróg: wojewódzkiej, powiatowych i gminnych.

Zasadniczymi elementami wpływającymi na wielkość i charakter rozprzestrzeniania się hałasu komunikacyjnego mają: charakter ruchu samochodowego: osobowy, autobusowy, ciężarowy, natężenie ruchu pojazdów, średnia prędkość pojazdów, płynność ich ruchu, charakter nawierzchni dróg i ich otoczenia. Sieć dróg gminy jest w zróżnicowanym stanie. Część dróg nie spełnia wymogów technicznych i funkcjonalnych dla klas technicznych im przypisanych. W gminie drogi wewnętrzne są wąskie. Część z nich przebiega w trudnym terenie – o dużym nachyleniu stoku – oraz wśród gęstej zabudowy zlokalizowanej blisko pasa drogowego. Wśród problemów komunikacyjnych gminy Budzów wyróżnić można słabe parametry warunków technicznych dróg ponadlokalnych w tym również brak chodników wzdłuż części głównych ciągów komunikacyjnych. Liczba parkingów ogólnodostępnych jest niewystarczająca i nie spełnia wymagań mieszkańców gminy. Przez teren gminy Budzów nie przebiega żadna linia kolejowa.

Hałas przemysłowy i komunalny stanowią zagrożenia o charakterze lokalnym. Występują na terenach z zabudową o charakterze mieszkalnym, które zlokalizowane są w pobliżu obiektów produkcyjnych i usługowych. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej. Na terenie wsi nie ma większych zakładów emitujących hałas, natomiast istnieją niewielkie zakłady stolarskie, blacharskie, ślusarskie, tartaki i warsztaty samochodowe oraz obiekty sportu, rekreacji i rozrywki.

Poziomy dopuszczalne natężeń hałasu w zależności od źródeł hałasu i rodzaju terenu reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie *dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (t.j. Dz. U. 2014 r., poz. 112 z późn. zm.).

Badania hałasu komunikacyjnego w środowisku w województwie małopolskim w 2022 roku wykonano w 18 punktach pomiarowych. Punkty zlokalizowano w zasięgu szlaków

komunikacyjnych, na terenach objętych ochroną przed hałasem, tak by uzyskane wyniki pozwoliły na ustalenie miejsc o największym oddziaływaniu na ludzi hałasu ze źródeł komunikacyjnych. Zakres pomiarów hałasu drogowego obejmował: 3 punkty pomiarów poziomów długookresowych L_{DWN} i L_N oraz 12 punktów pomiarów równoważnego poziomu hałasu L_{AeqD} i L_{AeqN} . Badaniami monitoringowymi objęto 15 odcinków dróg o łącznej długości ponad 18 km.

W 2022 roku najbliższy w stosunku do gminy Budzów punkt pomiarowy znajdował się na terenie miejscowości Zebrzydowice. W tym punkcie wartości długookresowych poziomów dźwięku A na drodze wojewódzkiej DW953 Przytkowice – Kalwaria Zebrzydowska zostały przekroczone w porze dziennej L_{DWN} 0,4 dB, natomiast w porze nocnej wartość dopuszczalna nie została przekroczona.

W roku 2022 poziom hałasu drogowego w krótkookresowych pomiarach dla pory dnia (L_{AeqD}) wynosił od 53,8 dB do 66,2 dB, natomiast w porze nocy (L_{AeqN}) występował w przedziale od 40,1 dB do 60,4 dB. W pomiarach wskaźników długookresowych hałasu drogowego wartości dobowe poziomu dźwięku (L_{DWN}), dla trzech badanych odcinków dróg, wynosiły od 64,4 dB do 72,2 dB, przy czym dla pory nocy (L_N) swoim zakresem obejmowały wartości 55,9 – 64,3 dB.

Przekroczenia norm hałasu dla obszarów chronionych akustycznie, w punktach objętych pomiarami, zaobserwowano wyłącznie dla hałasu generowanego w związku z użytkowaniem dróg i nie przewyższały one zakresu 10 dB. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w porze dziennej (L_{AeqD}) wystąpiły w 7 badanych punktach i mieściły się w zakresie 0,2 – 5,2 dB. W porze nocy (L_{AeqN}) przekroczenia zanotowano w 3 punktach pomiarowych i wynosiły one od 1,9 dB do 4,4 dB.

3.8. Pole elektromagnetyczne

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie – *Prawo Ochrony Środowiska* z dnia 27 kwietnia 2001 r. przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627).

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – *Prawo atomowe* (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1277 z późn. zm.),

- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t.j.. Dz.U. z 2024 r., poz. 54 z późn. zm.)

Najpowszechniejszymi źródłami pól elektromagnetycznych, będących efektem działalności człowieka, są linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia i związane z nimi stacje elektroenergetyczne, centra nadawcze, stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe i telewizyjne, anteny, urządzenia radiokomunikacyjne, radiolokacyjne i radionawigacyjne. Każde urządzenie elektryczne jest źródłem pola elektromagnetycznego. W bezpośrednim otoczeniu człowieka sztuczne pola elektromagnetyczne występują powszechnie poprzez użytkowanie telefonów komórkowych, laptopów, tabletów, e-czytników, sieci bezprzewodowego Internetu, bezprzewodowej łączności profesjonalnej (TETRA), bezprzewodowych mierników zużycia energii elektrycznej, wody, gazu (SMART Meters).

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Budzów są urządzenia do wytwarzania i przesyłania energii elektrycznej oraz urządzenia radiokomunikacyjne. Na terenie gminy Budzów energia elektryczna dostarczana jest za pomocą linii niskiego i średniego napięcia. Zarządcą sieci jest TAURON Dystrybucja S.A. – Rejon Dystrybucji w Wadowicach. Źródłem energii jest stacja elektroenergetyczna WN/SN GPZ Sucha Beskidzka. Energia elektryczna trafia do odbiorców za pośrednictwem linii średniego napięcia 15 kV z około 30 stacji transformatorowych słupowych i wewnętrznych 15/0,4 kV oraz linii niskiego napięcia. Moc transformatorów jak również rezerwy mocy pozwalają na rozbudowę sieci przyłączając nowych odbiorców. Rozwiązanie to nie stwarza ograniczeń dla rozwoju gminy. Wraz ze wzrostem zużycia energii konieczna jest modernizacja istniejącej sieci rozumiana między innymi jako wymiana starych i zniszczonych słupów jak również przewodów.

Do punktowych źródeł pól elektromagnetycznych, mogących mieć ujemny wpływ na środowisko, zaliczyć należy również stacje telefonii komórkowej, których na terenie gminy Budzów jest 7 w miejscowościach Budzów, Jachówka i Bieńkówka. W przypadku wymienionych obiektów pola elektromagnetyczne są wypromieniowane na dużych wysokościach, z dala od środowiska życia człowieka i innych organizmów żywych.

Zgodnie z Państwowym Monitorowaniem Środowiska badania w 2023 r. na obszarze województwa małopolskiego obejmowały 86 pomiarów, w miejscach dostępnych dla ludności – 59 punktów stałej sieci monitoringu i 27 punktów monitoringu badawczego. Pomiarzy prowadzono zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada

2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645 z późn. zm.). Rozporządzenie określa zakres prowadzenia badań, sposób wyboru punktów pomiarowych, wymaganą częstotliwość prowadzenia pomiarów oraz sposoby prezentacji wyników pomiarów. Badania polegały na pomiarze natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w miejscach dostępnych dla ludności, w przedziale częstotliwości co najmniej od 80 MHz do 40 GHz.

Najbliższy punkt pomiarowy będący częścią stałej sieci monitoringu znajdował się na terenie miasta Sucha Beskidzka i Maków Podhalański, natomiast w ramach monitoringu badawczego w 2023 roku punkt pomiarowy znajdował się w Budzowie. Na terenie województwa małopolskiego w większości punktów wyniki plasowały się poniżej progu oznaczalności sondy pomiarowej, który wynosi 0,3 V/m. Nie stwierdzono również znacznego pogorszenia się stanu środowiska, wyniki pomiarów stałej sieci monitoringu z roku 2021 i 2023 wykonanych w tym samych lokalizacjach są do siebie zbliżone. Średnia arytmetyczna z pomiarów wykonanych w 2023 roku, we wszystkich punktach pomiarowych w miastach, wyniosła 0,72 V/m, natomiast w gminach wiejskich 0,19 V/m. Średnia dla całego województwa to 0,56 V/m.

Na podstawie powyższych badań stwierdza się, że na terenie gminy Budzów promieniowanie elektromagnetyczne nie stanowi zagrożenia dla organizmów żywych i jednocześnie nie wpływa na obniżenie jakości życia mieszkańców.

3.9. Zagrożenia związane z eksploatacją zasobów naturalnych

Kopalnie kruszyw są nieodłączną częścią gospodarki surowcami mineralnymi, ale ich działalność może mieć negatywny wpływ na środowisko naturalne. Proces wydobywania kruszyw takich jak piasek, żwir czy kamień, wiąże się z mechanicznym usuwaniem materiału z zasobów naturalnych. Usuwanie warstw ziemi podczas wydobywania kruszyw może prowadzić do erozji gleby.

Eksploatacja takich złóż prowadzi także do zniszczenia naturalnych krajobrazów i ekosystemów. Wydobywanie może prowadzić do usunięcia warstw roślinności, co wpływa na różnorodność biologiczną danego obszaru. Eksploatacja kopalń kruszyw wiąże się również z emisją pyłów i hałasu, co może mieć szkodliwe skutki dla zdrowia człowieka i życia zwierząt. Pyły mogą powodować problemy z oddychaniem, a hałas może zakłócać spokój i cykl życiowy ludzi i zwierząt. Ważne jest, aby przed rozpoczęciem eksploatacji przeprowadzić

dokładną ocenę oddziaływania na teren i zastosować odpowiednie działania minimalizując negatywny wpływ na lokalne społeczności i środowisko przyrodnicze.

Na terenie gminy Budzów udokumentowano złoża kruszywa naturalnego, kamienia drogowego oraz budowlanego (piaskowce) zlokalizowane w miejscowości Palcza, gdzie prowadzi się eksploatację tych surowców. W związku z tym na terenie gminy Budzów ustanowiono następujące obszary i tereny górnicze: „Palcza – Pole I”, „Palcza II – Pole I” oraz „Palcza III”, których charakterystykę przedstawiono w rozdziale 2.5.

Zasoby surowców naturalnych na terenie gminy Budzów nie są zbyt duże i racjonalne gospodarowanie nimi pozwoli na ich maksymalne wykorzystanie bez powodowania większych problemów dla środowiska naturalnego. Sposób zagospodarowania terenów położonych w obrębie udokumentowanych złóż kopalin, powinien uwzględnić wymogi ochrony tych złóż określone w przepisach powszechnie obowiązujących; w szczególności w przepisach ustawy *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) oraz *Prawo geologiczne i górnicze* (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 69 z późn. zm.).

Eksploatacja surowców i działania związane z rekultywacją i poeksploatacyjnym zagospodarowaniem terenu powinny być prowadzone zgodnie z wydanymi koncesjami i innymi regulacjami wynikającymi z przepisów odrębnych.

3.10. Gospodarka odpadami

Zbiórka, wywóz i zagospodarowanie odpadów na terenie gminy Budzów odbywa się zgodnie z zapisami ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* oraz wytycznymi Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Małopolskiego (Uchwała: Nr XI/125/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 sierpnia 2003 r. *w sprawie Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2016-2022*, zmienionej Uchwałą Nr XI/133/07 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 24 września 2007 r., Uchwałą nr XXV/397/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 2 lipca 2012 roku oraz Uchwałą nr XXXIV/509/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 marca 2017 roku). Lokalnym uregulowaniem prawnym dotyczącym utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Budzów jest Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Budzów zatwierdzony Uchwałą Nr XXXIX/341/2018 Rady Gminy Budzów z dnia 21 września 2018 roku.

W dokumencie określono wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości oraz rodzaj i minimalną pojemność pojemników lub worków przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości. Ustanowiono

również częstotliwość i sposób pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego. Regulamin określa również obowiązku osób utrzymujących zwierzęta domowe, mające na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku oraz wymagania w zakresie utrzymania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej.

Zgodnie z obowiązującą Uchwałą nr LXXXI/1191/24 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 marca 2024 roku w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa małopolskiego na lata 2023 – 2028” obszar województwa małopolskiego tworzy jeden wspólny region gospodarki odpadami komunalnymi o nazwie „Małopolska”.

W ostatnich latach odbiór odpadów komunalnych i ich zagospodarowanie z terenu gminy Budzów, realizowany był przez firmę EKO-EFEKT -WYWÓZ ŚMIECI I ODADÓW, która przekazywała odpady do Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Na terenie Gminy Budzów odpady komunalne powstają głównie w gospodarstwach domowych a także na terenach innych nieruchomości, głównie niezamieszkałych (placówki oświatowe, sklepy, domy letniskowe, zakłady pracy). Dodatkowo odpady komunalne powstają także na terenach użyteczności publicznej (odpady z koszy zlokalizowanych na przystankach komunikacji publicznej).

Gmina Budzów prowadzi punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, który zlokalizowany jest przy budynku nowej oczyszczalni ścieków w Budzowie. Przyjmowane są tam pochodzące z gospodarstw domowych odpady komunalne segregowane, takie jak: chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady zielone i biodegradowalne, zużyte opony, meble i odpady wielkogabarytowe pochodzące z gospodarstw domowych oraz pozostałe odpady wysegregowane.

3.11. Odpady niebezpieczne

Przepisy dotyczące wytwarzania i gospodarowania odpadami niebezpiecznymi reguluje ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o *odpadach* (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1834 z późn. zm.). Na terenie gminy Budzów wśród odpadów niebezpiecznych dominują głównie zużyte baterie, akumulatory ołowiane, lampy fluorescencyjne, przepracowane oleje, odpady medyczne i weterynaryjne, farby i lakiery, zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny, pojazdy wycofane z eksploatacji, aerozole, przeterminowane środki ochrony roślin.

Szczególną grupę odpadów niebezpiecznych stanowią odpady zawierające azbest, który był wykorzystywany do produkcji wyrobów budowlanych, a w szczególności do pokryć dachowych i elewacyjnych. Odpady zawierające azbest składa się na specjalnych składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk innych niż niebezpieczne i obojętne lub na podziemnych składowiskach odpadów niebezpiecznych. Na terenie województwa małopolskiego funkcjonują 3 składowiska przyjmujące odpady zawierające azbest: składowisko JRCh „za rzeką Białą” w Tarnowie, składowisko ZGK Bolesław w Ujkowie Starym (gm. Bolesław, pow. olkuski) oraz składowisko MPOŚ w Oświęcimiu. Łączna niezapełniona pojemność tych składowisk wynosi około 56 tys. m³. Pojemność składowisk nie jest wystarczająca do unieszkodliwienia wszystkich zinwentaryzowanych na terenie województwa odpadów zawierających azbest.

W gminie Budzów azbest usuwany jest systematycznie zgodnie z Uchwałą Nr XI/89/2011 Rady Gminy w Budzowie z dnia 14 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu i materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Budzów na lata 2011 – 2032”. Zadaniem programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest. W programie zawarte zostały m.in. ilości wyrobów azbestowych oraz ich rozmieszczenie na terenie gminy, które jako zinwentaryzowane umieszczono w tzw. „bazie azbestowej”. Ponadto w programie określono szacunki jednostkowych kosztów usuwania dachowych pokryć azbestowych i płyt azbestowo-cementowych, oraz propozycje odnośnie udzielania przez samorząd pomocy mieszkańcom w realizacji programu. Ogólnie na terenie gminy Budzów oszacowano 96 120 m², co odpowiada 1057,32 Mg wyrobów zawierających azbest. Wyroby zawierające azbest na terenie gminy Budzów to głównie faliste i płaskie płyty azbestowo-cementowe, służące jako pokrycie dachowe w budynkach mieszkalnych oraz budynkach zabudowy gospodarczej. Obiekty, w których znajdują się wyroby zawierające azbest na terenie gminy Budzów to głównie domy mieszkalne oraz budynki gospodarcze. W ramach „Programu usuwania azbestu i materiałów wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Budzów na lata 2011 – 2032” wraz z przeprowadzeniem inwentaryzacji tych wyrobów występujących na terenie gminy Budzów oraz aktualizacją Bazy Azbestowej gmina począwszy od 2012 roku sukcesywnie dokonuje likwidacji wyrobów zawierających azbest. W 2024 roku unieszkodliwiono 91,32 ton zawierających azbest, z których skorzystało 46 mieszkańców.

3.12. Zagrożenie poważnymi awariami

Zagadnienia związane z poważnymi awariami zostały uregulowane przede wszystkim w ustawie *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 647 z późn. zm.). Definicja ustawowa określa poważną awarię jako „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych sytuacji, prowadząca do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem” (art. 3, ust. 23). Definicja ta jest zbieżna z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniająca, a następnie uchylająca dyrektywę Rady 96/82/WE oraz Konwencją w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych sporządzoną w Helsinkach dnia 17 marca 1992 r.

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady dzielimy, zgodnie z art. 248, ust. 1 u.p.o.ś., na:

- zakłady o zwiększonym ryzyku,
- zakłady o dużym ryzyku.

Na terenie gminy Budzów brak jest ewidencjonowanych zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR) oraz zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZZR).

Zagrożenie na tym obszarze stanowić może transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Obecność na jej terenie ważnych szlaków komunikacyjnych zwiększa możliwość wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych.

3.13. Odporność środowiska na degradację i zdolność do regeneracji

Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego, rozumianego jako układ dynamicznie powiązanych komponentów, zależy w znacznym stopniu od działalności człowieka, która w różny sposób może wpływać na zachowanie się tego systemu. Im środowisko danego obszaru jest bardziej wrażliwe na określony bodziec, tym mniej jest na niego odporne i odwrotnie (Kistowski 2004). Środowisko przyrodnicze wskutek działalności człowieka poddawane jest stałemu procesowi degradacji. Skutki działań człowieka w środowisku można klasyfikować ze względu na:

- ich zasięg przestrzenny (punktowy, liniowy i powierzchniowy),
- czas ich trwania (długo- i krótkoterminowe),
- częstotliwość występowania (powtarzalne, ciągłe, cykliczne, zanikające),
- skalę (lokalne, regionalne, globalne),
- charakter (skumulowane, synergiczne, przypadkowe, odwracalne lub nieodwracalne),
- skutki dotyczące zasobów nieodnawialnych.

Pod pojęciem odporności środowiska na degradację rozumie się najczęściej taką progową wartość parametrów otoczenia systemu przyrodniczego, przy których system się nie zmienia lub następują nieodwracalne zmiany w środowisku.

Z zagadnieniem odporności środowiska wiąże się ocena jego zdolności do regeneracji, czyli powrotu środowiska do stanu zbliżonego do tego, jaki występował przed wystąpieniem presji na środowisko. Presja ta może mieć charakter naturalny lub antropogeniczny, przy czym w praktyce termin „regeneracja” najczęściej odnosi się do środowiska, które podlegało antropopresji. Generalnie można uznać, że im wyższa jest odporność środowiska, tym większe są jego możliwości regeneracyjne, chociaż istnieją wyjątki od tej zasady. Odporność na degradację w największym stopniu wiąże się z tempem regeneracji i możliwością neutralizacji zanieczyszczeń. Zakłada się, że zdolności regeneracyjne środowiska zależą jedynie od procesów naturalnych.

W praktyce ocena zdolności środowiska do regeneracji jest bardzo skomplikowana ze względu na szereg czynników, które muszą zostać wzięte pod uwagę:

- środowisko bardzo rzadko wraca do takiego samego stanu, jaki występował przed wystąpieniem oddziaływań,
- degradacja środowiska często następuje pod wpływem synergicznego oddziaływania kilku czynników i nie można stwierdzić, który z nich odgrywa ważniejszą rolę, a wstrzymanie ich oddziaływania nie następuje jednocześnie,
- regeneracja przebiegająca pod wpływem czynników naturalnych (po zaniechaniu antropopresji) często wspomagana jest celowymi działaniami człowieka (z zakresu kształtowania środowiska, np. rekultywacji), i wówczas jej tempo jest zróżnicowane,
- wiele procesów regeneracyjnych (odnoszących się np. do roślinności lub zasobów wód podziemnych) trwa długo, np. kilkadziesiąt lat,
- brak jest informacji o pełnym przebiegu wielu procesów regeneracyjnych zachodzących w środowisku przyrodniczym.

Odporność środowiska oznacza zdolność środowiska do regeneracji po wystąpieniu zaburzeń jego struktury bądź funkcjonowania. Zaburzenia te mogą mieć charakter naturalny

lub antropogeniczny. Ogólnie można stwierdzić, że im wyższa odporność środowiska, tym większe są także jego możliwości regeneracyjne. Zdolność regeneracji wyraża się najczęściej długością czasu, jaki upływa między momentem zakończenia oddziaływania danego czynnika odkształcającego środowisko, a powrotem do stanu początkowego.

W dalszej części rozdziału przedstawiono ocenę odporności na degradację i zdolności do regeneracji poszczególnych komponentów środowiska w zakresie określonych oddziaływań na obszarze gminy. W celu określenia odporności środowiska gminy Budzów na degradację pod uwagę wzięto tereny do tej pory niezainwestowane charakteryzujące się niewielkim stopniem ingerencji człowieka i względnie niezaburzonych procesach przyrodniczych. Z oceny wyłączono tereny zainwestowane, charakteryzujące się silnym przekształceniem środowiska.

Ukształtowanie terenu stanowi jeden z najtrwalszych, a jednocześnie bardzo podatnych na degradację elementów środowiska. Przekształcenia rzeźby na terenie gminy dotyczą przede wszystkim niwelacji terenu podczas realizacji inwestycji z zakresu budowy dróg czy zabudowy, a także w związku z wydobywaniem kruszyw naturalnych na terenie miejscowości Palcza. W ten sposób zarówno na terenach dolinnych jak i w niższych partiach pogórzy teren został przekształcony, jednak w różnym stopniu. Gleba stanowi element środowiska charakteryzujący się ograniczoną odpornością na zmiany środowiskowe spowodowane działalnością człowieka, szczególnie zmiany mechaniczne (erozja). Podatność gleby na erozję zależy od jej składu mechanicznego, a proces ten często przyspiesza działalność człowieka. Duży wpływ ma również pokrycie roślinnością, która zwiększa odporność gleby na erozję oraz ogranicza migrację zanieczyszczeń w głąb profilu glebowego. Dodatkowo roślinność posiada właściwość oczyszczającą glebę z zanieczyszczeń, w tym z metali ciężkich oraz zabezpiecza przed erozją wietrzną i wodną. W warunkach przyrodniczych gminy największe straty wywołuje erozja na obszarach przeznaczonych pod użytki rolne. Na terenach wykorzystywanych rolniczo dochodzi do obniżenia jakości i ilości próchnicy w glebach, zmiany kwasowości i struktury gleby, a w konsekwencji spadku zasobności i żyzności gleby. Proces ten można jednak ograniczyć dzięki zastosowaniu odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, w tym stosowaniem odpowiedniej orki, nawożeniem czy wapnowaniem dzięki czemu zdolność gleby do regeneracji zostaje znacznie zwiększona. Zagrożenie dla gleb stanowi również degradacja chemiczna. Zanieczyszczenia pochodzą ze źródeł komunikacyjnych, przemysłowych oraz rolniczych. Gleby związane (o ciężkim składzie granulometrycznym) i zasobne w próchnicę są odporniejsze na degradację chemiczną od gleb lekkich.

Wody powierzchniowe należą do elementów środowiska bardzo podatnych na degradację. Odporność wód powierzchniowych zależy przede wszystkim od wielkości przepływu i prędkości płynącej wody (im ich wartości są większe, tym szanse na regenerację wzrastają), obudowy biologicznej koryta rzeki oraz wielkości zrzutów ścieków komunalnych i przemysłowych do cieków. Na terenie gminy Budzów jakość wód powierzchniowych przepływających przez obszar gminy jest zła i istnieje nieosiągnięcia celów środowiskowych przez Jednolite Części Wód Powierzchniowych wskutek dalszego zanieczyszczenia tych wód. Wpływ na taką sytuację mają głównie spływy zanieczyszczeń obszarowych, w tym zanieczyszczenia spływające z pól, związane z rolnictwem oraz brak sieci kanalizacyjnej. Jednak na terenie gminy Budzów ciek ma charakter górski o znacznych spadkach, a ich obudowa naturalną roślinnością jest umiarkowana, co w połączeniu ze znacznym przepływem wspomaga samooczyszczenie wód, a tym samym poprawia zdolność do regeneracji. Wielkość dopływu zanieczyszczeń przedostających się poprzez spływy powierzchniowe z terenów użytkowanych rolniczo uzależniona jest od: sposobu zagospodarowania zlewni, intensywności nawożenia, przepuszczalności geologicznych utworów powierzchniowych i warunków meteorologicznych. Tą drogą do wód dostają się związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wypłukiwane frakcje gleby. Poważnym zagrożeniem dla jakości wód jest niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych: gnojowicy i obornika, a także rolnicze wykorzystywanie ścieków i osadów ściekowych bez zachowania wymogów ochrony środowiska.

Wody podziemne podobnie jak powierzchniowe należą do elementów środowiska podatnych na degradację. Odporność wód podziemnych na degradację jest zależna od wielu czynników, w tym zasobności i głębokości zalegania poziomów wodonośnych, stopnia przepuszczalności utworów przypowierzchniowych oraz systemu krążenia wód. Gmina Budzów położona jest w karpackim regionie hydrogeologicznym z głównymi poziomami wód podziemnych w trzeciorzędzie i czwartorzędzie. Trzeciorzędowy poziom wodonośny występuje w piaskowcowo - łupkowych utworach fliszu karpackiego. Jest związany ze strefą przypowierzchniową fliszu, mocno zwietrzałą i spękaną. Znacznie płytszy czwartorzędowy poziom wodonośny ma podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę. Poziom ten obejmuje piaszczysto - żwirowe utwory akumulacji rzecznej, wypełniające dna dolin Skawy, Stryszawki i ich bocznych dopływów, a także pokrywy zwietrzelinowe. Stan wód podziemnych na terenie gminy uznano za dobry. W chwili obecnej na terenie gminy istnieje ryzyko infiltracji zanieczyszczeń pochodzących głównie z gospodarki rolnej i komunalnej. Zagrożenie dla wód podziemnych stanowią „dzikie” (nielegalne) wysypiska odpadów

komunalnych. Należy je sukcesywnie likwidować – wywozić na legalne składowiska odpadów. Zagrożeniem dla jakości wód podziemnych są również nieczynne i niesprawne studnie. Nieużytkowane studnie powinny zostać poddane przeglądowi w zakresie oceny sprawności studni lub ujęcia oraz dokonanie analizy jakości ujmowanej wody. Ponadto celem przeglądu jest dokumentowanie analizy potrzeby istnienia studni lub ujęcia w kontekście dokonanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym danego obszaru oraz zmian skali wykorzystania wód podziemnych. Mając na uwadze, że wody podziemne należą do komponentów, które regenerują się wolno, konieczne jest zastosowanie odpowiednich rozwiązań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, zabezpieczających ich stan.

Kolejnym wrażliwym elementem na degradację jest **powietrze atmosferyczne**, na które największy wpływ wywiera „niska emisja” głównie w sezonie grzewczym. Najpowszechniej występujące w powietrzu atmosferycznym zanieczyszczenia, to gazy i pyły pochodzące z procesów energetycznego spalania paliw. Innym źródłem emitującym zanieczyszczenia do powietrza, jest transport samochodowy szczególnie wzdłuż dróg o charakterze krajowym i wojewódzkim, gdzie natężenie ruchu jest największe. Powietrze na terenie gminy Budzów ma częściowo zdolność do samooczyszczania, głównie ze względu na ukształtowanie terenu: znaczne tereny leśne oraz występujące ciek i zbiorniki wodne, jest to proces szybki, należy jednak pamiętać, że zanieczyszczenia atmosferyczne mają charakter wybitnie skumulowany. Unoszące się w powietrzu pyły i cząsteczki gazów stanowią bowiem jądra kondensacji pary wodnej, a wraz z opadami i osadami atmosferycznymi są deponowane w środowisku, gruntowym, wodnym i roślinnym. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom powietrza jest zatem kluczowym działaniem, które należy prowadzić w celu poprawy stanu całego środowiska. Pozytywny wpływ na stan powietrza mają istniejące w granicach i sąsiedztwie gminy tereny leśne i zadrzewione. Zdolności absorpcyjne środowiska w tym zakresie są znaczne.

Dużym zmianom może podlegać także **szata roślinna**, co w znacznym stopniu jest zależne od warunków wodnych i zmian w środowisku glebowym, ale także użytkowaniu terenów. Położenie gminy Budzów ma wpływ na wartości przyrodnicze obszaru. Zróżnicowanie siedliskowe oraz bogactwo szaty roślinnej jest wynikiem urozmaiconej rzeźby terenu jak i sieci hydrograficznej. Zespoły roślinności leśnej występują głównie na grzbietach i stokach o dużych spadkach terenu. Tworzą je naturalne zbiorowiska leśne buczyny karpackiej regla dolnego i pogórza. Wśród drzew porastających te tereny wyróżnić można buki, świerki, sosny i jodły, które zostały wprowadzone na liściaste siedlisko. Oprócz sklasyfikowanej roślinności leśnej występują ty również zadrzewienia i zakrzaczenia. Łąki występują głównie wśród lasów lub na spłaszczeniach terenu, na których szata roślinna jest

uboga, charakterystyczna dla łąk łąkowych. Powstają one na zakwaszonych glebach. W obniżeniach terenu obszar jest podmokły o bogatszym składzie gatunkowym. Obszary te wykorzystywane są głównie, jako pastwiska lub kośne łąki górskie. Zbiorowiska łąkowe – łąkowe występują na siedlisku olsu wierzbowo-topolowego. Dominującym gatunkiem jest olsza czarna. Towarzystwającą roślinnością są zarośla łozowe, roślinność wodna i szuwarowa, wilgotne łąki i pastwiska. Na terenach rzecznych charakter zbiorowisk jest zbliżony do naturalnego. Skład gatunkowy tego zbiorowiska kształtowany jest przez użytkowanie gospodarcze terenu. Zbiorowiska synantropijne powstają w warunkach kształtowanych przez człowieka. Pełne pokrycie roślinnością występuje okresowo. Zlokalizowane są na stokach o mniejszych spadkach terenu natomiast zbiorowiska ruderalne występują głównie w obszarach zabudowy. Znaczna powierzchnia terenu pozbawiona jest roślinności. Niewielka część obszarów biologicznie czynnych pokryta jest nierodzimą roślinnością (Program ochrony środowiska gminy Budzów, 2021).

Zagrożenia dla **flory**, ale również **fauny** wynikają głównie z presji inwestycyjnej i związanej z tym możliwością dogęszczenia istniejącego zagospodarowania terenu. Najbardziej odporne na degradację ze względu na wiek i ustabilizowaną formę są zbiorowiska leśne oraz parkowe. Wysoką odporność wykazują również zbiorowiska segetalne i synantropijne. Najbardziej wrażliwe na degradację są obszary dolinne i podmokłe. Obecność roślin wpływa korzystnie na stan funkcjonowania obszaru. Wysoki udział zieleni poprawia jakość środowiska przyrodniczego, a tym samym zdolność do jego regeneracji. Zatem ten element środowiska, jakim jest szata roślinna wymaga szczególnej troski i pielęgnacji, co jest zwłaszcza istotne na obszarach osadniczych.

4. OCENA ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH I INNYCH USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

4.1. Cel opracowania projektu planu ogólnego

Plan ogólny jest obligatoryjnie sporządzanym dokumentem planistycznym o zasięgu całej gminy, który ma zastąpić dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W przeciwieństwie do studium plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego. Oznacza to, że jego postanowienia będą wiążące przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rozwiązanie to ma na celu ograniczyć niekontrolowane rozlewanie się zabudowy. Ustawodawca przewidział na uchwalenie planów ogólnych termin do 31 grudnia 2025 r. (termin został zmieniony na 30 czerwca 2026 r.). Po tej dacie studia uwarunkowań i

kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy tracą moc. Natomiast brak planów ogólnych uniemożliwi prowadzenie prac planistycznych na obszarze danej jednostki administracyjnej.

Jednym z celów wprowadzenia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, nakazujących między innymi sporządzanie planów ogólnych, było ograniczenie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy, których realizacja przyczyniła się do rozproszenia zabudowy. Aby zapobiec dalszemu rozproszeniu zabudowy, wydawanie decyzji o warunkach zabudowy będzie możliwe tylko w obszarach uzupełnienia zabudowy.

W związku z pokryciem całego obszaru gminy Budzów ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które stanowią podstawę dla wydawania pozwoleń na budowę, na terenie gminy nie ma potrzeby ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu w postaci decyzji WZ lub ULICP, tym samym nie ma potrzeby wyznaczenia w planie ogólnym obszarów uzupełnienia zabudowy.

Zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* w planie ogólnym gminy Budzów określono strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne odpowiednie do specyfiki miejsca. Zamknięty katalog stref planistycznych określony został w art. 13c ww. ustawy. Dla poszczególnych stref, co wynika z art. 13e, określono ich profil funkcjonalny oraz:

- wartość maksymalnej nadziemnej intensywnej zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy (dla stref o których mowa w art. 13c ust 2 pkt 1-7 ww. ustawy);
- wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (dla stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1-10 ww. ustawy), nie mniejszego niż wynika to z przepisów wydanych na podstawie art. 13m ust. 2 ww. ustawy.

Z kolei, w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w *sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1775) określona została charakterystyka stref planistycznych, w ramach której ustalono profil funkcjonalny podstawowy i dodatkowy dla każdej stref – zamknięty katalog rodzajów przeznaczeń terenów, które mogą występować w danej strefie. Wiodące znaczenie przy podziale gminy Budzów na strefy planistyczne miała istniejąca struktura funkcjonalno – przestrzenna oraz plany miejscowe obowiązujące na terenie gminy.

Sporządzany plan ogólny gminy Budzów nie zawiera ustaleń dotyczących gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej, których sporządzenie nie jest obligatoryjne, (art. 13e), gmina zrezygnowała z ich ustalenia, po przeprowadzeniu analizy potrzeb i możliwości zapewnienia dostępu istniejących i projektowanych terenów zabudowy mieszkaniowej do obiektów infrastruktury społecznej obejmujących szkoły podstawowe i obszary zieleni publicznej, oceniając iż obecna dostępność w przedmiotowym zakresie jest wystarczająca i prawidłowa. W sporządzonym projekcie planu ogólnego gminy Budzów nie wyznaczono obszaru także zabudowy śródmiejskiej w związku z wiejskim charakterem gminy.

4.2. Ustalenia projektu planu ogólnego

W planie ogólnym sporządzanym dla obszaru gminy Budzów zgodnie ze stanem faktycznym, planowanymi zamierzeniami i potrzebami wyznaczono 10 stref planistycznych:

- wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną SJ o powierzchni – 850,5 ha;
- wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową zagrodową SZ o powierzchni – 28,9 ha;
- usługową SU o powierzchni – 22,8 ha;
- gospodarczą SP o powierzchni – 14,8 ha;
- infrastrukturalną SI o powierzchni – 2,2 ha;
- zieleni i rekreacji SN o powierzchni – 94,3 ha;
- cmentarzy SC o powierzchni – 3,8 ha;
- górnictwa SG o powierzchni – 9,8 ha;
- otwartą SO o powierzchni – 6 264,8 ha;
- komunikacyjną SK o powierzchni – 66,0 ha.

W wyznaczonych strefach oprócz podstawowego profilu funkcjonalnego, zostały ustalone zróżnicowane dodatkowe profile funkcjonalne dla poszczególnych stref oraz wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, maksymalnych nadziemnych intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy w strefach planistycznych, zgodnie w art. 13c ust. 2 pkt 1–7 oraz wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej – w strefach planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1–10, nie mniejszy niż wynika to z przepisów wydanych na podstawie art. 13m ust. 2.

Poniższe zestawienie stref planistycznych wyznaczonych w projekcie planu ogólnego gminy Budzów zawiera ogólne dane dotyczące ilości obszarów w poszczególnych strefach oraz uzasadnia podstawową przyczynę wyznaczenia stref oraz ich granic (tab. 6).

Tab. 6. Zestawienie stref planistycznych wyznaczonych w projekcie planu ogólnego gminy Budzów

L.p.	Oznaczenie strefy	Przeznaczenie	Przyczyny wyznaczenia stref planistycznych w granicach określonych w planie ogólnym
1	SJ	Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	Wyznaczono 198 stref SJ. Strefami objęto: wyznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej MN, tereny zabudowy mieszkaniowo-letniskowej ML, tereny zabudowy rekreacyjnej L, tereny zabudowy mieszkaniowo-produkcyjno-usługowej M,PU, tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej MU, tereny zabudowy mieszkaniowej zagrodowej i jednorodzinnej MRN, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej MNR i MM, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej lub usług MNW-U; w których na podstawie ewidencji gruntów przeważały użytki B, oprócz zabudowy mieszkaniowej strefą SJ objęto ustalone w miejscowych planach tereny usług, tereny zieleni urządzonej, tereny komunikacji, tereny infrastruktury technicznej o pow. nie większej niż 5 000m ² oraz tereny zieleni nieurządzonej.
2	SZ	Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	Wyznaczono 111 stref SZ. Strefami objęto: wyznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego: tereny zabudowy mieszkaniowej zagrodowej i jednorodzinnej MRN, tereny zabudowy mieszkaniowej jedno-rodzinnej i zagrodowej MNR i MM, w których na podstawie ewidencji gruntów przeważały użytki Br, strefą SZ objęto niewielkie ustalone w miejscowych planach tereny usług, tereny zieleni urządzonej, tereny komunikacji, tereny infrastruktury technicznej o pow. nie większej niż 5 000 m ² , oraz tereny zieleni nieurządzonej. Równocześnie objęto strefami SZ tereny, które w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego znajdują się w terenach „R” gdzie plan ustala możliwość realizacji zabudowy zagrodowej (dla posiadacza gospodarstwa rolnego na terenie wsi o powierzchni przekraczającej średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie Budzów) i zostały objęte wnioskami mieszkańców do planu ogólnego o ustalenie możliwości realizacji zabudowy zagrodowej.
3	SU	Strefa usługowa	Wyznaczono 46 stref SU. Strefami objęto: tereny zabudowane i zurbanizowane obejmujące tereny usługowe wyznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz tereny składów i magazynów, komunikacji, zieleni urządzonej, tereny infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5 000 m ² oraz sąsiadujące tereny stanowiące uzupełnienie zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej, tereny predysponowane dla rozwoju funkcji usługowej oraz tereny zieleni nieurządzonej.
4	SP	Strefa gospodarcza	Wyznaczono 23 strefy SP. Strefami objęto tereny wyznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla zabudowy usługowej, produkcyjnej, składów i magazynów, tereny komunikacji, tereny infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej

			niż 5 000m ² oraz tereny zurbanizowane stanowiącymi uzupełnienie istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz tereny zieleni nieurządzonej.
5	SI	Strefa infrastrukturalna	Wyznaczono 6 stref SI. Strefami objęto: tereny infrastruktury technicznej o powierzchni większej niż 5 000m ² , tereny komunikacji, tereny zieleni oraz tereny zurbanizowane stanowiącymi uzupełnienie istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej.
6	SN	Strefa zieleni i rekreacji	Wyznaczono 67 stref SN. Strefami objęto ustalone w obowiązujących miejscowych: tereny usług sportu i rekreacji (US), tereny sport i rekreacji – urządzenia narciarskie USn; tereny rolne z dopuszczeniem realizacji urządzeń sportów narciarskich, tereny zieleni urządzonej, tereny zieleni naturalnej ZN, tereny zieleni nieurządzonej wraz z terenami komunikacji, infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5 000m ² , oraz tereny stanowiące uzupełnienie istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej.
7	SC	Strefa cmentarzy	Wyznaczono 4 strefy SC. Strefami objęto: teren istniejących cmentarzy wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wraz z przylegającymi terenami w tym komunikacji, zieleni urządzonej i usług oraz tereny stanowiące uzupełnienie istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej.
8	SG		Wyznaczono 4 strefy SG. Strefami objęto wyznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tereny górnictwa i wydobywania, tereny złóż, tereny komunikacji i tereny infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5 000m ² , tereny produkcji, tereny zieleni nieurządzonej.
9	SO	Strefa otwarta	Wyznaczono 126 stref SO. Strefami objęto: tereny rolne oraz tereny zieleni naturalnej wyznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w tym tereny istniejących gruntów rolnych, lasów, wód, komunikacji, infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5 000 m ² .
10	SK	Strefa komunikacyjna	Wyznaczono 6 stref SK. Strefami objęto wyznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tereny dróg głównych i zbiorczych, tereny obsługi komunikacji, tereny infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5 000 m ² , tereny stacji paliw, usług handlu i usług gastronomii, zieleni urządzonej, zieleni naturalnej teren wód oraz tereny stanowiące uzupełnienie istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Podstawowy profil funkcjonalny stref planistycznych został określony w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 listopada 2024r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. 2024 poz. 1775). Natomiast dodatkowy profil funkcjonalny dla poszczególnych obszarów w strefach został określony indywidualnie.

W projekcie wprowadzono szeroki profil dodatkowy zaproponowany w w/w Rozporządzeniu, ale tereny posiadające szczególne uwarunkowania np. przyrodnicze, kulturowe wpłynęły na konieczność ograniczenia profilu dodatkowego w poszczególnych obszarach stref. Z uwagi na całkowite pokrycie ustaleniami obowiązujących miejscowych

planów zagospodarowania przestrzennego, profil dodatkowy poszczególnych stref został ograniczony do zgodnego z obowiązującym planem.

W obszarach stref otwartych SO całkowitemu wykluczeniu objęto profil dodatkowy - elektrowni wiatrowej i biogazowi. Teren biogazowi został również całkowicie wykluczony w obszarach stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową SZ. Tereny posiadające szczególne uwarunkowania tj. położone w granicach terenów zalewowych, leśnych czy zabytkowych również posiadają znaczne ograniczenia profilu dodatkowego.

W obszarach wyznaczonych w poszczególnych strefach planistycznych oprócz dodatkowego profilu funkcjonalnego, zostały ustalone zróżnicowane wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, maksymalnych nadziemnych intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy. Z uwagi na całkowite pokrycie ustaleniami miejscowych planów zostały zachowane brzegowe wielkości w/w wskaźników określone w planach, ale tereny posiadające szczególne uwarunkowania np. kulturowe spowodowały ich indywidualne rozpatrzenie i uzupełnienie.

W sporządzonym projekcie, na podstawie uwag i zaleceń złożonych w pismach na etapie opiniowania i uzgodnienia, skorygowano ustalenia planu ogólnego i uzupełniono uzasadnienie w tym:

- zgodnie z zaleceniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie skorygowano projekt poprzez:
 - odstąpienie od dopuszczenia nowej zabudowy w strefach 28SN (zmieniono geometrię, ograniczono profil dodatkowo, pow. zabudowy ustalony 0), w strefach 106SJ, 107SJ, 146SJ, 178SJ, 189SJ, 193SJ, 4SP, 55SN, 65SN, 29SU, 38SU, 40SU zmiana geometrii aby strefy znalazły się poza zasięgiem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% i poza zasięgiem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%. Ze strefy 7SP wydzielono strefę 21SP, gdzie powierzchnia zabudowy równa się 0. Ze strefy 14 SU wydzielono strefę 43SU, gdzie powierzchnia zabudowy równa się 0. Ze strefy 186SJ wydzielono 198SJ poza zasięgiem zagrożonych terenów. Strefę 36SJ zlikwidowano – w jej miejsce powstała strefa 45SU (zgodnie z obowiązującym mpzp) poza zasięgiem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% i poza

- zasięgiem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%;
- ograniczono profile stref SN na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią;
 - ograniczono profile stref SO na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią;
 - zgodnie z zaleceniem Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, skorygowano projekt poprzez:
 - ograniczenie profilu stref 1SU i 21SU, gdzie znajdują się kościoły ujęte w gminnej ewidencji zabytków;
 - ze strefy 6SU wydzielono strefę 42SU obejmującą kościół ujęty w gminnej ewidencji zabytków i ograniczono profil dodatkowy. Skorygowano wskaźniki wysokości zabudowy w ww. strefach.
 - zgodnie z zaleceniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie, skorygowano projekt poprzez:
 - ograniczenie profilu strefy 113SO która obejmuje otulinę rezerwatu przyrody „Las Gościbia”.
 - zgodnie z zaleceniem Gminnej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej skorygowano projekt poprzez:
 - wydzielenie z 74SJ – 199SJ z nowymi wskaźnikami, zgodnie z mpzp;
 - wydzielenie z 72SJ – 44SU z nowymi wskaźnikami, zgodnie z mpzp.

Fakt pełnego pokrycia gminy Budzów ustaleniami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub jego zmian zdefiniował o przynależności terenów do poszczególnych stref.

Sporządzony projekt planu ogólnego gminy Budzów poprzez wyznaczenie stref planistycznych i ustalenie wymaganych wskaźników podtrzymuje ustalenia obowiązujących w obszarze gminy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W przedłożonym projekcie planu ogólnego wyznaczono w zakresie zabudowy mieszkaniowej:

- strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną SJ,
- strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową SZ.

W strefach tych uwzględniono możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej zgodnie z ustaleniami obowiązujących miejscowych planów, w tym zgodnie z ustalonymi w nich wielkościami wskaźników: minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz

maksymalnego udziału powierzchni zabudowy. Równocześnie objęto strefami SZ tereny, które w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego znajdują się w terenach „R”, gdzie plan ustala możliwość realizacji zabudowy zagrodowej (dla posiadacza gospodarstwa rolnego na terenie wsi o powierzchni przekraczającej średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie Budzów) i zostały objęte wnioskami mieszkańców do planu ogólnego o ustalenie możliwości realizacji zabudowy zagrodowej

Ustalone w obowiązujących planach tereny zabudowy mieszkaniowej nie są w większości do chwili obecnej zabudowane. Ustalona wielkość zapotrzebowania na nową zabudowę wynosi 2299 osób, a liczba ta powiększona, zgodnie z rozporządzeniem o 30% kształtuje się na poziomie 2989 osób .

Wielkość ta limituje możliwość wyznaczenia dowolnie dużych, oczekiwanych we wnioskach, złożonych do planu ogólnego, nowych terenów do zabudowy mieszkaniowej. Koniecznym stało się jednoznaczne ustalenie możliwości wyznaczenia nowych terenów do zabudowy mieszkaniowej. Uzyskano oczekiwaną wielkość między innymi poprzez ustalenie chłonności terenów niezabudowanych w terenach ustalających możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej. Wynikiem tego było wskazanie, że na terenie gminy Budzów nie jest możliwe wyznaczenie nowych terenów mieszkaniowych (poza wyznaczonymi w obowiązujących mpzp) ponieważ chłonność terenów niezabudowanych, objętych mpzp jest znacząco wyższa niż maksymalna dopuszczalna chłonność terenów niezabudowanych w całej gminie.

4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu ogólnego z innymi dokumentami oraz sposób realizacji celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym

Projekt planu ogólnego jest zgodny z celami ochrony środowiska określonymi w nadrzędnych i równorzędnych dokumentach, ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej wymieniono najważniejsze z nich:

Szczebel międzynarodowy:

- VI Program Działań Wspólnoty w zakresie środowiska (Decyzja NR 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 22 lipca 2002 r. ustanawiająca Szósty Wspólnotowy Program Działań w zakresie środowiska naturalnego) oraz VII Program Działań Wspólnoty w zakresie środowiska (dokument roboczy Komisji Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobrze żyć w granicach naszej planety”, kierującego uwagę

na potrzebę opracowania programu działań w dziedzinie środowiska, stanowiącego przedłużenie prac nad rozwojem europejskiej polityki ochrony środowiska),

- Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, Berno (1979 r.),
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro (1992 r.),
- Konwencja o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro (1992 r.),
- Europejska Konwencja Krajobrazowa (ratyfikowana przez Polskę w 2005 r.),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. Urz. UE L 26/1 z 28.01.2012),
- dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 334/17 z 17.12.2010).

Szczebel krajowy:

- Koncepcja Rozwoju Kraju 2050 przyjęta Uchwałą nr 93 Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2025 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Rozwoju Kraju 2050 – która przedstawia wizję Polski na 2050, analizę megatrendów i wyzwań dla kraju.
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) przyjęta Uchwałą nr 8 Rady Ministra z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia

Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – która przyjmuje rozwój odpowiedzialny oraz społeczny i terytorialnie zrównoważony, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

- II Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, przyjmująca za główną zasadą zrównoważony rozwój rozumiany jako "takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne jak i przyszłe pokolenia". Dokument określa zasady prowadzenia polityki, a do najważniejszych z nich, w kontekście zakresu ustaleń planistycznych, wymienić należy m.in.:

✓ zasadę równego dostępu do środowiska przyrodniczego – traktowaną jako równowagę szans pomiędzy człowiekiem a przyrodą, poprzez zapewnienie zdrowego i bezpiecznego funkcjonowania jednostek ludzkich przy zachowaniu trwałości podstawowych procesów przyrodniczych wraz ze stałą ochroną różnorodności biologicznej;

✓ zasadę prewencji, która zakłada, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć w oparciu o posiadaną wiedzę, wdrożone procedury ocen oddziaływania na środowisko;

✓ zasadę uspołecznienia polityki ekologicznej, która ma być realizowana poprzez stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do udziału obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w procesach decyzyjnych związanych z zachowaniem zrównoważonego rozwoju.

- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 z perspektywą do 2030 r. przyjęty Uchwałą Nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r., który wyznacza cele w gospodarce odpadami : m.in. zapobieganie powstawaniu odpadów, zwiększanie recyklingu, ograniczania składowania odpadów, wdrażanie hierarchii postępowania z odpadami;
- Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.) został ogłoszony Komunikatem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 grudnia 2021 r., a jego celem jest poprawa jakości życia

mieszkańców poprzez osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza wynikających z prawa UE i krajowego.

Szczebel regionalny:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego – Uchwała Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003 roku w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego.

W dokumencie dokonano nową strukturalizację przestrzeni województwa. Zaproponowany podział na obszary funkcjonalno – krajobrazowe – terytoria odbiega od dotychczasowych podziałów - po pierwsze dlatego, że nie jest oparty na jednym, ale jest kombinacją kilku cech. Po drugie, eksponuje element ukształtowania i zagospodarowania terenu, czyli wspólnotę krajobrazu i problemów przestrzennych, po trzecie zaś daje system pełny i rozłączny, co znaczy, że każdy obszar administracyjny (każda gmina) należy do jednego i tylko jednego obszaru. W ten sposób gminę Budzów przydzielono do terytorium „Park-P1”.

Terytorium Park 1 przynależy do obszaru funkcjonalnego „Park górski”, który obejmuje ponad ¼ powierzchni województwa małopolskiego i tereny górskie stanowiące najcenniejszy w skali kraju kompleks przyrodniczo – krajobrazowy i ważny element europejskiego systemu biosfery. Poziom urbanizacji jest niski (27,6%), co przy tej gęstości zaludnienia oraz rozproszenia zabudowy oznacza wysoki stopień antropopresji i wynikający stąd w sposób nieunikniony wysoki poziom konfliktów przestrzennych pomiędzy wymaganiami ochrony środowiska i krajobrazu a rozwojem społeczno-gospodarczym.

Główne potencjały regionu to zasoby ludzkie (relatywnie młoda społeczność) oraz zasoby naturalne: walory krajobrazowe, wody mineralne, występowanie źródeł geotermalnych oraz infrastruktura uzdrowiskowa, turystyczno-hotelowa i największa w Polsce baza sportów zimowych i kwalifikowanej turystyki aktywnej. Obszar spełnia w skali kraju ważne funkcje kulturowe.

Głównym wyzwaniem rozwojowym jest utrzymanie atrakcyjności turystycznej obszaru jako najważniejszego w kraju terenu rekreacji zimowej i turystyki górskiej oraz osiągnięcie standardu usług turystycznych i sanatoryjnych konkurencyjnego w stosunku do regionów zagranicznych. Oznacza to przewyższenie podstawowych problemów rozwojowych, do których należą:

- niska dostępność transportowa, zwłaszcza zupełna niewydolność linii kolejowych, a przez to niewykorzystanie ich potencjału w redukcji ruchu indywidualnego,
- zanieczyszczenie środowiska, zwłaszcza powietrza, podważające sens funkcjonowania uzdrowisk i miejscowości turystyczno-rekreacyjnych,
- konieczność znalezienia równowagi między gospodarką człowieka, w szczególności związanym z turystyką, a koniecznością ochrony najcenniejszych krajobrazów i przyrody przed przeobrażaniem,
- mała liczba miejsc pracy poza sektorem czasu wolnego, sezonowość miejsc pracy,
- trudne, specyficzne warunki dla rozwoju rolnictwa – ostrzejszy klimat, duże przewyższenia, gorsza jakość gleb.

Główne kierunki działań rozwojowych obszaru Park powinny uwzględniać m.in.:

- wprowadzenie programu antysmogowego dla całego obszaru Park, w tym miejscowości turystycznych a zwłaszcza uzdrowiskowych; rozwój źródeł energii OZE w oparciu o istniejące tam zasoby geotermalne,
- programowe działania na rzecz jakości architektury i likwidacja chaosu reklamowego w miejscowościach turystycznych i przy drogach dojazdowych do nich,
- wzmożoną ochronę bioróżnorodności obszarów węzłowych i utrzymanie ciągłości powiązań pomiędzy obszarami cennymi przyrodniczo (korytarze ekologiczne),
- stworzenie sieci szlaków turystycznych – pieszych, rowerowych (w tym połączenia lokalnych szlaków z siecią „Velo Małopolska”), narciarstwa biegowego.

Rekomendacje do kształtowania polityki przestrzennej w dokumentach planistycznych i strategicznych gmin:

- wprowadzenie lokalnych przepisów w zakresie kodeksu dotyczącego umieszczania reklam powinno dotyczyć wszystkich gmin obszaru Park,
- wyznaczenie granic stref parków kulturowych i ich zakresu ochrony,
- uchwalenie planów ochrony i towarzyszących im planów chronionego krajobrazu tworzonych parków krajobrazowych,
- zapisy dotyczące powiązań pomiędzy obszarami chronionymi i cennymi przyrodniczo (korytarze ekologiczne).

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego zostały sformułowane wymagania dotyczące stworzenia spójnego systemu oznaczeń drogowych dla wszystkich kategorii dróg publicznych prowadzących do atrakcji turystycznych, a także wprowadzenie krajowego systemu ewidencji i oznaczeń dróg rowerowych, co powinno

znaleźć swoje odzwierciedlenie w części opisowej planu ogólnego w formie ustalenia zasad stosowania w gminie.

- Strategia Rozwoju Województwa. „Małopolska 2030” – Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.;
- Program strategiczny Ochrona środowiska dla województwa małopolskiego, stanowiący aktualizację Programu Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2007 – 2014., do realizacji w latach 2014 – 2020 przyjęty Uchwałą Nr LVI/894/14 z dnia 27 października 2014 r.;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Suskiego na lata 2022 – 2025 z perspektywą na lata 2026 – 2029 przyjęty Uchwałą Nr 0007/XLVII/340/2022 Rady Powiatu Suskiego z dnia 29 grudnia 2022 r.;

Szczebel lokalny:

- Program Ochrony Środowiska dla gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r. przyjęty Uchwałą Nr XXIX/286/2021 Rady Gminy Budzów z dnia 17 grudnia 2021 r.;
- Strategia Rozwoju Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 przyjęta Uchwałą Nr XXVIII/274/2021 Rady Gminy w Budzowie z dnia 26 listopada 2021 r.

4.4.Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego, zatem jego postanowienia będą wiążące przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dzięki temu rozwiązaniu gminy będą posiadały większy wpływ na rozwój zabudowy i jej charakter. Rozwiązanie to ma na celu ograniczyć niekontrolowane rozlewanie się zabudowy.

Brak uchwalenia planu ogólnego, a następnie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, może prowadzić do niekontrolowanej zabudowy, wzrostu zanieczyszczeń, degradacji terenów zielonych i rolniczych oraz problemów z infrastrukturą i komunikacją. Może to skutkować pogorszeniem jakości życia mieszkańców, wzrostem kosztów utrzymania infrastruktury oraz długofalową degradacją środowiska naturalnego.

Planowanie przestrzenne jest kluczowym narzędziem w zapewnieniu zrównoważonego rozwoju gminy, dlatego jego brak może mieć konsekwencje dla rozwoju gminy. Przede wszystkim brak planu ogólnego na terenie gminy Budzów uniemożliwi uchwalenia zmiany obowiązujących planów miejscowych, które muszą być zgodne z planem

ogólnym. Brak realizacji ustaleń planu ogólnego gminy Budzów może przyczynić się do jej nieprawidłowego i ograniczonego rozwoju.

4.5. Istotne dla projektu planu ogólnego zapisy zawarte w ustawach

Projekt planu ogólnego zawiera istotne z punktu widzenia ochrony środowiska i krajobrazu, zapisy wynikające z ustawy *Prawo ochrony środowiska* z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.). Zgodnie z art. 72 ww. ustawy w planie ogólnym należy zapewnić warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, m.in. poprzez:

- ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi,
- zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy (...), ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni,
- uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej,
- zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych,
- uwzględnienia potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom,
- uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi.

Ustawa ta wskazuje na zakres zagadnień, które należy w planie ogólnym uwzględnić, a analizowany projekt planu ogólnego spełnia warunki ustawowe. W zakresie zasad ochrony środowiska i przyrody w planie:

- ustalono strefy otwarte wolne od zabudowy na których zachowuje się funkcję gruntów leśnych, rolnych, wodny terenów łąk, zieleni naturalnej;
- wyznaczono strefy planistyczne dopuszczające zainwestowanie i zabudowę, określając jednocześnie optymalne wskaźniki zabudowy i zachowanie minimalnego udziału biologicznie czynnego na ich terenie zapewniając tym m.in. ochronę krajobrazu środowiska i lokalnych warunków klimatycznych;
- dla każdej strefy wielofunkcyjnej z zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej jako profil dodatkowy dopuszczono pozostawienie terenu zieleni naturalnej;

Ustawa *Prawo ochrony środowiska* w art. 73 ust. 1 stanowi, że w planie ogólnym należy uwzględnić ograniczenia wynikające z:

- 1) ustanowienia szczególnych form ochrony przyrody,
- 2) utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania lub stref przemysłowych,
- 3) wyznaczenia obszarów cichych w aglomeracji oraz obszarów cichych poza aglomeracją,
- 4) strategicznych map hałasu,
- 5) ustalenia w trybie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 960 z późn. zm.) warunków korzystania z wód regionu wodnego i zlewni oraz ustanowienia stref ochronnych ujęć wód, a także obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych,
- 6) przepisów ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. *o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych*.

W nawiązaniu do powyższego na terenie gminy Budzów występuje 1 pomnik przyrody – którego zachowanie i ochronę określają przepisy odrębne. Gmina na krótkim odcinku graniczy z rezerwatem przyrody „Las Gościbia” znajdującym się w gminie Sułkowice w powiecie myślenickim, którego otulina wkracza w niewielkim fragmencie na teren gminy Budzów.

Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej pismem WS.672.29.2024.TJ z dnia 12 listopada 2024 r. przekazało informację, że Rada Powiatu nie wyznaczyła obszarów cichych w obrębie aglomeracji ani poza aglomeracją na terenie Gminy Budzów.

Na terenie gminy Budzów nie wyznaczono stref ochronnych ujęć wody. Na terenie gminy Budzów nie znajdują się również żadne udokumentowane i nieudokumentowane główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP), jak również lokalne zbiorniki wód podziemnych (LZWP).

Na terenie gminy Budzów nie ma wyznaczonych terenów zamkniętych, ustalonych przez Ministra Infrastruktury i Ministra Obrony Narodowej.

W obszarze gminy nie zostały ustanowione żadne inne obszary ograniczonego użytkowania. W obszarze gminy nie zostały również wyznaczone strefy przemysłowe w rozumieniu art. 136a ustawy *Prawo ochrony środowiska*.

Na terenie gminy Budzów występują tereny z ograniczeniami zabudowy, wynikającymi z:

- terenów objętych ochroną prawną na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody: otulina rezerwatu „Las Gościbia” i pomniki przyrody,

- terenów objętych strefami ochrony konserwatorskiej, obszarów ujętych w rejestrze zabytków i ewidencji zabytków, stanowisk archeologicznych;
- terenów przyległych do lasów (na zasadach wynikających z przepisów odrębnych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie);
- pasów izolujących tereny cmentarne 50 m i 150 m zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze;
- lokalizacji dróg wojewódzkich z uwagi na ich oddziaływanie. Ograniczenia wynikają również z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 24 czerwca 2002 r. w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących dróg publicznych;
- gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych, stanowiących tereny chronione w myśl ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 84).;
- lokalizacji zlikwidowanego odwiertu poszukiwawczego na terenie wsi Jachówka nr dz. 1227/1 w promieniu 5 m.

Mając na uwadze uwarunkowania, potrzeby i możliwości rozwoju gminy Budzów, a także przyjęte dokumenty na szczeblu gminy i województwa, w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wskazano kierunki rozwoju:

- a) poprawa ładu przestrzennego, estetyki struktur przestrzennych i krajobrazu:
 - zachowanie właściwych proporcji pomiędzy poszczególnymi elementami zagospodarowania przestrzennego,
 - ograniczanie rozproszenia budownictwa poprzez lokalizację nowej zabudowy w obszarze zwartej struktury funkcjonalno – przestrzennej,
 - poprawa walorów estetycznych istniejącej przestrzeni publicznych,
 - ochrona krajobrazu,
 - ochrona dziedzictwa kulturowego,
 - dbałość o zachowanie czystości środowiska naturalnego.
- b) zrównoważony i bezpieczny rozwój:
 - ochrona akustyczna terenów mieszkaniowych,
 - ograniczanie rozproszenia budownictwa,
 - ograniczanie mieszania funkcji,
 - ograniczenie budownictwa na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,

- ograniczenie budownictwa na terenach osuwisk aktywnych, okresowo aktywnych i nieaktywnych,
 - lokalizacja nowych terenów aktywności gospodarczej,
 - rozwój infrastruktury turystycznej i agroturystycznej oraz stworzenie oferty rekreacyjnej,
 - rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz turystyki weekendowej,
 - rozwój wielofunkcyjnego rolnictwa.
- c) poprawa jakości życia mieszkańców:
- ochrona akustyczna terenów mieszkaniowych,
 - realizacja nowych terenów sportowo – rekreacyjnych,
 - rozbudowa infrastruktury technicznej,
 - rozbudowa infrastruktury drogowej,
 - budowa ciągów pieszo-rowerowych,
 - modernizacja ciągów pieszo-jezdnych,
 - poprawa ciągów komunikacji pieszej.

Plan ogólny powinien respektować i kontynuować ustalone kierunki zmian przyjęte w poprzednich opracowaniach, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, strategii rozwoju gminy z uwzględnieniem postulowanych przez mieszkańców i instytucji kierunków rozwoju.

Za obszary wymagające rehabilitacji uznaje się tereny bezpośrednio przylegające do terenów dróg – kierunek uporządkowanie i realizacja zieleni o charakterze izolacyjnym oraz tereny zieleni miejskiej – kierunek uporządkowanie. W obszarze gminy Budzów nie występują tereny wymagające remediacji w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska. Dla gminy Budzów dotychczas nie sporządzono Gminnego Programu Rewitalizacji i nie wyznaczono obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą *o ochronie przyrody*, z dnia 16 kwietnia 2004 r., w planie ogólnym muszą być uwzględnione cele ochrony przyrody, wśród których do najbardziej istotnych należą:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,

- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody.

Ustalenia analizowanego projektu planu ogólnego nie powinny negatywnie wpływać na gatunki oraz siedliska przyrodnicze występujące w sąsiedztwie obszaru objętego opracowaniem, gdyż uściślają w zakresie ochrony przyrody warunki, na jakich ma odbywać się zagospodarowanie terenu, istotne dla zachowania siedlisk przyrodniczych. Analizowany projekt planu ogólnego realizuje inne cele ustawy o ochronie przyrody poprzez m.in.: zachowanie strefy otwartej i jej bioróżnorodności. Ochrona środowiska związana jest z różnymi dziedzinami działalności ludzkiej. Dodatkowo występują ustawy, regulujące w sposób szczegółowy zakres i zasady tej ochrony – takie jak: ustawa o *ochronie zwierząt* (t. j. Dz. U. 2023, poz. 1580 z późn. zm.), ustawa o *lasach* (t. j. Dz. U. 2025, poz. 567 z późn. zm.), ustawa o *ochronie gruntów rolnych i leśnych* (t. j. Dz. U. 2024, poz. 82 z późn. zm.).

4.6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu planu ogólnego

Wśród istniejących i potencjalnych problemów ochrony środowiska na terenie gminy Budzów, wymienić należy m. in.:

- zanieczyszczenie pochodzenia antropogenicznego wód powierzchniowych,
- występowanie charakterystycznych dla terenów zabudowanych gleb antropogenicznych – przekształconych w wyniku działalności człowieka,
- zanieczyszczenia powietrza oraz zagrożenia związane z generowaniem hałasu z terenów komunikacyjnych,
- występowanie terenów zagrożonych osuwiskami i ruchami masowymi ziemi.

Opracowywany dokument odnosi się do obszaru położonego w jednostce administracyjnej o charakterze wiejskim z częściowym zainwestowaniem, gdzie dokonano już przekształcenia środowiska. Niezagospodarowane na chwilę obecną tereny zielone i rolne plan zakłada w dużej mierze zachować. Dla takiego zagospodarowania terenów najistotniejsze jest ograniczenie zanieczyszczeń przenikających do gleby oraz powietrza, oraz zapewnienie maksymalnej możliwej różnorodności biologicznej. W wyznaczonych 10 strefach oprócz podstawowego profilu funkcjonalnego określonego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 listopada 2024 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. 2024 poz. 1775), zostały ustalone dodatkowe profile funkcjonalne dla poszczególnych stref oraz zaproponowano podtrzymanie

ustalonych w obowiązujących planach miejscowych wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, maksymalnych nadziemnych intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy w poszczególnych strefach planistycznych, które zachowują harmonię terenów z otoczeniem oraz nawiązują do obecnie obowiązujących przepisów oraz standardów ochrony środowiska.

5. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA KOMPONENTY ŚRODOWISKA I ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z ustaleń projektu planu ogólnego, tj. wskazanych stref planistycznych oraz określonych gminnych standardów urbanistycznych, które mogą wpływać na rozwój zabudowy i zagospodarowania oraz oddziaływanie w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza, wytwarzania odpadów, wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, emitowania hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii. Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny a także formy ochrony przyrody i korytarze ekologiczne.

Przedmiotem oceny zawartej w prognozie są ustalenia projektu planu ogólnego gminy Budzów. W ramach planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, a następnie na ich podstawie, zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, określono strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne.

W związku z pokryciem całego obszaru gminy Budzów ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które stanowią podstawę dla wydawania pozwoleń na budowę, na jej terenie nie zaistniała potrzeba ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu w postaci decyzji WZ lub ULICP, tym samym nie było potrzeby wyznaczenia w planie ogólnym obszarów uzupełnienia zabudowy.

Ze względu na wiejski charakter gminy nie wyznaczono zabudowy śródmiejskiej. W planie ogólnym gminy Budzów nie ustalono gminnych standardów urbanistycznych w zakresie dostępności infrastruktury społecznej. W projekcie planu ogólnego przewidziano przyrost terenów w ramach strefy SU – 3,08 ha, SP – 2,71 ha oraz SN – 80,88 ha. Zapisy

planu ogólnego gminy Budzów będą uwzględniane przy sporządzaniu zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.1. Oddziaływanie na rzeźbę terenu i gleby wraz z gospodarką odpadami

Strefy SJ, SZ, SU i SP

Strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną SJ obejmują na terenie gminy Budzów powierzchnię 850,5 ha, co stanowi 11,6% ogólnej powierzchni gminy natomiast strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową zagrodową SZ zajmują powierzchnię 28,9 ha, co stanowi 0,4% ogólnej powierzchni gminy. Strefy te obejmują dotychczasową zabudowę w gminie Budzów oraz tereny wyznaczone w obowiązujących mpzp pod zabudowę mieszkaniową. W obrębie tych stref nie przewiduje się przyrostów nowych terenów do zainwestowania.

Strefy usługowe SU obejmują powierzchnię 22,8 ha, co stanowi zaledwie 0,3% ogólnej powierzchni gminy. W projekcie planu ogólnego przyrost terenów do zainwestowania w obrębie strefy usługowej SU wynosi 3,08 ha. Nowe tereny inwestycyjne dla strefy SU wyznaczono na terenie miejscowości Palcza (38SU – 39SU), Baczyn (4SU i 35SU – 36SU) i Jachówka (18SU i 20SU).

Strefy gospodarcze SP zajmują powierzchnię 14,8 ha, czyli 0,2% ogólnej powierzchni gminy i zostały wydzielone na terenie miejscowości Bieńkówka, Baczyn, Jachówka i Palcza. W obrębie tych stref projekt planu ogólnego przewiduje przyrost nowych terenów do zainwestowania na powierzchni 2,71 ha. Większość wyznaczonych stref jest zgodnych z zapisami obowiązujących na terenie gminy Budzów mpzp. Nowe tereny inwestycyjne wyznaczono w ramach strefy 1SP na terenie miejscowości Palcza oraz 18SP na terenie miejscowości Budzów i stanowią one poszerzenie terenów przeznaczonych w obowiązujących mpzp pod tereny usługowo produkcyjne.

Odpowiednie planowanie przestrzenne pozwala na racjonalne gospodarowanie gruntami, minimalizowanie degradacji gleby oraz ochronę wartościowych terenów przed niekontrolowaną urbanizacją. Tereny przeznaczone pod zainwestowanie znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie terenów dotychczas zabudowanych, które koncentrują się wzdłuż dolin rzecznych i głównych ciągów komunikacyjnych.

Przekształceniom mogą ulec jedynie tereny wyznaczone w obowiązujących mpzp pod zainwestowanie, które dotychczas nie zostały zabudowane i zostały zaliczone do stref SJ, SZ, SU i SP oraz tereny wskazane jako przyrosty terenów inwestycyjnych w strefach SU i SP. Wprowadzenie zabudowy związane jest m.in. z posadowieniem budynków. Tego typu

przekształcenia, prowadzące do wprowadzenia nowego zainwestowania w postaci nowych budynków i obsługującej je infrastruktury komunikacyjnej, wiążą się z nieodwracalnym zniszczeniem powierzchni ziemi i gleby. Mogą w ten sposób powstawać nowe formy antropogeniczne, takie jak: powierzchnie niwelowane, zwałowiska czy nasypy. Przyrosty terenów inwestycyjnych w strefach SU i SP położone są w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy, w związku z tym wpływ na powierzchnię ziemi i gleby będzie nieznaczący. Ograniczenie strefowe dopuszczonych zabudowań w planie ogólnym powinno w znacznym stopniu ograniczyć nieracjonalne przekształcanie powierzchni ziemi.

Roboty ziemne wykonywane przy fundamentowaniu budynków prowadzą do powstawania znacznych ilości mas ziemnych, które należy właściwie zagospodarować. Z tego względu masy ziemne uzyskane z wykopów, spełniające wymagane normy jakości gruntu, powinny być wykorzystane w obrębie inwestycji – na przykład do kształtowania zieleni towarzyszącej obiektom. Dopuszcza się również możliwość wywozu tych mas poza teren działki, zgodnie z przepisami odrębnymi (tj. ustawy o odpadach).

Plan ogólny gminy Budzów w sposób kompleksowy wpływa na powierzchnię ziemi, dbając o racjonalne gospodarowanie gruntami, ochronę gleb rolniczych i leśnych oraz ograniczenie negatywnych skutków urbanizacji i infrastruktury. Projekt planu ogólnego gminy Budzów uwzględnia występowanie osuwisk aktywnych, osuwisk okresowo aktywnych, osuwisk nieaktywnych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi. Przy wyznaczaniu stref funkcjonalnych planu ogólnego wzięto pod uwagę występowanie osuwisk i terenów zagrożenia ruchami masowymi. W ww. obszarach w planie ogólnym nie wyznaczono nowych obszarów zabudowy, utrzymano zasięg z obowiązujących planów miejscowych. W obszarach tych utrzymano wskaźniki zabudowy ustalone w obowiązujących planach miejscowych. Obszary osuwisk występują w większości w wyznaczonych strefach otwartych SO. Projekt planu ogólnego ze względu na brak możliwości określenia szczegółowych ustaleń nie ma narzędzi ustalenia bardziej szczegółowych zapisów. Konieczne będzie ustalenie stosowanych zakazów i wytycznych na etapie sporządzania nowych planów miejscowych.

Projekt planu ogólnego, poprzez realizację nowych budynków przewiduje wzrost ilości odpadów powstających w obrębie nowej zabudowy. W okresie realizacji inwestycji będą to odpady z budowy, a w trakcie funkcjonowania będą to odpady o charakterze bytowym z zabudowy mieszkaniowej i letniskowej oraz zależne od charakteru planowanej działalności usługowej i produkcyjnej. Z uwagi na charakter nowych terenów zabudowy będą to jednak głównie odpady komunalne.

Strefy SI, SK i SC

W projekcie planu ogólnego gminy Budzów nie przewiduje się przyrostu nowych terenów w obrębie strefy infrastrukturalnej SI, strefy komunikacyjnej SK oraz strefy cmentarza SC w związku z czym nie prognozuje się negatywnego wpływu tych stref na powierzchnię ziemi, gleby i gospodarkę odpadami.

Strefy SO

Na obszarze gminy Budzów nie występują gleby I i II klasy bonitacyjnej. Gleby III klasy zajmują powierzchnię ok. 71,66 ha (ok. 49,78 ha gleby R, ok. 10,59 ha gleby Ł, ok. 11,29 ha gleby Ps) co stanowi ok. 0,97% powierzchni gminy (odczyt z mapy pozyskanej do Planu Ogólnego). Gleby klas III stanowią ok. 3% powierzchni użytków rolnych, a grunty klas IV ok. 47%. Największe skupisko gleb klasy III jest w miejscowości Budzów. Niewielki odsetek występuje w Palczy i Bieńkówce.

Występujące w obszarze gminy Budzów grunty rolne stanowiące użytki rolne klasy III oraz grunty leśne podlegają ochronie. Na tych terenach nie wyznaczono nowych stref zabudowy, utrzymano jedynie strefy zabudowy wyznaczone już w obowiązujących planach miejscowych. Grunty klasy III i grunty leśne znajdują się przede wszystkim w strefach otwartych SO. Częściowe utrzymanie tych terenów w ramach strefy otwartej przyczynia się do zapobiegania degradacji i przekształceniom gruntów rolnych na cele nierolnicze, co pozwala na ograniczenia procesów erozyjnych poprzez kontrolowane użytkowanie ziemi.

Korzystnie na gleby oddziaływać będą także tereny rolnicze w strefach, na których będzie utrzymywany potencjał produkcyjny gleb i przydatność dla produkcji rolniczej. Wprowadzanie zieleni i zachowanie współczynnika powierzchni biologicznie czynnej ograniczy infiltracyjne przenikanie zanieczyszczeń do gleb.

Strefy SN

Na terenie gminy wyznaczono 65 stref zieleni i rekreacji SN o łącznej powierzchni 94,3 ha, co stanowi 1,3% ogólnej powierzchni gminy. Strefy te wyznaczono głównie na terenie miejscowości Palcza, na terenie miejscowości Budzów, wzdłuż potoku Jachówka w miejscowości Bieńkówka oraz w Baczynie w bezpośrednim sąsiedztwie stref SJ i SZ. Przyrost nowych terenów w ramach stref SN wynosi 80,88 ha. Nowe tereny inwestycyjne wyznaczono na terenie miejscowości Palcza (1SN – 5SN), Baczyn (10SN – 13SN), Zachełmna (66SN i 69SN), Budzów (17SN, 19SN, 23SN – 25SN, 64SN – 65SN i 29SN – 35SN), Jachówka (36SN, 38SN – 40SN, 42SN, 45SN – 46SN i 48SN) i Bieńkówka (50SN,

52SN – 54SN, 59SN – 63SN, 67SN – 68SN i 70SN). W strefach SN dla których w profilu dodatkowym wskazano możliwość realizacji usług prace związane z zagospodarowaniem terenów będą skutkowały krótkotrwałym i chwilowym przekształceniem powierzchniowej warstwy ziemi.

W przypadku wprowadzenia w analizowanych strefach zabudowy dojdzie do przekształcenie terenu oraz zmiany w strukturze gruntów, oddziałując głównie na warstwę glebową. Wszelka działalność związana z wykorzystaniem terenu przez człowieka stanowi zakłócenie funkcji spełnianych przez glebę. Powstanie zabudowy spowoduje pokrycie powierzchni terenu nawierzchnią nieprzepuszczalną oraz przekształcenie struktury gruntu na głębokość oddziaływania fundamentów.

Strefy SG

Strefy górnictwa SG obejmują na terenie gminy Budzów powierzchnię 9,8 ha, co stanowi około 0,1% ogólnej powierzchni gminy. W obrębie stref górnictwa SG obejmujących udokumentowane złoża surowców naturalnych oraz wyznaczone tereny i obszary górnicze zlokalizowane na terenie miejscowości Palcza oddziaływanie bezpośrednie na powierzchnię ziemi skutkować będzie dalszą zmianą ukształtowania terenu, wynikającą z konieczności usunięcia warstwy gleby oraz nadkładu na złożu. Dalsza eksploatacja piaskowca będzie powodować powstanie obniżenia w stosunku do terenów otaczających. Po zakończeniu eksploatacji tereny te zostaną zrehabilitowane w kierunku rolnym, rolno – leśnym lub leśnym.

5.2.Oddziaływanie na zasoby naturalne

Zgodnie z ogólnodostępnym rejestrem obszarów górniczych i zamkniętych podziemnych składowisk dwutlenku węgla (System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS), prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy oraz dokumentacją będącą w posiadaniu Urzędu Górniczego w Krakowie, na przedmiotowym obszarze występują tereny górnicze i obszary górnicze.

Na mocy decyzji Starosty Suskiego nr WS.6522.2.2011.TJ z dnia 18 stycznia 2012 r. ustanowiono obszar i teren górniczy „**Palcza**” (Nr w rejestrze 10-6/6/507/a,b):

- „**Palcza – Pole I**” na terenie dz. nr 2338/4, 2338/2, 2343, 2344/1, 2352/3, 2352/4, 4797/4, 2352/2, 2352/1, 4797/3 o powierzchni 10 883 m² i
- „**Palcza – Pole II**” na terenie dz. nr 2380/1, 2380/2, 2380/3, 2380/4, 2380/5, 2380/6 o powierzchni 6084 m².

Koncesja na wydobywanie została wydana dla Firmy Budowlano-Remontowej „Jędrus” i obowiązuje do 31.12.2031 r.

Decyzją Starosty Suskiego nr WS. 6522.1.2011.TJ z dnia 19 grudnia 2011 r. ustanowiono obszar i teren górniczy „**Palcza II**” (Nr w rejestrze 10-6/6/506/a,b):

- „**Palcza II – Pole I**” na terenie dz. nr 2715/1, 2716/1, 2710/39 o powierzchni 3 994 m²
- „**Palcza II – Pole II**” na terenie dz. nr 2710/18, 2710/19, 2739, 2740 i 2741/1 o powierzchni 4 338 m².

Koncesja została wydana dla firmy BUD SERWIS „DOBOSZ” i obowiązuje do 31.12.2031 r.

Decyzją Marszałka Województwa Małopolskiego nr SR-IX.7422.51.2024.WW z dnia 27 lutego 2025 r. ustanowiono obszar i teren górniczy „**Palcza III**” (Nr w rejestrze 10-6/6/533):

- „**Palcza III**” na terenie dz. nr 2428, 2429, 2430/1, 2431, 2433/1, 2434, 2435/1, 2435/2, 2439/1, 2439/2, 2440/1, 2440/2, 2440/3, 2440/4, 2441 o powierzchni 18 505,00 m².

Koncesja została wydana dla firmy „Kopalnia Piaskowca” i obowiązuje do 31.12.2073 r.

W projekcie zapewniono możliwość dalszej prowadzenia eksploatacji złóż, które są eksploatowane metodą odkrywkową wprowadzając znaczące ograniczenia w zagospodarowaniu powierzchni ziemi. W projekcie planu obszary udokumentowanych złóż oraz wyznaczone tereny i obszary górnicze zostały objęte strefami górniczymi SG.

Sposób zagospodarowania terenów położonych w obrębie udokumentowanych złóż kopalin, powinien uwzględnić wymogi ochrony tych złóż określone w przepisach powszechnie obowiązujących; w szczególności w przepisach ustawy *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) oraz *Prawo geologiczne i górnicze* (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 69 z późn. zm.). Eksploatacja surowców i działania związane z rekultywacją i poeksploatacyjnym zagospodarowaniem terenu powinny być prowadzone zgodnie z wydanymi koncesjami i innymi regulacjami wynikającymi z przepisów odrębnych.

5.3. Oddziaływanie na warunki wodne

Strefy SJ, SZ, SU i SP

Zasady wprowadzania ścieków do wód i do ziemi określa ustawa *Prawo wodne*, która mówi o tym, czego wprowadzane do wód bądź do ziemi ścieki nie mogą zawierać oraz czego nie mogą powodować w wodach, do których są wprowadzane. Odpowiednia gospodarka

ściekami jest kluczowa dla utrzymania czystości wód powierzchniowych i podziemnych, a także gleby. Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia ludność w wodę, jak również odprowadzania ścieków oraz wód opadowych i roztopowych. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych tj. SJ, SZ, SU i SP dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych zgodnie z obowiązującymi mpzp. Przyrost nowych terenów inwestycyjnych dotyczy stref SU – 3,08 ha oraz stref SP – 2,71 ha. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z doprowadzeniem infrastruktury technicznej, tj. sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Wprowadzenie nowej zabudowy na tereny wyznaczone do zainwestowania w obowiązujących mpzp, które jeszcze nie zostały zabudowane może przyczyniać się w zakresie wód powierzchniowych do zagrożenia ich zanieczyszczeniami na terenach o nieuregulowanej gospodarce wodno-ściekowej oraz możliwości zmiany kierunku spływu wód opadowych w obszarze wykonywania ziemnych prac budowlanych oraz z terenów zabudowanych i utwardzonych. Wobec czego przy wzroście powierzchni zabudowy na terenie gminy w miarę możliwości w sposób równomierny powinno się rozwijać sieć wodociągową oraz sieci kanalizacji ściekowej i deszczowej.

Wprowadzenie zapisami planu ogólnego stref pod zabudowę głównie mieszkaniową SJ i SZ oraz w mniejszym stopniu pod zabudowę usługową SU i usługowo-produkcyjną (strefa gospodarcza SP) może wpłynąć na ograniczenie zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego pochodzącego ze źródeł rolniczych. Jednak jak wspomniano powyżej przy rozwoju nowego rodzaju zabudowy należy wraz z powstawaniem nowych inwestycji, zapewnić odprowadzanie ścieków w sposób powodujący jak najmniej zanieczyszczeń.

Przy wyznaczaniu stref funkcjonalnych planu ogólnego wzięto pod uwagę występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, które na terenie gminy zostały wyznaczone od cieków: Paleczka, Zachełmka, Jachówka i Droszczyzna. W ww. obszarach w planie ogólnym nie wyznaczono nowych obszarów zabudowy, jedynie utrzymano zasięg terenów budowlanych z obowiązujących planów miejscowych. Utrzymano również niewielkie wydzielone enklawy terenów o wykształconej istniejącej formie użytkowania (bez poszerzeń) wskazanych w ewidencji gruntów i budynków. Równocześnie zgodnie z zaleceniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie odstąpiono od

dopuszczenia nowej zabudowy w strefach objętych zasięgiem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% i poza zasięgiem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%.

Strefy SI, SK i SC

W projekcie planu ogólnego gminy Budzów nie przewiduje się przyrostu nowych terenów w obrębie strefy infrastrukturalnej SI, strefy komunikacyjnej SK oraz strefy cmentarza SC w związku z czym nie prognozuje się negatywnego wpływu tych stref na warunki wodne.

Strefy SO

Zachowanie powierzchni biologicznie czynnej w obszarach zurbanizowanych to kolejny istotny aspekt ochrony zasobów wodnych. Plan uwzględnia również zachowanie dużych powierzchni gruntów rolnych i leśnych w ramach strefy otwartej, które pełnią kluczową rolę w naturalnej retencji wód. Utrzymanie pasów zieleni wzdłuż rzek, rowów melioracyjnych i terenów podmokłych wspiera naturalne procesy filtracyjne, redukując spływ nawozów i środków ochrony roślin do cieków wodnych. Gmina dąży w ten sposób do ograniczenia eutrofizacji wód, poprawy ich czystości oraz ochrony przed długoterminową degradacją ekosystemów wodnych.

Plan przewiduje także ochronę systemów melioracyjnych i sieci rowów odwadniających, które mają kluczowe znaczenie dla gospodarki wodnej gminy. Ich prawidłowe funkcjonowanie pozwala na regulację poziomu wód gruntowych, zapobieganie ich nadmiernemu odpływowi oraz ochronę użytków rolnych przed przesuszeniem.

Strefy SN

W strefach SN, w których w ramach profilu dodatkowego dopuszcza się realizację usług powstanie nowej zabudowy oraz pokrycie części powierzchni terenu antropogenicznymi, nieprzepuszczalnymi materiałami (dachy budynków, drogi, place, parkingi, itp.) może spowodować miejscową zmianę warunków infiltracji wód do warstw wodonośnych. Woda opadowa będzie spływać bezpośrednio do rowów i cieków i jednocześnie jej odprowadzenie będzie następowało w krótszym czasie. Może to w pewnym stopniu wpłynąć na lokalne zmniejszenie dostawy wody do zasobów wody gruntowej oraz zmniejszenie parowania powierzchniowego.

Sugeruje się, aby stosować rozwiązania umożliwiające retencjonowanie wody w obrębie nieruchomości. Tam, gdzie to możliwe ze względu na ochronę wód i gleb, należy stosować nawierzchnie ażurowe, ograniczając nawierzchnie nieprzepuszczalne. Również zastosowanie systemów, pozwalających na zwiększenie retencji i infiltracji i zagospodarowanie wód opadowych w obrębie działki, wszędzie tam gdzie warunki gruntowo-wodne na to pozwalają, spowodowałyby zmniejszenie negatywnego oddziaływania na zasoby wód podziemnych.

Równocześnie zgodnie z zaleceniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie ograniczono profile stref SN i SO na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (Q10%) oraz średnie (Q1%).

Strefy SG

Wyznaczone strefy SG położone są w znacznym oddaleniu od cieków wodnych, poza granicami GZWP w związku z czym dalsze prowadzenie eksploatacji złóż w ich obrębie zgodnie z wprowadzonymi zasadami gospodarki wodno – ściekowej nie będzie oddziaływać na jakość wód.

5.4.Oddziaływanie na obszary Natura 2000, Rezerwaty Przyrody, Obszary Chronionego Krajobrazu

Strefy SJ, SZ, SU, SP, SI, SK, SC, SO, SN i SG

W granicach administracyjnych gminy Budzów występują obiekty objęte ochroną na podstawie ustawy o *ochronie przyrody* z dnia 16 kwietnia 2004 r. do których zalicza się 1 pomnik przyrody.

W granicach administracyjnych gminy Budzów nie występują obszarowe formy ochrony przyrody na podstawie ustawy o *ochronie przyrody* z dnia 16 kwietnia 2004 r., jednak gmina na krótkim odcinku graniczy z rezerwatem przyrody „Las Gościbia” znajdującym się w gminie Sułkowice w powiecie myślenickim, którego otulina wkracza w niewielkim fragmencie na teren gminy Budzów obejmując powierzchnię 44,4 ha, co stanowi 0,6% ogólnej powierzchni gminy. Teren otuliny rezerwatu przyrody „Las Gościbia” objęto w całości jedną strefą planistyczną – 113SO dla której wyznaczono zgodnie z zaleceniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie jedynie profil podstawowy. W związku z powyższym nie przewiduje się zmiany sposobu zagospodarowania we

wskazanej strefie, co jest zgodne z ustanowionym planem ochrony dla rezerwatu przyrody „Las Gościbia”.

Najbliższy Obszar Natura 2000 „Cedron” znajduje się w odległości około 10 km na północ od granicy gminy Budzów, kolejno Obszary Natura 2000 „Na Policy” i „Pasma Policy” znajdują się w odległości około 12 – 13 km na południowy zachód od granic analizowanego obszaru natomiast około 12 km na wschód od granicy gminy Budzów znajduje się obszar Natura 2000 „Raba z Mszanką”. W odległości około 3 km na południe od granicy gminy znajduje się Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu.

W związku ze znaczną odległością wskazane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne nie wpłyną negatywnie na gatunki i siedliska chronione na ww. Obszarach Natura 2000. Co więcej, ze względu na kierunkowy i ogólny charakter projektu planu ogólnego i brak wskazania konkretnych zamierzeń inwestycyjnych nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obiekty i obszary chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*. W przypadku pomników przyrody, w których pobliżu istnieje możliwość rozwoju zabudowy, należy zakładać, że wszelkie prace i rozwiązania będą prowadzone zgodnie z odpowiednimi przepisami, tj. art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*.

5.5. Oddziaływanie na korytarze ekologiczne

Strefy SJ, SZ, SU i SP

Obszar gminy Budzów znajduje się w zasięgu korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym Kpd-13B „Beskidy Średnie”, który przebiega przez środkową i południową część gminy natomiast w zachodniej części gminy przebiega korytarz ekologiczny Dolina Skawy KPd-13D. Wyznaczone korytarze przebiegają przez mozaikowe rozległe tereny leśno – zadrzewieniowo – rolne, które współtworzą: kompleksy leśne, zagajniki, tereny rolnicze (dominacja łąk i pastwisk), potoki wraz ze swoją obudową biologiczną. Takie warunki środowiskowe sprzyjają przemieszczaniu się różnych gatunków zwierząt, ich dłuższemu lub krótszemu bytowaniu oraz żerowaniu.

Na niewielkich odcinkach ww. korytarze przebiegają przez tereny zainwestowane, co ma miejsce wzdłuż potoku Jachówka w rejonie przysiółków Prymulówka, Martusakówka, Adamkówka, Morągówka i Głowaczówka w miejscowości Jachówka oraz przysiółka Partykowo w Budzowie, co uszczupla możliwości migracyjne zwierzyny na tych odcinkach.

Najważniejszym celem ochrony korytarzy ekologicznych jest zachowanie przestrzennej spójności i ciągłości siedlisk oraz wyeliminowanie (nie tworzenie nowych)

barier technicznych, w całości przecinających poprzecznie przestrzeń korytarzy. Zwłaszcza w zasięgu przebiegu korytarzy dolinnych konieczne jest zachowanie istniejących powierzchni leśnych i wodnych, jako podstawowych typów siedlisk wykorzystywanych w migracji organizmów.

Wskazane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane i wskazane do zabudowy w planach miejscowych, wnioski interesariuszy oraz analizę uwarunkowań przyrodniczych gminy. Plan zakłada, że nowa zabudowa będzie się koncentrować w istniejących strukturach osadniczych, co oznacza, że rozwój gminy nie będzie się rozprzestrzeniał na obszary cenne pod względem przyrodniczym. Przyrost nowych terenów inwestycyjnych obejmuje strefę SU – 3,08 ha oraz strefę SP – 2,71 ha. Wyznaczone nowe tereny inwestycyjne w obrębie stref SU i SP znajdują się całkowicie poza korytarzem ekologicznym Kpd-13B „Beskidy Średnie”.

Strefy SI, SK i SC

W projekcie planu ogólnego gminy Budzów nie przewiduje się przyrostu nowych terenów w obrębie strefy infrastrukturalnej SI, strefy komunikacyjnej SK oraz strefy cmentarza SC w związku z czym nie prognozuje się negatywnego wpływu tych stref na drożność korytarza ekologicznego Kpd-13B „Beskidy Średnie”.

Strefy SO

W projekcie planu ogólnego gminy Budzów przeważająca część terenów znajdujących się w zasięgu krajowych korytarzy ekologicznych została objęta strefami otwartymi SO, przez co migracja i ochrona zwierząt powinna zostać zapewniona. Na terenie gminy występują także tereny spełniające funkcję lokalnych ciągów ekologicznych zapewniających łączność pomiędzy terenami o istotniejszym znaczeniu. Są to lokalne płaty leśne, tereny podmokłe oraz użytki zielone i doliny rzek oraz rowów melioracyjnych porośnięte krzewami bądź drzewami, wąwozy, szpalery drzew na miedzach i inne tereny aktywne biologicznie. Odgrywają one zasadniczą rolę dla zachowania lokalnych populacji różnych gatunków i siedlisk, stanowiąc przestrzeń migracji organizmów na mniejszych odległościach. Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na drożność korytarza ekologicznego „Beskidy Średnie” i „Dolina Skawy”, ponieważ w jego obrębie przeważają tereny objęte w planie ogólnym strefą otwartą SO.

Strefy SN

Cześć wydzielonych stref SN znajduje się w obrębie korytarza ekologicznego Kpd-13B „Beskidy Średnie”. Obecnie większość terenów objętych strefą SN jest niezainwestowanych, są to tereny zieleni naturalnej z zakrzewieniami i zadrzewieniami. W przypadku realizacji usług na wskazanych obszarach nie powstaną bariery przestrzenne, znacząco utrudniające migrację zwierzętom i roślinom ponieważ tereny te zajmują niewielkie powierzchnie i znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie stref SJ i SZ. Niewielkie ubytki powierzchni biologicznie czynnej nie wpłyną w sposób znacząco negatywny na funkcjonowanie całego systemu przyrodniczego gminy.

Strefy SG

Strefy górnictwa SG znajdują się poza wydzielonymi korytarzami ekologicznymi w związku z czym nie przewiduje się negatywnego wpływu na ochronę ich drożności i umożliwienie migracji zwierząt.

5.6. Oddziaływania na bioróżnorodność

Strefy SJ, SZ, SU i SP

Ustalenia planu ogólnego poprzez wskazanie stref planistycznych, w których dopuszczono tereny inwestycyjne tj. SJ, SZ, SU i SP, przyczyniają się do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej. Proponowane strefy wyznaczone w omawianym dokumencie nie wpłyną na rozerwanie siedlisk, gdyż nie mają one charakteru wielkoskalowego, a rozbudowa będzie po wprowadzeniu planu ogólnego przebiegać w sposób bardziej kontrolowany, w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zabudowanych. Przewiduje się, że będą to zazwyczaj zmiany punktowe, związane z posadowieniem obiektów budowlanych, bądź poprowadzeniem nowych ciągów komunikacyjnych. Istotne jest, że tereny inwestycyjne wskazano przede wszystkim w oparciu o istniejącą zabudowę oraz obowiązujące dokumenty planistyczne, gdzie powstanie nowej zabudowy zostało już przesądzone.

Na terenie gminy Budzów niewielki przyrost terenów do zainwestowania przewiduje się w obrębie strefy SU – 3,08 ha oraz strefy SP – 2,71 ha natomiast w obrębie gminy nie wyznaczono nowych terenów mieszkaniowych (poza wyznaczonymi w obowiązujących w mpzp) ponieważ chłonność terenów niezabudowanych objętych mpzp jest znacząco wyższa niż maksymalna dopuszczalna chłonność terenów niezabudowanych w całej gminie. Niemniej każde nowe zainwestowanie na terenie dotychczas niezagospodarowanym przyczynia się do

niszczenia gatunków występujących samoczynnie, ważnych z punktu widzenia różnorodności biologicznej. Prognozuje się, iż na nowych terenach inwestycyjnych (zgodnych z obowiązującymi planami miejscowymi), może nastąpić zmiana składu gatunkowego zarówno roślin, jak i zwierząt. Tereny, które były do tej pory niezainwestowane o składzie gatunkowym charakterystycznym dla terenów otwartych i zadrzewionych, zostaną przeznaczone pod zieleń urządzoną (trawniki, krzewy, drzewa ozdobne, rośliny rabatowe, w tym gatunki obcego pochodzenia). Skład gatunkowy zwierząt, również ulegnie zmianie – zwierzęta, które do tej pory wykorzystywały teren do żerowania, migracji, zmienią swoje tereny bytowania. Będzie to oddziaływanie wtórne, długoterminowe i lokalne.

Nie przewiduje się jednak, by były to oddziaływania znaczące, ponieważ wyznaczone strefy planistyczne obejmują tereny istniejącej zabudowy wraz z przylegającymi do nich terenami niezainwestowanymi – projekt planu ogólnego dąży do koncentracji zabudowy, a nie do jej rozpraszania. W planie ogólnym zaproponowano podtrzymanie ustalonych w obowiązujących mpzp wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, maksymalnych nadziemnych intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy w poszczególnych strefach planistycznych. Ustalenia projektowanego dokumentu nie zagrażają występowaniu chronionych gatunków zwierząt oraz cennym siedliskom przyrodniczym.

Strefy SI, SK i SC

W projekcie planu ogólnego gminy Budzów nie przewiduje się przyrostu nowych terenów w obrębie strefy infrastrukturalnej SI, strefy komunikacyjnej SK oraz strefy cmentarza SC w związku z czym nie prognozuje się negatywnego wpływu tych stref na bioróżnorodność.

Strefy SO

Zachowanie dużej powierzchni stref otwartych zajmujących łącznie powierzchnię 6 264,8 ha, co stanowi 85,1% ogólnej powierzchni gminy, wpływa pozytywnie na zachowanie bioróżnorodności gminy Budzów. Strefą otwartą są objęte tereny leśne, rolnicze, tereny wód i zieleni naturalnej. Strefa ta chroni przed ekspansją zabudowy dzięki czemu bioróżnorodność gminy Budzów zostanie zachowana.

Strefy SN

W strefach SN, gdzie dopuszcza się w ramach profilu dodatkowego tereny usług może dochodzić do lokalnego spadku bioróżnorodności, co będzie wynikało z częściowej likwidacji pokrywy roślinnej w miejscach powstawania obiektów. Jednak zaproponowane wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, maksymalnych nadziemnych intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy w poszczególnych strefach planistycznych wpływają pozytywnie na ochronę bioróżnorodności na tym obszarze. Wskaźnik udziału powierzchni biologicznie czynnej wynosi dla wszystkich wydzielonych stref SN 50% lub więcej. Ustalenia projektowanego dokumentu nie zagrażają występowaniu chronionych gatunków zwierząt oraz cennym siedliskom przyrodniczym.

Strefy SG

Na terenach objętych strefami górnictwa SG na czas wydobywania surowców powierzchnia biologicznie czynna będzie stale likwidowana, jednak po zakończeniu eksploatacji na tych terenach zostanie przeprowadzona rekultywacja w kierunku rolno-leśnym lub leśnym dzięki czemu bioróżnorodność biologiczna będzie mogła zostać odbudowana.

5.7. Oddziaływanie na rośliny i zwierzęta

Strefy SJ, SZ, SU i SP

Tereny przeznaczone pod zainwestowanie, stanowiące rezerwy terenów z obowiązujących mpzp dotyczą terenów w sąsiedztwie obszarów już zabudowanych i znajdujących się od dłuższego czasu pod wpływem działalności człowieka.

Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny gminy, zapobiegając niekontrolowanemu rozlewaniu się zabudowy na tereny funkcjonujące przyrodniczo, co z punktu widzenia ochrony flory i fauny jest korzystne. Zarówno dla flory, jak i dla fauny największym zagrożeniem jest utrata bądź przekształcanie siedlisk. W obszarach przeznaczonych pod zabudowę nie stwierdzono obecności gatunków chronionych prawem i zagrożonych, czy też rzadkich i zagrożonych siedlisk, jednak przy realizacji ustaleń projektu planu ogólnego należy mieć na uwadze wszelkie środki ostrożności w zakresie ochrony przyrody przy prowadzeniu prac budowlanych i użytkowania terenu, a także zastosowanie dobrych praktyk realizacji inwestycji.

Dodatkowo aby ograniczyć proces zmniejszania powierzchni terenów zielonych plan wprowadza regulacje, które zapewniają ochronę zieleni w obrębie nowych inwestycji.

Określenie minimalnego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej pozwoli zachować przestrzeń na tereny zielone w obrębie zabudowy w tym trawniki i ogrody.

Strefy SI, SK i SC

W projekcie planu ogólnego gminy Budzów nie przewiduje się przyrostu nowych terenów w obrębie strefy infrastrukturalnej SI, strefy komunikacyjnej SK oraz strefy cmentarza SC w związku z czym nie prognozuje się negatywnego wpływu tych stref na rośliny i zwierzęta omawianego obszaru.

Strefy SO

W dokumencie przewidziano wyznaczenie stref otwartych obejmujących m.in. kompleksy leśne i grunty rolne o wysokiej wartości przyrodniczej. Obszary te stanowią ważne środowisko życia dla różnych grup zwierząt – od ssaków, przez ptaki i płazy, po owady. Ich zachowanie pozwala chronić gatunki charakterystyczne dla lokalnych ekosystemów rolniczo-leśnych. Nieplanowany rozwój infrastruktury mógłby prowadzić do podziału siedlisk i ograniczenia swobodnych migracji zwierząt, co sprzyja izolacji populacji. Plan ogólny przeciwdziała temu poprzez utrzymanie tzw. korytarzy ekologicznych, które umożliwiają dzikim zwierzętom przemieszczanie się między siedliskami. Dotyczy to przede wszystkim lasów oraz stref wzdłuż rzek i potoków, które pełnią funkcję naturalnych tras migracyjnych. Ograniczenie zabudowy oraz utrzymanie otwartych przestrzeni w formie łąk i lasów korzystnie wpływa na różnorodność biologiczną i stwarza przyjazne warunki życia m.in. dla ptaków, drobnych ssaków i owadów.

Na terenie gminy Budzów znajduje się znaczna powierzchnia lasów, które odgrywają istotną rolę w ochronie przyrody, stabilizowaniu klimatu i zatrzymywaniu wód opadowych. Grunty leśne znajdują się przede wszystkim w strefach otwartych SO, co zapobiegnie niekontrolowanej zabudowie oraz nadmiernej eksploatacji. W strefach otwartych obejmujących lasy ograniczono również dodatkowy profil funkcjonalny. Ograniczenie intensywnej gospodarki leśnej ma na celu zachowanie naturalnego składu gatunkowego drzewostanów oraz stworzenie korzystnych warunków dla bytowania wielu gatunków zwierząt i roślin.

Strefy SN

W przypadku realizacji usług i obiektów sportu i rekreacji w strefach SN może dojść do częściowej likwidacji roślinności w miejscach powstawania obiektów i urządzeń, co będzie miało charakter trwały. Jednak w strefach tych nie stwierdzono występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt przez co wpływ na lokalną florę i faunę będzie niewielki.

Strefy SG

W obrębie stref górnictwa SG przewiduje się dalszą likwidację siedlisk w obrębie terenu eksploatacji oraz wprowadzenie zieleni izolacyjnej. Po zakończeniu wydobycia tereny te planuje się zrekultywować w kierunku rolnym, rolno – leśnym lub leśnym. Prowadzenie działalności wydobywczej prowadzi do miejscowej ingerencji w świat zwierząt. Jednak ze względu na stosunkowo niewielkie tereny objęte tą strefą tj. 9,8 ha nie przewiduje się znaczącego wpływu dla zwierząt migrujących, które mają możliwość przemieszczania się poza działkami, na których prowadzona jest obecnie eksploatacja.

5.8.Oddziaływanie na powietrze

Strefy SJ, SZ, SU i SP

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia w ciepło, jak również zaopatrzenia w energię elektryczną. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne w strefach SJ, SZ, SU i SP, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych zgodnie z obowiązującymi mpzp. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na energię i ciepło. Obszar gminy jest tylko w niewielkim stopniu zgazyfikowany, brak też scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Planowane zwiększenie terenów zabudowy, ogrzewanych z indywidualnych źródeł ciepła, wpłynie na zwiększenie emisji gazów i pyłów do powietrza. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, o charakterze sezonowym, zależnym od warunków atmosferycznych, lokalne. Wpływ na ilość wprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza ma również zastosowana technologia.

W celu poprawy jakości powietrza należy dążyć do utrzymania wysokiej jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń za pomocą stosowania do celów grzewczych technologii opartej o przepisy odrębne, to jest zgodnej m.in. z uchwałą Nr XXXII/452/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa małopolskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, zwaną potocznie „uchwałą antysmogową” zmienioną Uchwałą Nr LIX/842/22 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2022 r. na celu zapobieganie negatywnemu oddziaływaniu na środowisko.

Uciążliwości w zakresie emisji pyłów i gazów mogą wystąpić w fazie budowy poszczególnych obiektów i będą one związane z pracami budowlanymi i konstrukcyjno-montażowymi (m.in. wykopy, wzmożony ruch pojazdów, szczególnie ciężarowych), bądź w projektowanych strefach gospodarczych. Z tego względu należy zawrzeć odpowiednie zapisy ograniczające emisję przy sporządzaniu planów miejscowych dla tych terenów.

Strefy SI, SK i SC

W projekcie planu ogólnego gminy Budzów nie przewiduje się przyrostu nowych terenów w obrębie strefy infrastrukturalnej SI, strefy komunikacyjnej SK oraz strefy cmentarza SC w związku z czym nie prognozuje się negatywnego wpływu tych stref na powietrze.

Strefy SO

Ustalenia projektu planu ogólnego wpływają na jakość powietrza również poprzez regulację rozwoju przestrzennego oraz ochronę terenów zielonych. Tereny zielone pełnią funkcję naturalnych filtrów powietrza, wychytując zanieczyszczenia i przyczyniając się do poprawy mikroklimatu gminy. Zachowanie terenów zielonych w ramach m.in. stref otwartych SO ma kluczowe znaczenie dla poprawy jakości powietrza. Naturalne obszary leśne i łąkowe stanowią skuteczną barierę dla pyłów i zanieczyszczeń, ograniczając ich rozprzestrzenianie się w przestrzeni zurbanizowanej. Dodatkowo, otwarte tereny na obszarach niezamieszkałych przyczyniają się do naturalnej wentylacji gminy, co sprzyja cyrkulacji powietrza i redukcji nagromadzonych zanieczyszczeń. Pozytywnie ocenia się fakt, iż plan ogólny dopuszcza w profilu dodatkowym na części terenów otwartych lokalizację terenów elektrowni słonecznej, których realizacja przyczyni się do ograniczania emisji zanieczyszczeń w wyniku spalania paliw konwencjonalnych.

Strefy SN

W strefach SN, dla których w profilu dodatkowym umożliwiono realizację usług nastąpi czasowe oddziaływanie na powietrze atmosferyczne, związane z pracą urządzeń budowlanych oraz transportem materiałów na plac budowy. Może wystąpić zanieczyszczenie pyłowe powietrza, jednak nie przewiduje się, aby było to oddziaływanie znaczące. Prawdopodobnie po zakończeniu inwestycji uciążliwości te ustąpią. Będzie to, więc oddziaływanie bezpośrednie, chwilowe o znaczeniu lokalnym.

Strefy SG

W obrębie stref górnictwa SG wraz z prowadzeniem dalszej eksploatacji złoża będzie się obserwować wzrost zapylenia. Stosowanie indywidualnych systemów zaopatrzenia w ciepło z zastosowaniem technologii zapewniających zachowanie standardów emisyjnych zanieczyszczeń do środowiska nie wpłynie na pogorszenie stanu jakościowego powietrza.

5.9. Oddziaływanie na klimat i klimat akustyczny

Strefy SJ, SZ, SU i SP

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których w przyszłości planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. W wyniku powstania nowych obiektów budowlanych, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, w stosunku do stanu istniejącego przewiduje się lokalne, pośrednie oddziaływanie na mikroklimat.

W strefach SJ, SZ, SU i SP gdzie zostanie wprowadzona nowa zabudowa może nastąpić niewielkie podwyższenie temperatury powietrza na skutek emisji ciepła antropogenicznego, pochodzącego ze spalania paliw i przyrostu powierzchni sztucznych, powodujących podwyższenie temperatury radiacyjnej podłoża. Zauważalne może być również lokalne zmniejszenie prędkości wiatru na skutek spadku udziału terenów otwartych. Jednak ewentualne oddziaływania tego typu będą miały charakter lokalny i stały. W okresie prowadzenia prac budowlanych nastąpi wzrost zapylenia, szczególnie w suche dni. Aby ograniczyć ten efekt, Plan przewiduje zachowanie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z obowiązującym mpzp, co umożliwi lepszą regulację temperatury i poprawę mikroklimatu.

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego, szczególnie biorąc pod uwagę projektowane w większości profile funkcjonalne dla stref SZ, SJ, SU i SP nie powinny wpłynąć znacząco na zmianę warunków klimatu akustycznego. W związku z wyznaczeniem stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową oraz strefy gospodarczej i usługowej, które obejmują zarówno tereny zainwestowane jak i przeznaczone do zainwestowania w obowiązujących mpzp, na etapie budowy mogą występować wibracje w związku z pracą urządzeń i maszyn oraz wzmożony transport podczas realizacji budowy.

Realizacja ustaleń planu ogólnego nie powinna powodować uciążliwości, a niekorzystny wpływ prowadzonych robót budowlanych będzie miał charakter tymczasowy i zakończy się wraz z ukończeniem prac budowlanych. Ponadto nie będzie skumulowany, lecz rozłożony w długim okresie czasu. Uciążliwości związane z emisją hałasu wystąpią w fazie realizacji inwestycji, będą mieć charakter oddziaływań okresowych o zasięgu lokalnym i ustąpią wraz z momentem zakończenia prac.

Strefy SI, SK i SC

W projekcie planu ogólnego gminy Budzów nie przewiduje się przyrostu nowych terenów w obrębie strefy infrastrukturalnej SI, strefy komunikacyjnej SK oraz strefy cmentarza SC w związku z czym nie prognozuje się negatywnego wpływu tych stref na klimat i klimat akustyczny.

Strefy SO

Jednym z priorytetów planu jest również ochrona terenów otwartych oraz gruntów rolniczych, które odgrywają istotną rolę w retencji wody i ograniczaniu przesuszenia gleb. Naturalna retencja wodna wspiera zdolność gleby do magazynowania wody, co stanowi skuteczne zabezpieczenie przed skutkami suszy. Obszary rolne, łąki i lasy, dzięki swojej przepuszczalnej strukturze, ograniczają szybki spływ wód opadowych, co ma kluczowe znaczenie w czasach coraz częstszych ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak długotrwałe okresy suszy oraz gwałtowne opady deszczu. Zachowanie tych terenów w ich pierwotnym stanie pozwala na naturalne wchłanianie i zatrzymywanie wilgoci w glebie, co dodatkowo stabilizuje lokalny mikroklimat i przeciwdziała degradacji zasobów wodnych.

Lasy i pasy zieleni działają jak naturalne pochłaniacze CO₂, wspierając stabilizację klimatu i poprawę jakości powietrza. Roślinność nie tylko pomaga zmniejszyć ilość gazów cieplarnianych w atmosferze, ale także poprawia retencję wodną, ogranicza erozję gleby oraz zmniejsza efekt miejskiej wyspy ciepła. W związku z tym plan zakłada utrzymanie i rozwój

zielonych korytarzy ekologicznych, które będą nie tylko poprawiać komfort życia mieszkańców, ale także przyczynią się do większej odporności ekosystemów na zmiany klimatyczne.

Strefy SN

W przypadku realizacji usług w ramach profilu dodatkowego w strefach SN może dojść do lokalnego zakłócenia naturalnej równowagi ciepłno – wilgotnościowej i radiacyjnej na skutek zwiększonego udziału sztucznego podłoża na terenach dotychczas niezainwestowanych. Zwiększenie emisji hałasu nastąpi również na etapie budowy poszczególnych obiektów, jednak uciążliwość ta będzie krótkotrwała i ograniczy się do czasu budowy.

Strefy SG

Wydzielone strefy górnictwa SG nie są narażone na hałas drogowy oraz nie należą do terenów chronionych akustycznie. Tereny chronione akustycznie nie graniczą bezpośrednio z ze strefami górnictwa w związku z czym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na jakość życia ludzi. W tych strefach ograniczeniu uciążliwości sprzyjają wały ziemne wzdłuż granic obszaru wydobycia oraz zastosowana zieleń izolacyjna.

5.10. Oddziaływania na ludzi i dobra materialne

Strefy SJ, SZ, SU i SP

Projekt planu ogólnego będzie wpływał na warunki życia społeczności lokalnej poprzez wyznaczenie terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. Jednocześnie ustalenia projektu planu niosą za sobą dążenie do rozwoju infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców. Projekt planu ogólnego ograniczy również niekontrolowane rozprzestrzenianie się zabudowy – w tym mieszanie funkcji produkcyjnej z mieszkaniową. Ustalenia planu ogólnego, odnosząc się ramowo do zasad ochrony środowiska i jego zasobów oraz kształtowania ładu przestrzennego, dają podstawy do rozwijania terenów inwestycyjnych przy jednoczesnej dbałości o środowisko.

Plan ogólny zakłada rozwój zabudowy mieszkaniowej w sposób uporządkowany, harmonijnie wpisujący się w lokalne warunki i potrzeby społeczności. Strefy mieszkaniowe zostały zaprojektowane tak, aby zapewnić komfortowe warunki życia, uwzględniając dostęp do infrastruktury technicznej, terenów zielonych oraz usług publicznych. Kluczowym

założeniem jest ograniczenie rozproszonej zabudowy, co pozwala uniknąć problemów związanych z chaosem urbanistycznym, nadmiernym rozproszeniem zabudowy oraz wysokimi kosztami rozbudowy infrastruktury technicznej. Dzięki temu nowa zabudowa będzie sprzyjająca zrównoważonemu rozwojowi i poprawie jakości życia mieszkańców.

Ustalenia planu ogólnego mają bezpośredni wpływ na codzienne życie mieszkańców, zapewniając lepsze warunki zamieszkania, łatwiejszy dostęp do usług publicznych oraz nowe możliwości rozwoju lokalnej gospodarki. Wprowadzane rozwiązania przestrzenne sprzyjają zdrowiu publicznemu, ochronie środowiska oraz stabilności ekonomicznej, co stanowi solidny fundament dla długofalowego i zrównoważonego rozwoju gminy.

Plan ogólny gminy Budzów wpływa pozytywnie na dobra materialne, takie jak nieruchomości, infrastruktura techniczna, zasoby gospodarcze oraz mienie publiczne i prywatne. Odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni może przyczynić się do wzrostu wartości nieruchomości, rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawy jakości infrastruktury. Z drugiej strony, niekontrolowana urbanizacja mogłaby prowadzić do degradacji zasobów materialnych i problemów w funkcjonowaniu gminy.

Projekt planu ogólnego wpływa na dobra materialne poprzez racjonalne planowanie przestrzeni, ochronę infrastruktury oraz rozwój gospodarki. Dzięki temu gmina może rozwijać się w sposób zrównoważony, zachowując równowagę między rozwojem inwestycyjnym a ochroną środowiska oraz istniejących dóbr materialnych.

Strefy SI, SK i SC

W projekcie planu ogólnego gminy Budzów nie przewiduje się przyrostu nowych terenów w obrębie strefy infrastrukturalnej SI, strefy komunikacyjnej SK oraz strefy cmentarza SC, w związku z czym nie prognozuje się negatywnego wpływu tych stref na ludzi i dobra materialne.

Strefy SO

Strefy SO obejmują tereny o charakterze przyrodniczym i rolniczym, w których ogranicza się działalność mogąca powodować przekształcenia środowiska. Jej podstawową funkcją jest utrzymanie równowagi ekologicznej, kształtowanie ładu przestrzennego oraz ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Wpływ tej strefy na zdrowie ludzi jest pozytywny. Tereny te pełnią ważną funkcję prozdrowotną, klimatyczną i rekreacyjną, ograniczając ekspozycję na czynniki szkodliwe (hałas, zanieczyszczenia) i wspierając dobre samopoczucie psychiczne oraz fizyczne mieszkańców.

Strefy SN

Plan uwzględni rozwój terenów sportowych i rekreacyjnych w ramach stref SN, co pozytywnie wpływa na jakość życia mieszkańców, wspierając aktywność fizyczną i integrację społeczną. Dzięki przemyślanemu zagospodarowaniu przestrzeni, gmina Budzów stanie się miejscem bardziej komfortowym, przyjaznym do życia i odpornym na przyszłe wyzwania środowiskowe oraz urbanistyczne. Wprowadzenie stref SN przyczynia się do poprawy zdrowia i dobrostanu mieszkańców, zwiększa walory krajobrazowe oraz sprzyja rozwojowi rekreacji i turystyki lokalnej.

Strefy SG

Działalność eksploatacyjna w strefach górnictwa SG nie spowoduje znaczącego ryzyka dla zdrowia ludzi i dobra materialne.

5.11. Oddziaływanie na krajobraz

Strefy SJ, SZ, SU i SP

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych i które zostały wyznaczone zgodnie z obecnie obowiązującymi mpzp na terenie gminy Budzów. Strefy planistyczne wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane, obowiązujące dokumenty planistyczne, wnioski interesariuszy, analizę uwarunkowań przyrodniczych gminy, w tym m.in. przebieg korytarzy ekologicznych, czy znajdujące się na terenie gminy grunty rolne i leśne.

Projekt planu ogólnego w swoim zakresie wpłynie na krajobraz części obszaru poprzez zmiany krajobrazu naturalnego na tereny zabudowane. Głównie dotyczy to terenów zieleni, nieużytków i gruntów rolnych, których część zostanie przekształcona pod tereny zabudowy. Jednak nie przewiduje się istotnych negatywnych oddziaływań na krajobraz wynikających z ustaleń projektu planu ogólnego ponieważ tereny wyznaczone pod zabudowę znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy.

Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny gminy, zapobiegając niekontrolowanemu rozlewaniu się zabudowy na tereny charakteryzujące się walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi oraz kulturowymi. Dodatkowo w wyznaczonych strefach zostały ustalone dodatkowe profile funkcjonalne dla poszczególnych stref oraz zaproponowano utrzymanie ustalonych w obowiązujących mpzp

wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, maksymalnych nadziemnych intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy w poszczególnych strefach planistycznych.

Strefy SI, SK i SC

W projekcie planu ogólnego gminy Budzów nie przewiduje się przyrostu nowych terenów w obrębie strefy infrastrukturalnej SI, strefy komunikacyjnej SK oraz strefy cmentarza S.C., w związku z czym nie prognozuje się negatywnego wpływu tych stref na krajobraz.

Strefy SO

W celu ochrony walorów krajobrazowych gminy plan wprowadza strefy otwarte SO. Dzięki temu ograniczona zostaje presja urbanizacyjna na tereny o dużej wartości krajobrazowej, co sprzyja ich trwałości oraz zapobiega niekontrolowanej zabudowie na terenach leśnych i rolniczych. Priorytetem jest harmonijne wpisanie nowej zabudowy w przestrzeń, tak aby zachować tradycyjne układy przestrzenne, osie widokowe oraz ciągłość krajobrazu kulturowego.

Zachowanie terenów zieleni, terenów rolnych oraz ochrona naturalnych krajobrazów dolin rzecznych i kompleksów leśnych pozwala na utrzymanie wysokiego poziomu bioróżnorodności i ochronę ekosystemów, które są nieodłącznym elementem krajobrazu gminy. Obszary te nie tylko pełnią funkcję ekologiczną, ale także estetyczną – chronią cenne widoki i zapobiegają degradacji naturalnego układu przestrzennego. Zgodnie z przekazanymi wnioskami i rekomendacjami w projekcie planu ogólnego gminy Budzów uwzględniono wskazane w projekcie Audytu krajobrazowego rekomendacje, przedmiotowe obszary objęto strefami planistycznymi o ustalonych profilach funkcjonalnych oraz wskaźnikach w celu ich ochrony. Cenna na terenie gminy krajobrazy leśne Beskidu Makowskiego położone w południowej części gminy oraz w środkowej części gminy (m.in. ze szczytem Jachowska Góra) zostały objęte w przeważającej części strefą otwartą SO dzięki czemu istniejące lasy zostaną zachowane w obecnych granicach, w stanie naturalnym i półnaturalnym.

Strefy SN

Strefy zieleni i rekreacji SN obejmują przede wszystkim tereny naturalne, które stanowią przestrzeń istotne dla codziennego wypoczynku mieszkańców gminy i turystów. Jej podstawowa funkcja polega na wspieraniu lokalnego mikroklimatu, poprawie jakości

przestrzeni publicznej oraz zapewnieniu możliwości rekreacyjnego użytkowania terenów przy zachowaniu ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

W strefach SN, gdzie możliwe będzie wprowadzenie w ramach profilu dodatkowego obiektów usługowych dojdzie do pewnych zmian w krajobrazie, a skala i rodzaj oddziaływania związane będą z indywidualnym zagospodarowaniem poszczególnych działek. W przypadku realizacji nowych obiektów w ramach strefy SN tereny obecnie niewykorzystywane zostaną przeznaczone pod działalność człowieka. Spowoduje to zmniejszenie powierzchni otwartych terenów naturalnych i seminaturalnych poprzez wprowadzenie powierzchni antropogenicznych. Jednak strefy te zostały wskazane w bezpośrednim sąsiedztwie stref SJ i SZ, które znajdują się pod wpływem działalności człowieka już od dłuższego czasu.

Strefy SG

Strefy górnictwa SG obejmują udokumentowane złoża surowców naturalnych wraz z terenami i obszarami górnictwami. Wskazane strefy są zlokalizowane w obrębie miejscowości Palcza w otoczeniu terenów rolnych, gdzie występuje kilka niewielkich terenów eksploatacji. Tereny te podlegają już ingerencji człowieka przez co krajobraz w tych strefach został już zmieniony. Jednak po zakończeniu eksploatacji przewiduje się rekultywację tych terenów w kierunku rolno – leśnym lub leśnym dzięki czemu zmiany w krajobrazie zostaną w pewnym stopniu zniwelowane. Strefy SG znajdują się poza wyznaczonymi w projekcie Audytu Krajobrazowego Województwa Małopolskiego krajobrazami priorytetowymi.

5.12. Oddziaływanie na zabytki

Strefy SJ, SZ, SU, SP, SI, SK, SC, SO, SN i SG

Wskazane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne wyznaczono z uwzględnieniem występujących na terenie gminy obszarów i obiektów zabytkowych, a także stanowisk archeologicznych. Ocenia się, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony dziedzictwa kulturowego, a przyjęte rozwiązania są korzystne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. Wszelkie działania inwestycyjne w ich obrębie, wymagają postępowania zgodnego z obowiązującymi przepisami odrębnymi, odnoszącymi się do obszarów i obiektów objętych ochroną konserwatorską.

Zabytek rejestrowy w Bieńkówce - kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy w Bieńkówce - nr rej. A-435/86 z dnia 19.08.1986 r. (B) [A-678/M] został objęty strefą 27SU z ograniczonym profilem dodatkowym, podobnie jak kościoły parafialne ujęte w gminnej ewidencji zabytków zostały wydzielone osobnymi strefami z ograniczonym profilem dodatkowym.

6. OCENA ZGODNOŚCI ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNYCH PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z UWARUNKOWANAMI EKOFIZJOGRAFICZNYMI ORAZ Z PRZEPISAMI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA

6.1. Zgodność z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi

Określając ustalenia planu ogólnego gminy zostaną zapewnione warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska wskazane w *Opracowaniu Ekofizjograficznym sporządzonym na potrzeby Planu Ogólnego Gminy Budzów* (Kraków 2024 r.), w szczególności w zakresie wymagań o których mowa w art. 72 ust. 1–3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska*.

W strukturze funkcjonalno - przestrzennej gminy Budzów wyróżniono trzy strefy:

A – strefa przyrodnicza (obszary wskazane do pełnienia funkcji ochronnych)

B – strefa rolnicza (obszary wskazane do pełnienia funkcji rolniczych)

C – strefa osadnicza (obszary wskazane do pełnienia funkcji użytkowych).

Strefa przyrodnicza (A) obejmuje najcenniejsze tereny przyrodnicze gminy do których zalicza się kompleksy leśne porastające głównie grzbiety i stoki o dużych spadkach szczególnie pasmo Chełmu, Babicy Zachodniej, Makowskiej Góry, Mioduszyny, stoki góry Lasek, pasmo Koskowej Góry oraz wzgórze w Baczynie i Palczy, stanowiące naturalne tereny źródłiskowe, oraz głębokie doliny cieków, a także północne stoki Bieńkowskiej Góry znajdującej się w otulinie rezerwatu przyrody „Las Gościba”, w tym lasy państwowe o funkcji ochronnej. Wysokie walory przyrodnicze posiadają również tereny będące częścią korytarzy ekologicznych, a także zadrzewienia nadrzeczne i śródpolne, zbiorowiska łąkowe, ostoje faunistyczne, tereny bagienne i torfowiska, wody powierzchniowe płynące i stojące (cieki naturalne, rowy melioracyjne, stawy, zbiorniki wodne), a także tereny obudowy biologicznej cieków niezależnie od ich ekologicznych wartości i zajmowanej powierzchni. W tej strefie umieszczono również obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 537 z późn. zm.). Zatem strefę tę tworzą obszary przyrodnicze i kulturowe, tworzące powiązaną ze sobą strukturę

przyrodniczo-kulturową, która winna być chroniona przez zainwestowaniem, w tym zwłaszcza obiektami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko.

Wskazania:

- dopuszczone sposoby zagospodarowania: leśne, wód powierzchniowych,
- zachowanie drożności oraz utrzymanie obudowy biologicznej cieków wodnych, a także zalesienia gruntów przylegających do kompleksów leśnych i uzupełnianie ciągów ekologicznych,
- zachowanie istniejących użytków leśnych, zachowanie istniejących form ochrony przyrody,
- zachowanie i umożliwienie właściwych powiązań przyrodniczych z terenami sąsiednimi poprzez korytarze ekologiczne,
- respektowanie wymogów, zakazów i nakazów ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody oraz w dokumentach powołujących formy ochrony przyrody,
- respektowanie wymogów ustanowionych w ustawie *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 537 z późn. zm.).
- dopuszczenie jedynie lokalizacji budynków i budowli związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej,
- dopuszczenie lokalizacji sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz budowy dróg niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania tych terenów.

Strefa rolnicza (B) obejmuje łąki, pastwiska, grunty orne, doliny rzeczne wraz z zabudową zagrodową i letniskową rozproszoną, predysponowane do rozwoju gospodarczego, w szczególności gospodarki rolnej z uzupełniającą funkcją przyrodniczą mającą na celu zachowanie drożności korytarzy ekologicznych, lokalnych węzłów przyrodniczych i użytków ekologicznych.

Wskazania:

- dopuszczone sposoby zagospodarowania: rolnicze, leśne, zabudowa zagrodowa oraz letniskowa,
- dopuszczenie usług turystyki, sportu i rekreacji,
- możliwość przekształcenia terenów rolnych, położonych w sąsiedztwie lasów, jak również terenów rolnych niskich klas bonitacyjnych, pod gospodarkę leśną z prawem zalesienia,
- zachowanie istniejących urządzeń melioracyjnych oraz drenarskich z możliwością ich modernizacji i konserwacji,

- ograniczenie funkcji mieszkaniowej do istniejących terenów zainwestowanych,
- obowiązek kształtowania lokalnych powiązań przyrodniczych oraz ostoi dla drobnej zwierzyny, w postaci zadrzewień śródpolnych oraz zadrzewień przydrożnych,
- zachowanie biologicznej obudowy cieków, a także ochrona łąk przed zmianą sposobu użytkowania,
- zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu terenów łąk w dolinach rzecznych oraz na terenach podmokłych,
- zachowanie gruntów o najkorzystniejszych warunkach glebowych pod użytkowanie rolnicze (ochrona gruntów rolnych III klasy bonitacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem zwartych kompleksów, leżących poza terenami zurbanizowanymi),
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej, celem eliminacji zagrożenia wód zanieczyszczeniami chemicznymi i bakteryjnymi.

Strefa osadnicza (C) obejmuje tereny istniejącej zabudowy, skupione na terenie miejscowości Baczyn, Budzów, Bieńkówka, Zachełmna, Jachówka i Palcza wraz z ich przysiółkami i terenami przyległymi (głównie rolniczymi), tereny przeznaczone do zabudowy oraz tereny rozwojowe dla zainwestowania, w tym tereny przemysłowe przeznaczone na eksploatację złóż kruszyw naturalnych na terenie miejscowości Palcza. Obszary wskazane jako tereny rozwojowe do zainwestowania zlokalizowane są głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych, na terenach w otoczeniu zwartej lub rozproszonej zabudowy gminy. Tereny o korzystnych warunkach fizjograficznych dla zabudowy mieszkaniowej skupiają się szczególnie w partiach grzbietowych i podgrzbietowych niższych wzniesień oraz na wyższych terasach głównych cieków - Paleczki, Zachełmki, Jachówki, gdzie występuje lub jest możliwe uzbrojenie w komunalne sieci infrastruktury technicznej i komunikację drogową. Tereny te są predysponowane do pełnienia funkcji użytkowych mieszkaniowych, zagrodowych, usługowych, produkcyjno-usługowych i turystycznych. Rozwój strefy osadniczej winien się odbywać poza granicami strefy przyrodniczej, z wyjątkiem obiektów turystycznych, dla których system przyrodniczy posiada walory użytkowe.

Wskazania:

- dopuszczone sposoby zagospodarowania: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa, usługi, działalność produkcyjna, przetwórcza itp.,
- zachowanie strefowania funkcji tj. rozdzielanie funkcji produkcyjnych od mieszkaniowych, oddzielenie terenów o różnej funkcji strefami zieleni izolacyjnej,

- konieczność zachowania zwartego charakteru zabudowy oraz miejscami uporządkowania istniejącej zabudowy, preferowany kierunek przekształceń – dogęszczenie istniejącej zabudowy,
- dopuszczenie modernizacji i uzupełniania istniejącej oraz wprowadzania nowej zabudowy w sąsiedztwie istniejących i projektowanych dróg,
- zachowanie terenów zieleni urządzonej (tj. zieleńców, placów zabaw dla dzieci, obiektów sportu)
- wprowadzenie zieleni towarzyszącej układom komunikacyjnym w postaci zieleni izolacyjnej,
- zakaz lokalizacji obiektów i technologii, które powodują uciążliwości poprzez emisję substancji i energii oraz są przedsięwzięciami mogącymi zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko jest wymagana lub może być wymagana z wyłączeniem obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej i dróg.

6.2. Zgodność z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska

Wśród obowiązujących norm prawnych, które mają szczególne znaczenie w prognozie i projekcie planu ogólnego gminy Budzów uwzględniono:

- Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t. j. Dz. U. 2025 r. poz. 647 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (t. j. Dz. U. 2025 r. poz. 960 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (t. j. Dz. U. 2025 r. poz. 884 z późn. zm.);
- Ustawa z 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 537 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 69 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. *w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu* (t. j. Dz. U. 2021 r. poz. 845 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych*

poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 poz. 826) ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. 2014 r. poz. 112 z późn. zm.);

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.);

Obowiązujące przepisy prawne dotyczące ochrony środowiska zostały uwzględnione w tekście projektu planu ogólnego, odwołując się do przepisów odrębnych oraz przyjmując rozwiązania uwzględniające wymogi ochrony środowiska.

7. OCENA MOŻLIWOŚCI ELIMINUJĄCYCH LUB OGRANICZAJĄCYCH NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

W projekcie planu ogólnego gminy Budzów zawarte zostały zapisy mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację negatywnych wpływów na środowisko bądź ludzi, w tym ustalenia odnoszące się indywidualnie do określonej strefy funkcjonalnej. Analiza przyjętych w projekcie planu ogólnego zapisów wykazała, że generalnie zostały uwzględnione wymogi z zakresu ochrony środowiska, określone w obowiązujących przepisach oraz projekt uwzględnia uwarunkowania ekofizjograficzne dla tego terenu. W procesie planowania uwzględniono tereny o wysokiej wartości przyrodniczej, aby ochronić bioróżnorodność i zapobiec fragmentacji siedlisk. Projekt planu ogólnego zachowuje powierzchnie terenów otwartych, w tym lasów, zadrzewień, terenów rolnych, terenów zieleni dolin cieków wodnych oraz terenów rolnych, dzięki czemu możliwe jest zachowanie głównych wartości przyrodniczych gminy. Przeanalizowano również tereny zagrożone powodzią oraz osuwiskami, co pozwoliło na uniknięcie zabudowy w miejscach narażonych na negatywne zjawiska hydrologiczne i geomorfologiczne.

Podział gminy na strefy planistyczne został przeprowadzony w taki sposób, aby ograniczyć nadmierne rozpraszanie zabudowy i zapewnić harmonijne współistnienie terenów mieszkalnych, gospodarczych, rolniczych i przyrodniczych. Stan funkcjonowania środowiska przyrodniczego przy obecnym stanie zagospodarowania obszaru objętego opracowaniem należy ocenić jako dobry. Zapisy projektu planu ogólnego zapewniają ograniczenie ewentualnego negatywnego oddziaływania na środowisko istniejących i projektowanych funkcji. Planowany rozwój terenów zabudowanych uwzględnia rozwój infrastruktury technicznej, która pozwoli na zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej na

terenach zurbanizowanych, a ustalenia planu ogólnego powinny niwelować potencjalne negatywne skutki wprowadzanej zabudowy.

Realizacja ustaleń planu ogólnego nie wpłynie negatywnie na środowisko przyrodnicze obszarów objętych ochroną, wynikających z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody* (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.).

8. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO

Zgodnie z zapisem art. 51 ust. 2 pkt. 3. b. ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie należy przedstawić rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie w aspekcie wpływu realizacji zapisów projektowanego dokumentu na przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru. Teren gminy Budzów objęty opracowaniem planu ogólnego położony jest poza zasięgiem obszaru Natura 2000, realizacja zapisów projektowanego dokumentu nie będzie mieć zatem wpływu na przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000, w związku z czym analizy rozwiązań alternatywnych nie przeprowadza się.

9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU

Teren gminy Budzów znajduje się w znacznej odległości od granicy kraju. W ocenianym projekcie planu ogólnego przewiduje się głównie rozwój terenów zabudowy jako kontynuacja przeznaczeń terenu ujętych w obecnie obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Oddziaływania związane z realizacją projektu planu ogólnego będą miały charakter lokalny. Z uwagi na charakter prognozowanych oddziaływań nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania na środowisko wynikającego z realizacji ocenianego dokumentu.

10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

W zakresie ochrony środowiska prowadzony jest monitoring przeprowadzany przez odpowiednie służby, zarówno ochrony środowiska, przyrody czy sanitarne. Należą do nich m.in. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, jak i wydziały ochrony środowiska urzędu wojewódzkiego i powiatowego.

Polega on na corocznej analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu

(w szczególności dotyczącego: stanu wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza, klimatu akustycznego, gleb) oraz na analizie i ocenie innych dostępnych wyników pomiarów i obserwacji. Wyniki monitoringu stanu środowiska przyrodniczego są publikowane w odpowiednich opracowaniach/raportach.

11. WNIOSKI ZGŁOSZONE DO PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Podjęcie przez Radę Gminy Budzów Uchwały Nr VI/50/2024 z dnia 25 października 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Budzów rozpoczęło procedurę jego sporządzania. W dniu 07.11.2024 r. rozpoczęto zbieranie wniosków do sporządzanego projektu planu ogólnego gminy Budzów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, zgodnie z przepisami - ogłoszono w prasie, na tablicach ogłoszeń, na stronie internetowej gminy oraz BIP zamieszczono informację o przystąpieniu do opracowania planu ogólnego gminy Budzów i możliwości składania do projektu wniosków w terminie od 07.11.2024 r. do 20.12.2024 r. W wymienionym terminie do projektu planu ogólnego gminy Budzów zebrano 443 wnioski.

Zdecydowanie najwięcej wniosków złożonych do projektu planu ogólnego stanowią pisma postulujące o przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Niewielka grupa wniosków dotyczyła wyznaczenia terenów dla zabudowy produkcyjnej i składowej. Część wniosków zawierała również treści dotyczące oczekiwanych parametrów zabudowy.

Zostały też złożone wnioski dotyczące obniżenia kategorii drogi lokalnej na dojazdową, usunięcia nieprzekraczalnej linii zabudowy. Zgodnie z przepisami prawa plan ogólny ustala strefy funkcjonalne o konkretnym profilu funkcjonalnym, stanowi podstawę dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które mogą zmienić przeznaczenie poszczególnych terenów. Tym samym dopiero na etapie sporządzania planów miejscowych będą mogły być rozpatrzone tak sformułowane wnioski.

O przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego gminy Budzów zostały również zawiadomione instytucje i organy, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (t. j. Dz.U. z 2026 r. poz. 24 z późn. zm.). Złożone wnioski stanowiły materiał wyjściowy dla sporządzenia rozwiązań funkcjonalnych projektu planu ogólnego.

12.STRESZCZENIE

Prognoza dotyczy oceny oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Budzów. Procedura opracowania projektu planu ogólnego została rozpoczęta Uchwałą Nr VI/50/2024 Rady Gminy Budzów z dnia 25 października 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Budzów. Projekt stanowi zasadniczy dokument w zakresie planowania przestrzennego, mający na celu określenie ram rozwoju urbanistycznego oraz zasad gospodarowania przestrzenią z uwzględnieniem ochrony środowiska i zasobów naturalnych.

Plan ogólny został przygotowany na podstawie obowiązujących aktów prawnych i uwzględnia wcześniejsze dokumenty planistyczne, przede wszystkim obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W ramach jego ustaleń wyznaczono strefy planistyczne, które odpowiadają specyfice gminy Budzów i jego potrzebom. Dokument wprowadza rozwiązania mające na celu kontynuację istniejącego zainwestowania, w tym zabudowy mieszkaniowej i usługowej, a także ochronę i rozwój terenów zieleni i rekreacji. Szczególną uwagę zwrócono na zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych, w tym obszarów leśnych, łąk oraz form ochrony przyrody.

Prognoza składa się z dwóch części. Pierwsza część obejmuje szczegółową ocenę istniejących uwarunkowań środowiskowych na obszarze objętym planem, uwzględniając podział środowiska na jego główne komponenty. W ramach tej analizy dokonano charakterystyki obecnego użytkowania terenu, rzeźby terenu, podłoża geologicznego, warunków wodnych, klimatycznych i glebowych, a także fauny i flory analizowanego obszaru wraz ze wskazaniem obszarów chronionych i korytarzy ekologicznych. Omówiono również czynniki wpływające na środowisko antropogeniczne, takie jak infrastruktura techniczna, stan zabytków oraz elementy krajobrazu kulturowego. Część ta obejmuje analizę przestrzeni w granicach administracyjnych gminy Budzów z uwzględnieniem jego specyfiki lokalnej, takich jak naturalne warunki geograficzne oraz zasoby przyrodnicze i kulturowe. W szczególności zwrócono uwagę na istniejące formy ochrony przyrody oraz na korytarze ekologiczne. Zidentyfikowano potencjalne zagrożenia dla środowiska, takie jak ryzyko zanieczyszczenia wód i gleb w związku z realizacją przyszłych inwestycji.

Druga część prognozy odnosi się bezpośrednio do zapisów projektu planu ogólnego, analizując ich zgodność z obowiązującymi przepisami prawa ochrony środowiska, m.in. ustawy Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, ustawy o ochronie przyrody oraz inne regulacje związane z zagospodarowaniem przestrzennym. W tej części przeanalizowano

wpływ ustaleń planu na poszczególne elementy środowiska, w tym gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę odpadami oraz ochronę zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.

Przeanalizowano również sposoby łagodzenia potencjalnych negatywnych oddziaływań, w tym zachowanie powierzchni biologicznie czynnych, ochronę terenów otwartych oraz ograniczenie intensywności zabudowy. W celu przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy oraz ochrony terenów otwartych przed nadmiernym zainwestowaniem, strefy związane z zabudową zostały wyznaczone na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz istniejącej zabudowy, oznaczonej jako grunty zabudowane i zurbanizowane lub grunty rolne zabudowane wskazane w bazie danych ewidencji gruntów i budynków. Przy wyznaczaniu stref planistycznych wzięto również pod uwagę istniejącą infrastrukturę techniczną i komunikacyjną.

Wskazano, że projektowane zmiany mogą prowadzić do ograniczonych przekształceń środowiska, takich jak zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnych. Jednocześnie przyjęte rozwiązania minimalizują potencjalne negatywne skutki poprzez wprowadzenie ograniczeń w zakresie intensywności zabudowy, ochronę korytarzy ekologicznych oraz zachowanie ciągłości terenów zieleni.

Projekt zakłada również ochronę dziedzictwa kulturowego gminy, co pozwoli na zachowanie jego unikalnego charakteru i atrakcyjności turystycznej. Zapisy dokumentu są zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju, kładąc nacisk na integrację środowiska naturalnego z działalnością człowieka.

Prognoza wskazuje, że realizacja zapisów planu ogólnego nie wpłynie negatywnie na integralność obszarów chronionych ani nie spowoduje znaczących zmian w ich funkcjonowaniu. Dokument zaleca jednak dalsze monitorowanie środowiska w zakresie jego ochrony.

Wyznaczone w ramach stref obszary inwestycyjne (w ramach profili podstawowych i dodatkowych), nie ingerują w istniejące formy ochrony przyrody, a ich realizacja będzie miała ograniczony wpływ na lokalne ekosystemy. Ponadto dokument zachowuje tereny otwarte, co pozwala na utrzymanie funkcji ekologicznych i krajobrazowych gminy Budzów.

Podsumowując, prognoza wykazuje, że realizacja projektu planu ogólnego gminy Budzów jest zgodna z zasadami ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju. Wdrożenie planu przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, zapewni rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, a także ochroni cenne wartości przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe tego obszaru. Dokument stanowi podstawę do dalszego rozwoju

gminy Budzów w sposób harmonijny, kontynuując dotychczasowe ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

(w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem)

Dotyczy opracowania pn.: **Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu planu ogólnego gminy Budzów.**

Oświadczam, że spełniam wymagania określone w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.).

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Data opracowania: luty 2026 r.

Dorota Matuszko

.....

(podpis)